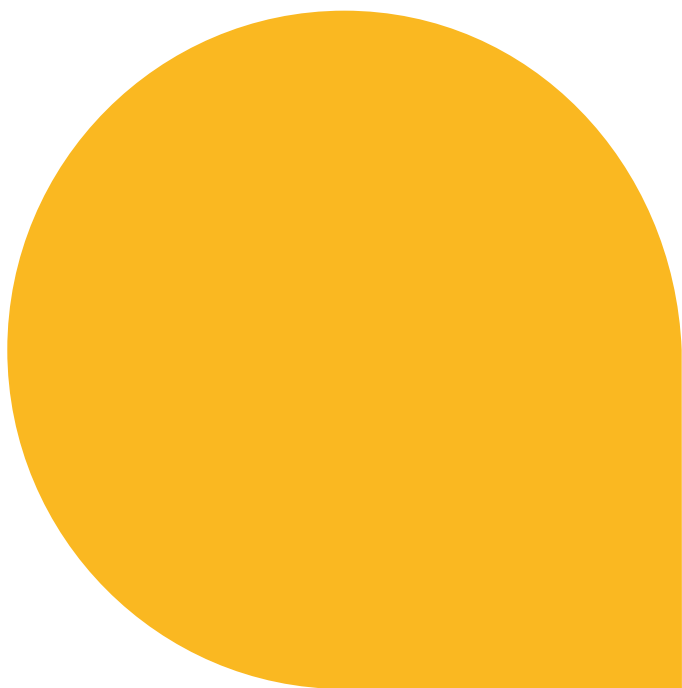
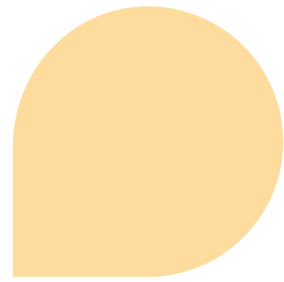
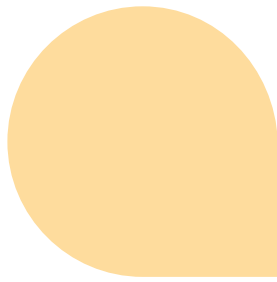
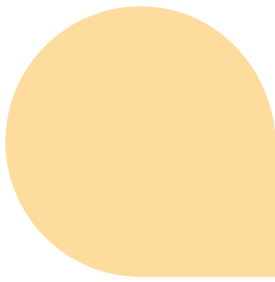

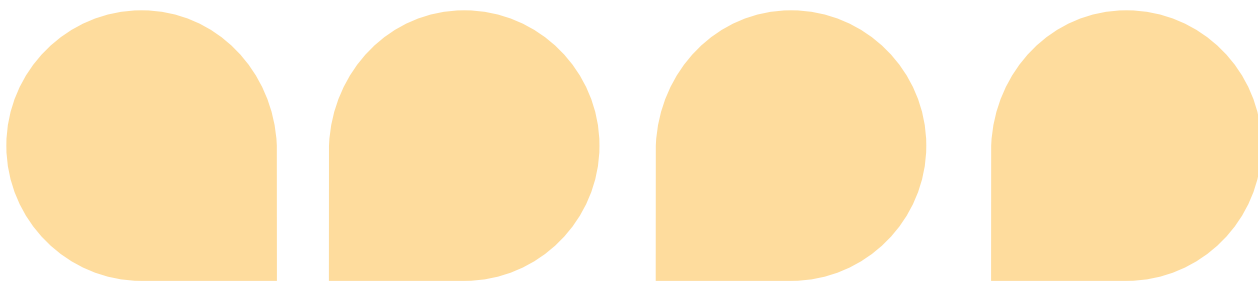
Riksantikvarieämbetets årsredovisning 2014

Riksantikvarieämbetet 2015
Box 5405, 114 84 Stockholm
Telefon 08-5191 8000
registrator@raa.se
www.raa.se

Bilder, framsida: Kulturkulör för linoljefärg.
Barnverksamheten Glimmingehus.
Foto: Riksantikvarieämbetet, Kulturmiljöbild.
Upphovsrätt enligt Creative Commons licens CC BY,
erkännande 2.5 Sverige
<http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>
Bilderna är beskurna.
Form: Jupiter Reklam AB

Förord

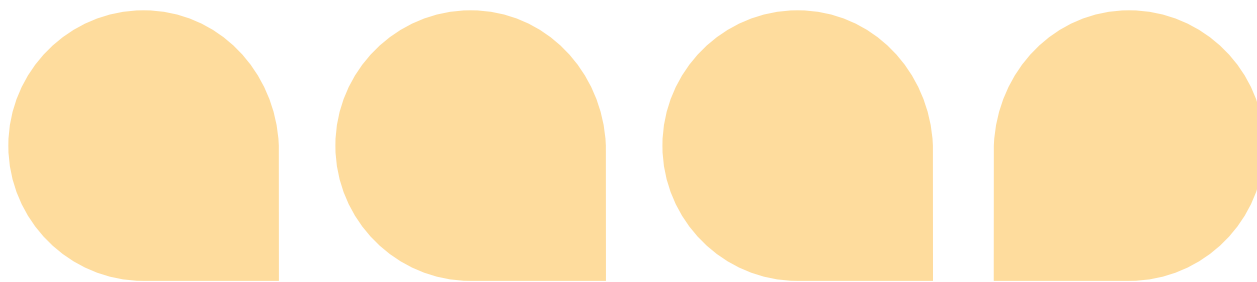
Riksantikvarieämbetet har en central roll i kulturmiljöarbetet. Genom att leda och driva arbetet nationellt gör myndigheten så att kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Under 2014 har interna organisationsförändringar och verksamhetsutveckling genomförts för att stärka förutsättningarna för ett tydligare nationellt kulturmiljöarbete. Förberedelser har skett för att från årsskiftet avskilja den arkeologiska uppdragsverksamheten och fastighetsförvaltningen, vilket ytterli-

gare kommer att tydliggöra myndighetens roll.

Samtidigt är möjligheterna att ta tillvara och utveckla kulturminnen och kulturmiljöer i hög grad beroende av andra än Riksantikvarieämbetet. Under 2014 har arbetet präglats av införandet av de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet. I dialog med länsstyrelserna och andra statliga myndigheter har det delade ansvaret för kulturmiljöarbetet kommunicerats.

I samverkan med många andra aktörer, såsom regioner, kommuner, museer och företrädare för näringslivet och civilsamhället har dialoger förts kring bevarande, användande och utveckling av kulturarvet. Det har varit stimulerande möten. Det finns en stor insikt om att kulturarv handlar om grundläggande demokratiska rättigheter och skyldigheter. Förhoppningsvis ökar också insikten i olika delar av samhället om att bevarande inte bör sättas i motsats till utveckling, utan att bevarande tvärtom kan vara en framgångsrik strategi för utveckling.

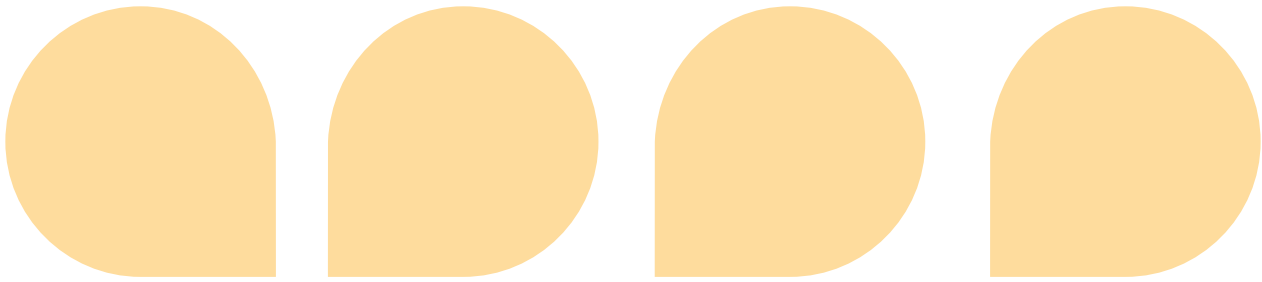
Lars Amréus
Riksantikvarie

Förkortningar

Förkortningar

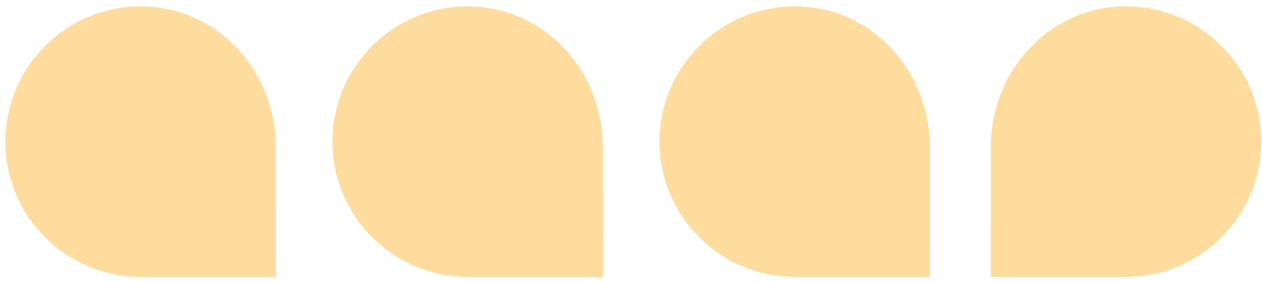
BeBR	Bebyggelseregistret
DAP	Digital arkeologisk process
FMIS	Fornminnesinformationssystem
GIS	Geografiskt informationssystem
HaV	Havs- och Vattenmyndigheten
KML	Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.
K-samsök	Informationsstruktur för digital kulturarvsinformation
PBL	Plan- och bygglagen
SBM	Statliga byggnadsminnen
SMT	Svensk Museitjänst
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UV	Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet

Ordlista

Ordlista

Co2ol Bricks	Climate Change, Cultural Heritage & Energy Efficient Monuments
Digisam	Riksarkivets samordningssektariat för digitalisering
FlickrCommons	Social webbsida för bl.a. presentation av bilder
Fornsök	Riksantikvarieämbetets, Statens maritima museers och Sjöfartsverkets data baser med fornlämningar Humanosteologiska Analys/bestämning av ben material från människa
Kringla	Riksantikvarieämbetets samsöksfunktion för kulturmiljöinformation
Kulturmiljövårdsanslaget	Anslaget 7:2, bidrag till kulturmiljövård, KMV
Metallurgi	Läran om framställningen av metaller
Osteologi	Osteologi är studiet av alla ryggradsdjurs skelett, såväl människans som de övriga djuren. Även andra delar av kroppen som tänder, naglar, horn med mera studeras i ämnet.
Paleontologi	Vetenskapen om förhistoriskt liv, samt organismers utveckling och interaktioner med varandra och deras miljö
Platsr	Riksantikvarieämbetets webbverktyg för att allmänheten ska kunna presentera en plats med historia i text, bild och med film
Samlingsforum	Nätverk för alla som arbetar med samlingsförvaltning
Wikimedia	En stiftelse som står för driften av Wikipedia
Wikipedia	Ett gratis uppslagsverk på internet som skapas av användarna

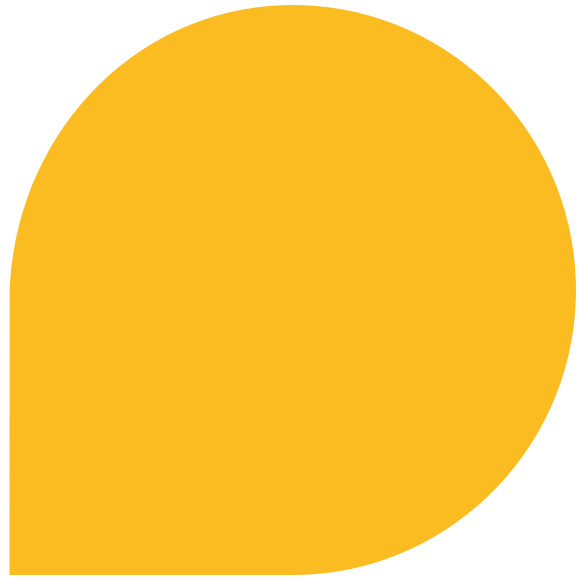
Resultatredovisning

Insatsområden	6
Inriktning och samordning	6
Sektorforskning	8
Kulturminnen.....	12
Samhällsbyggnad.....	18
Kulturmiljövårdsanslaget	23
Kulturarvsförvaltning	30
Svensk Museitjänst	34
Fastigheter och besöksmål	35
Informationsförsörjning.....	39
Arkeologisk uppdragsverksamhet	50
Övrig redovisning.....	54

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter	63
Resultaträkning.....	64
Balansräkning	65
Ansvarsförbindelser.....	66
Anslagsredovisning	67
Redovisning av beställningsmyndiganden i årsredovisningen.....	67
Villkor för anslag	68
Tilläggsupplysningar och noter	69

Resultatredovisning

Insatsområden

Inriktning och samordning

Detta görs inom Inriktning och samordning

Insatsområdet tar fram underlag för myndighetens övergripande inriktning, samordnar vissa övergripande frågor och driver samverkan.

I området ingår två anslagsposter. Den ena består av anslag till forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (utgiftsområde 17, anslag 1:4, ap.10). Dessa insatser ska initiera och stödja tvärvetenskaplig forskning och kunskapsuppbyggnad av betydelse för kulturmiljöområdet. Den andra rör anslag för lönebidrag och administrativt stöd och liknande inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet Kulturarvslyftet (utgiftsområde 14, anslag 1:4, ap. 2). Syftet är att erbjuda utvecklande arbetsuppgifter inom kulturarvssektorn till personer som varit frånvarande från arbetsmarknaden en längre tid. Kulturarvslyftet redovisas utförligt i en separat rapport.

Mål

De strategiska ställningstaganden som utgör förutsättningar för myndighetens arbete har utvecklats, kommunicerats och tillämpats. Myndighetens egen kunskapsuppbyggnad har riktats mot strategiskt viktiga områden.

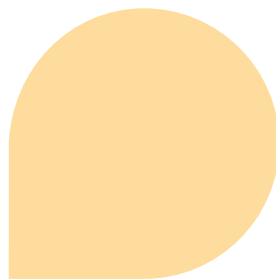
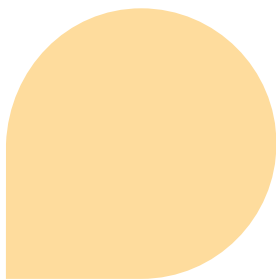
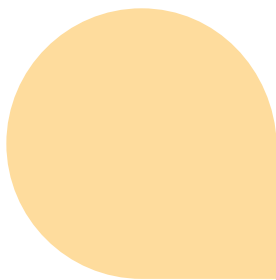
Sammanfattning och måluppfyllelse

Arbetet med projektet om värdering och urval har avslutats. Resultatet bör leda till en ökad synlighet för kulturhistoriska värden och ge förutsättningar för ett större genomslag av de nationella målen. Myndigheten har fortsatt arbetat för att utveckla samverkan med länsstyrelserna.

Anslagsgivningen följer utstakad strategi och prioriteringar. Forskningen är behovsstyrd och kvalitetssäkringen genomförs i en väl fungerande beredningsprocess som ligger till grund för fördelningen av anslaget. Forskningskommunikation i form av publikationer och seminarier görs i många fall i samverkan med andra myndigheter och organisationer. Detta underlättar spridningen, förmedlingen och förankringen av projektens resultat. Genomförda utvecklingsarbeten och utredningar har tillfört ny kunskap och nya erfarenheter. Måluppfyllelsen bedöms därmed vara god.

Kulturhistorisk värdering och kulturhistoriskt urval

Utvecklingsprojektet Värdering och urval har avslutats och resulterat i *Plattform Kulturhistorisk värdering och urval – Grundläggande förhållningssätt för arbete med att definiera, värdera, prioritera och utveckla kulturarvet.*

Plattformen är ett stöd för ett arbetssätt där olika moment i värderings- och urvalsprocessen medvetandegörs och dokumenteras, aspekter som påverkar processen uppmärksammas och där begrepp förklaras i sitt sammanhang. Detta gör det tydligare hur kulturarv och kulturmiljöer värderas och det skapar förutsättningar för en mera rättssäker tillämpning av lagstiftningen.

Utvecklingsarbetet har varit öppet och samordnats med flera externa aktiviteter. Det i plattformen beskrivna förhållningssättet har presenterats för och diskuterats med cirka 900 personer utanför Riksantikvarieämbetet. En referensgrupp med representanter för 20 organisationer har bidragit med värdefulla synpunkter under projektiden. Resultaten från projektet har använts i myndighetens verksamhet, t.ex. i riksintresseprojektet, regeringsuppdragen om kulturhistorisk värdering av yngre fartygslämningar och översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena, verkställighetsföreskrifter och i framtagandet av publikationen *Fria eller fälla – en vägledning för avvägningar vid hantering av träd i offentliga miljöer*.

Vidare har projektets resultat uppmärksammats internationellt, bland annat av Heritage Values Network samt Norsk institutt for kulturminneforskning.

Internationell samverkan

Riksantikvarieämbetet deltar i och utvecklar samarbetet med övriga länder i Östersjöregionen inom ramen för nätverket *Monitoring Group on Cultural Heritage in the Baltic Sea State*. Nätverket har haft möten i Schleswig-Holstein april och Kiel i oktober.

Riksantikvarieämbetet fått uppdraget att vara ordförande för en sakkunnig arbetsgrupp, *Working Group*, kopplad till Monitoring Group, som samarbetar och utvecklar frågan om 1900-talets byggda kulturmiljöer utifrån ett regionalt östersjöperspektiv, *Working Group of the 20th Century Built Heritage*. Arbetsgruppen ska utveckla kunskapen om moderna kulturarv för östersjöregionen och Sverige ska tillsammans med Tyskland, ansvara för en internationell konferens på temat efterkrigstidens arkitektur som kommer hållas i Kiel 2016, *Baltic Sea Region Cultural Heritage Forum VI*.

Sektorsforskning

Mål

Insatsområdet har bedrivit en forsknings- och utvecklingsverksamhet som förtydligat och stärkt de historiska och humanistiska perspektiven i arbetet för en hållbar samhällsutveckling.

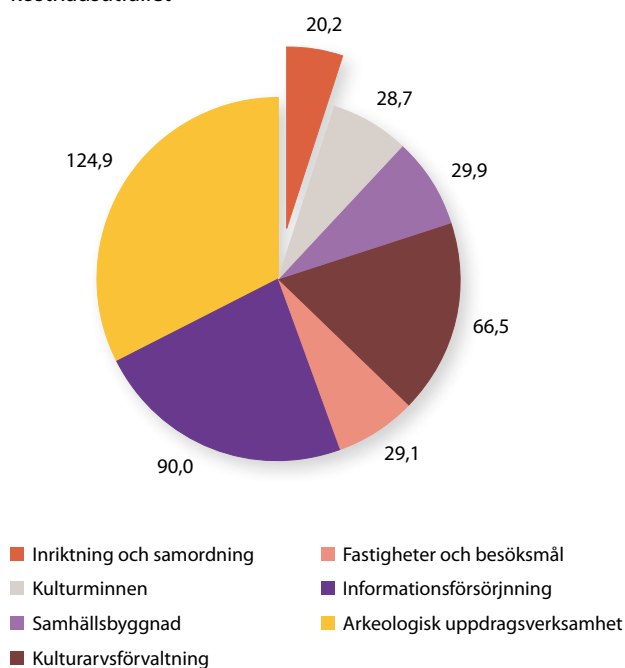
FoU-anslaget har stimulerat till forskning om kulturarv och kulturmiljö och bidragit till att forskningsområdet är levande i många akademiska miljöer. Genom bidrag till forsknings- och utvecklingsprojekt har kulturmiljöarbetet genererat relevant kunskapsutveckling i nära samverkan med forskarsamhället. Beviljade projekt har ingått i *Riksantikvarieämbetets FoU-program 2012–2016 för kulturmiljöområdet*.

Strategier och prioriteringar

FoU-anslaget används och fördelas utifrån de strategier och prioriteringar som formulerats i *Riksantikvarieämbetets FoU-program 2012–2016 för kulturmiljöområdet*. Programmet innehåller sex forskningsteman med behovsstyrd efterfrågan av tillämpad forskning för kulturmiljöområdet:

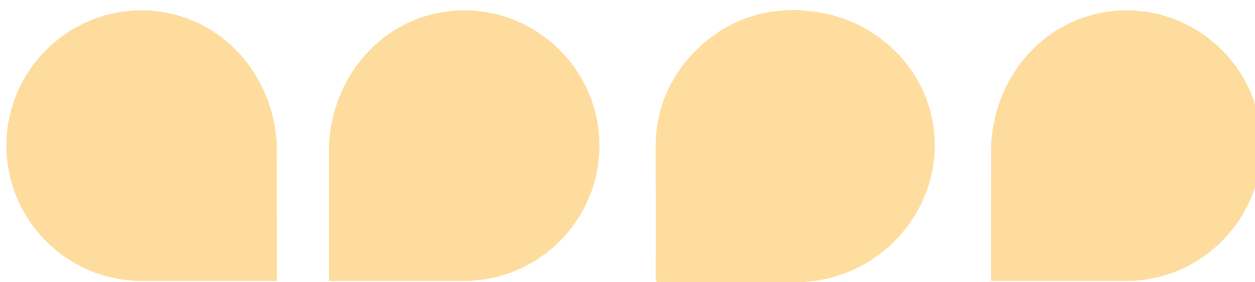
1. Kulturarvets betydelse
2. Tillståndet för kulturarvet
3. Förutsättningar för kulturarvsarbetet
4. Samverkan och dialog med andra aktörer och civila samhället
5. Kulturarvsinformation
6. Styrmedel

Diagram 1. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

För 2014 var utrymmet för nya större FoU-projekt starkt begränsat eftersom anslaget bundits upp i pågående fleråriga projekt. Inför anslagsåret 2014 hade därför en begränsad utlysning av nya projekt begränsats till temana 3 – 6. Inom dessa efterfrågades särskilt ansökningar som behandlar frågor om:

- Hållbar tillväxt och innovation (med betoning på hållbarhet), hållbar samhällsbyggnad, risk- och katastrofberedskap samt forskningsöversikter av internationell forskning.
- Mångfald samt forskning som utvecklar och ringar in utmaningar kring hur mångfaldsperspektiv kan omsättas i det praktiska kulturarvsarbetet.
- Digital information med användarstudier.

En andra utlysningssomgång genomfördes också för ansökningar inom Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets gemensamma forskningssatsning *Integrerad natur- och kulturmiljövård för en levande fjällvärld*.

Parallellt planerades kommande anslagsfördelning för 2015 genom utlysningen av programmets samtliga sex teman för årets ansökningar om nya projekt. Särskilt efterfrågades denna gång forskning för ökad tillgänglighet och funktionshindersfrågor fick stå i centrum för årets utlysning. Här efterlystes

ansökningar om hur kulturmiljöer, platsbundna kulturarv och kulturarvsinformation kan bli mer tillgängliga.

Anslagsfördelning till projekt och insatser 2014

2014 var FoU-programmets tredje år med anslagsfördelning till 32 forsknings- och utvecklingsprojekt som stödjer kulturmiljöarbetet med metodutveckling och ny kunskap. Utrednings- och utvecklingsarbeten utvecklade särskilda teman. Inom respektive programtema har projekt genomförts och avslutats.

Tabell 1. Redovisning av projekt i relation till FoU-programmets teman, belopp i tkr

Kategori	2014		2013		2012	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Påbörjade projekt 2001–2005	0	0	1	59	1	54
Påbörjade projekt 2006–2011	0	0	1	180	7	3 152
1. Kulturarvets betydelse	4	1 968	5	3 527	6	3 268
2. Tillståndet för kulturarvet	7	2 155	8	2 964	10	3 144
3. Förutsättningar för kulturarvsarbetet	7	3 923	5	1 822	5	1 240
4. Samverkan och dialog	4	1 403	2	965	0	0
5. Kulturarvinformation	4	2 090	5	972	4	897
6. Styrmedel	3	1 368	5	2 007	2	1 336
7. Integrerad natur- och kulturmiljövård	3	500	1	500	0	0
Summa projekt	32	13 407	33	12 996	35	13 091
Kommunikation, utveckling, adm		1 801		1 700	0	1 960
Anslaget totalt		15 208		14 696		15 051

Tabell 2. Fördelning till mottagare, belopp i tkr

Mottagare	2014		2013		2012	
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	Antal	Belopp
Museer	3	480	2	500	1	70
Länsstyrelser	0	0	2	1 414	2	500
Universitet/högskolor	22	11 145	15	7 813	15	8 981
Forskningsinstitut	0	0	2	219	5	420
Stiftelser	0	0	0	0	0	0
Byggnadsvårdsskolor	0	0	0	0	0	0
Övriga	2	1 084	3	1 911	2	1 186
RAÄ, extern medverkan*	5	698	9	1 139	10	1 934
Kommunikation, utveckling, adm		1 801		1 700	0	1 960
Totalt	32	15 208	33	14 696	35	15 051
Kostnad tkr		1 469		2 044		2 280

* Projekt med externt rekryterad personal eller där hela eller delar av arbetet har lagts ut på en extern institution.

Tabellerna 1 och 2 avser det femåriga programmet som omfattar perioden 2012–2016. 2012 var år 1 i programmet. Det förra FoU-programmet omfattade 2006–2010/11 och med en annan tematisk indelning och andra mål och prioriteringar. Den lägre kostnaden 2014 beror på att personal slutat och del av arbetet utförts av konsult.

Nya projekt har beviljats och en eftersträvd fördelning har uppnåtts för antalet projekt inom varje tema. Samtliga projekt från tidigare programperioder kunde också avslutas. De flesta projekten genomförs vid universitet och högskolor, ofta i nära kontakt med verksamheten i kulturmiljöarbetet. Ett litet antal projekt genomfördes vid Riksantikvarieämbetet med externa forskare och ytterligare några projekt genomfördes vid andra kulturinstitutioner.

Utvecklingsarbete

Omvärldsbevakning

Omvärldsbevakningen på FoU-området har utvecklats genom bevakning av nyheter och andra forskningsfinansierares verksamhet. Detta för att kunna informera myndighetens löpande FoU-verksamhet och ge underlag till utvecklingen av ett nytt FoU-program.

Uppdragsutbildningar/användning av genomförd forskning

Det är viktigt att den forskning som finansieras förs ut och används praktiskt. Därför har uppdragsutbildningar som ett sätt att sprida resultat utretts. Ett utvecklingsarbete pågår med projektföljare/följpraktiker från myndigheten till beviljade FoU-projekt för ömsesidigt erfarenhetsutbyte mellan pågående forskning och verksamhet.

Systemutveckling

Under året har den första delen av en digital katalog och sökfunktion för beviljade FoU-projekt blivit klar. I katalogen presenteras samtliga projekt från år 2009 samt korta slutrapporter för genomförda projekt.

Open access

Målet är att publikationer och artiklar från den FoU-finansierade forskningen kostnadsfritt ska finnas tillgänglig digitalt. Möjligheterna att skapa riktlinjer för FoU-projektens publiceringar i anslutning till vetenskapsrådets nationella uppdrag kring Open access håller på att utredas.

Nätverket för forskande myndigheter

Riksantikvarieämbetet deltar i nätverkets möten samt i den arbetsgrupp som förbereder nätverksträffarna. Erfarenhetsutbyte kring gemensamma frågeställningar samt myndighetspresentationer bildar grunden för träffarna.

EU:s forskningsfinansiering

Riksantikvarieämbetet har deltagit i två referensgrupper knutna till EU:s forskningsfinansiering inom Horisont 2020.

JPI

Myndighetens deltagande i den europeiska samverkan inom *Joint Programming Initiative for Cultural Heritage and Global Change* är viktigt för harmoniseringen av den forskning som drivs inom EU. Forskningsutlysningen Heritage Plus har genererat flera ansökningar där forskare i Sverige har varit attraktiva samarbetspartners för övriga deltagande länder.

Forskningskommunikation

Resultaten från genomförda FoU-projekt och övriga insatser publiceras och sprids för att bli kända och kunna användas av verksamma inom kulturmiljöområdet. Under året har nio projekt lämnat forskningsrapporter. De finns tillgängliga på myndighetens hemsida.

Seminarieverksamhet

FoU-programmets teman, forskningsinriktningar och resultat från genomförda projekt har presenterats och diskuterats i konferenser och seminarier. Två större forskningskonferenser har genomförts av myndigheten, båda med internationella forskare. De är *Internationell konferens om färgarkeolog* och *Riskhantering och kulturvård*.

Seminarieverksamheten har förmedlat genomförda projekt, diskuterat resultat, kunskapsläge och konsekvenserna för kulturmiljöarbetet. Nya frågeställningar har undersökts kring den byggnadsanknutna offentliga konsten som kulturarv. Statens konstråd har i redovisat resultatet av ett FoU-projekt i seminariet och boken med samma rubrik *Offentlig konst – ett kulturarv*. Seminariet genomfördes av Skissernas Museum i samverkan med Göteborgs universitet, Uppsala universitet, Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet.

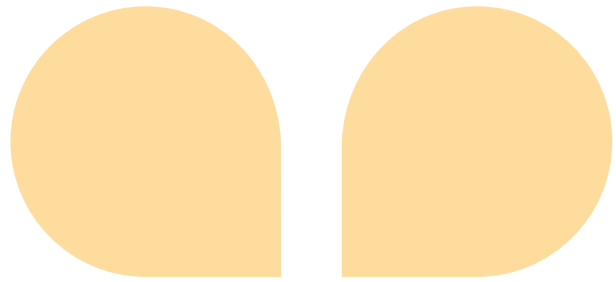
Det nationella forskningsprogrammet *Samordnad stadsutveckling – en förutsättning för hållbarhet* som Formas, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Trafikverket gemensamt beviljade medel till år 2010–2013 befinner sig i sin slutfas. I ett seminarium sammanfattades resultaten från de genomförda projekten. Det genomfördes i samarbete med Malmö kommun och de anslagsgivande myndigheterna den 20 maj 2014.

Ett angeläget område för utveckling av nya kunskaper, perspektiv och metoder är natur- och kultur-

miljövård. Riksantikvarieämbetet och de beviljade projekten från Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets gemensamma forskningsutlysning *Integrerad natur och kulturmiljövärd för en levande fjällvärld* medverkade i Naturvårdsverkets forskningskonferens *Storslagen fjällmiljö 13–14 maj 2014*. För att direkt inhämta kunskap till myndighetens arbete med mångfaldsfrågor bjöds tre genomförda FoU-projekt in till ett seminarium för personalen i Stockholm och ett i Visby med temat *Från teori till praktik*. Seminariet förmedlade resultat och erfarenheter från genomförda FoU-projekt som alla undersökt hur mångfald på olika sätt kan få genomslag i kulturmiljöarbetet.

Nya frågeställningar kring kulturarvet undersöks i ett FoU-projekt som också anordnade *Konferens om kompensationsåtgärder vid exploatering i kultur- och naturmiljöer* den 1–2 december 2014. Konferensens övergripande syfte är att inleda en nationell dialog och kunskapsutveckling om kompensation och dess roll i samhällsplaneringen. Konferensen anordnades av KTH och Göteborgs Stadsmuseum

Genom FoU-anslaget gavs stöd till ett internationellt seminarium om *Economics of conservation*, Visby maj 2014 med presentationer från världsledande kulturekonomer kring kulturarv, turism och tillväxt. Konferensen anordnades av Campus Gotland, Uppsala universitet.

Insatsområde: Kulturminnen

Detta görs inom Kulturminnen

Arbetet inom insatsområdet inriktas på att valda kulturminnen och kulturmiljöer ska bevaras, användas och utvecklas. Det innebär att såväl det egna som andra aktörers kulturmiljöarbete utförs i enlighet med gällande rätt och syftar till en hållbar samhällsutveckling. Insatserna utförs i samverkan med ett brett spektrum av aktörer – offentliga, privata och ideella.

Mål

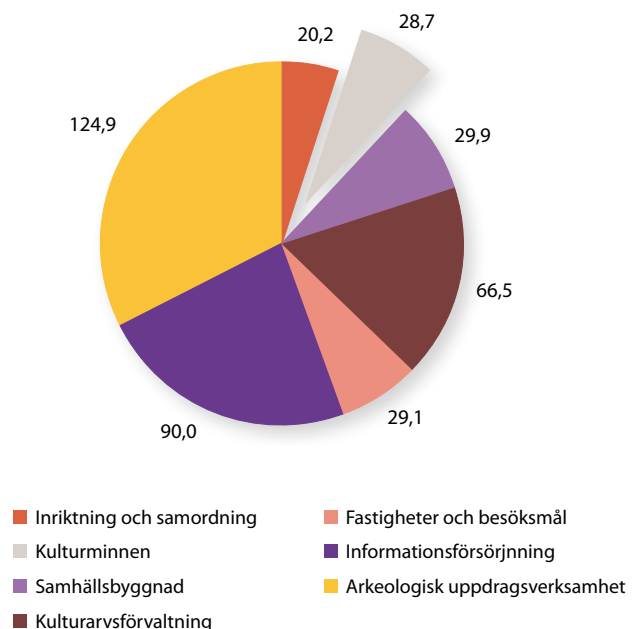
Lagtillämpning, verksamhetsutveckling, systemutveckling och utvärdering har bidragit till en effektiv och rättssäker tillämpning av Kulturmiljölagen och Miljöbalken.

Sammanfattning och måluppfyllelse

Under 2014 har insatserna präglats av förnyelse. Det gäller såväl arbetet med att utveckla de juridiska styrmedlen i sig som att utveckla den kunskapsuppbyggnad som krävs för en mer enhetlig tillämpning av kulturmiljölagen (1988:950, KML) och miljöbalken (1998:808). Den 1 januari 2014 trädde KML i kraft i sin nya lydelse. Enligt ändringarna i kulturmiljöförordningen (1988:1188) fick Riksantikvarieämbetet utökad föreskriftsrätt till att omfatta hela 2–5 kap. Förändringarna i KML som påverkar tillämpningen rör särskilt bestämmelserna i 2 kap. (fornminnen). Därför har Riksantikvarieämbetet under 2014 fokuserat kring detta i arbetet med föreskrifter, vägledning och allmänna råd.

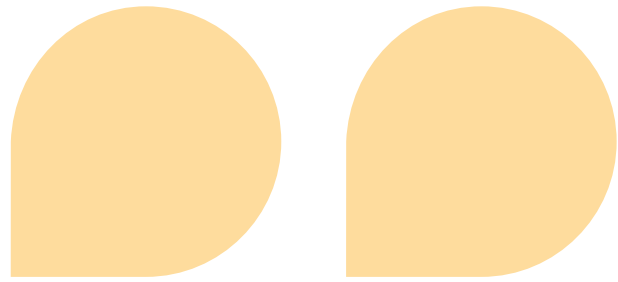
Myndigheten har i första hand tagit ansvar för att

Diagram 2. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

driva på det nationella kulturmiljöarbetet genom att utveckla rättsligt stöd och vägledning till länsstyrelsernas kulturmiljöarbete. Insatserna har framförallt handlat om att ta fram vägledningar och handböcker, besvara remissvar samt genomföra utvärderingar av länsstyrelsernas kulturmiljöarbete. Arbetet med föreskrifter, vägledningar och handböcker har genomförts i samråd och samverkan med berörda aktörer, framförallt länsstyrelserna. En fördjupad beskrivning av insatser i samband med lagändringarna redovisas nedan.

Ett effektivt kulturmiljöarbete är beroende av en tydlig ansvars- och rollfördelning mellan Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen. Under 2012 initierades ett arbete angående överinseende

med syfte att klargöra Riksantikvarieämbetets övergripande ansvar enligt KML - överinseendeuppdraget. Arbetet slutfördes under 2013 med en rapport som anger inriktningen för Riksantikvarieämbetets fortsatta arbete med överinseende.

Under 2014 har tre utvärderingar (överinseende) av länsstyrelsernas verksamhet genomförts. Syftet med rapporterna är dels att ge länsstyrelserna möjlighet att utveckla det egna kulturmiljöarbetet genom att jämföra sig med andra länsstyrelser, dels att ge regeringen underlag för styrning av länsstyrelsernas kulturmiljöarbete.

Målet bedöms uppnått.

Arbetet med att öka rättsäkerheten och enhetlig tillämpning av kulturmiljölagen

Fornlämningar

Verkställighetsföreskrifter och allmänna råd för 2 kap. KML

Den 1 januari 2014 trädde KML i kraft i sin nya lydelse. I samband med detta fick Riksantikvarieämbetet bemyndigande enligt kulturmiljöförordningen att meddela verkställighetsföreskrifter för hela 2 kap. KML. Arbetet med att ta fram verkställighetsföreskrifter intensifierades under 2014. Föreskrifterna omfattar bestämmelser och allmänna råd inom områdena fornlämningsbegreppet, fornlämningsförklaring, kulturhistoriskt värde, fornlämningsområde, fornyfynd, kostnadsansvar och ersättningar enligt 2 kap. 14 och 15 §§ KML samt om metallsökare. Föreskrifter och allmänna råd med konsekvensutredning har skickats ut på remiss och remissvaren inkommer i mars 2015.

Under 2014 påbörjade Riksantikvarieämbetet även framtagande av nya föreskrifter för uppdrags-

Tabell 3. Ärenden och remisser i antal

Antal ärenden och remisser	2014	2013	2012
Ärenden 2 kap KML	99	263	365
Ärenden 5 kap KML	58	52	55
Ärenden SBM	313	410	382
Regeringsremisser	2	2	5
Övriga remisser	179	100	55
Kostnad i tkr	4601	5278	5652

Kostnaden är lägre på grund av omfördelning av resurser till ärenden och remisser i insatsområdet samhällsbyggnad.

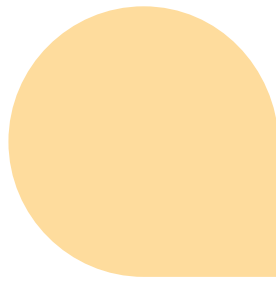
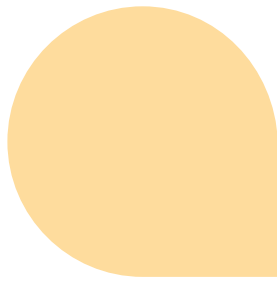
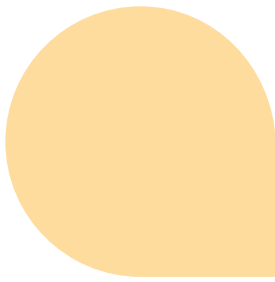
arkeologin. Förslag till reviderade föreskrifter med konsekvensutredning skickades ut på remiss i december och remissvaren ska ha inkommit 31 mars 2015. Förslaget syftar till att effektivisera och förenkla den uppdragsarkeologiska processen samt stärka tillgängligheten till resultaten från uppdragsarkeologins undersökningar.

Skogens kulturarv

Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet har gemensamt identifierat att en alltför hög andel fornlämningar i skogen skadas. Under 2014 har myndigheterna samordnat sina insatser för att öka effektiviteten i arbetet med att bevara och utveckla skogens kulturarv.

Skogsbrukets skador på kulturmiljön

Riksantikvarieämbetet har bedrivit det gemensamma projektet *Skogsbrukets skador på kulturmiljön – orsaksanalys och förbättringsåtgärder* tillsammans med Skogsstyrelsen, med anledning av den höga andelen fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar som skadas i samband med avverkning. Arbetet har syftat till att såväl identifiera orsakerna bakom skador på fornlämningar i skogen, som att föreslå

åtgärder som kan bidra till att öka incitamenten till att skogsbruket bedrivs på ett sådant sätt att skador på fornlämningar minskas.

Överinseende skogsärenden

Överinseende över skogsärenden har bedrivits parallellt med projektet Skogsbrukets skador på kulturmiljön – orsaksanalys och förbättringsåtgärder. Syftet med överinseendeprojektet är att kartlägga länsstyrelsernas arbete med villkorsbeslut, åtgärder och uppföljning kring avverkningsanmälningar i skogsärenden. Kartläggningen har syftat till att förstå hur länsstyrelserna genomför sin tillsynsroll och de bakomliggande orsakerna till detta. Den visar att länsstyrelserna har mycket olika praxis avseende handläggning och tillsyn av skogsärenden. Projektet har tagit fram ett samlat förslag till åtgärder. Överinseendet av skogsärenden avrapporteras i januari 2015.

Kvalitetssäkring skog och historia

Under 2014 utfördes arbetet regionalt av länsmuseer, Skogsstyrelsen och länsstyrelser. Verksamheten finansierades via kulturmiljövårdsanslaget och Skogsstyrelsens ramanslag. Under året gjordes även en uppföljning av 2013 års arbete. Denna visade jämfört med året innan en jämnare prisbild och ett högre antal kvalitetssäkrade lämningar. De utmaningar som finns inom projektet rör främst kompetensförsörjningen.

Öka kulturmiljöfrågornas genomslag inom skogssektorn

Riksantikvarieämbetet slutrapporterade projektet FURA (Fornlämningar under rationell administration) som genomförts i samverkan med Skogs-

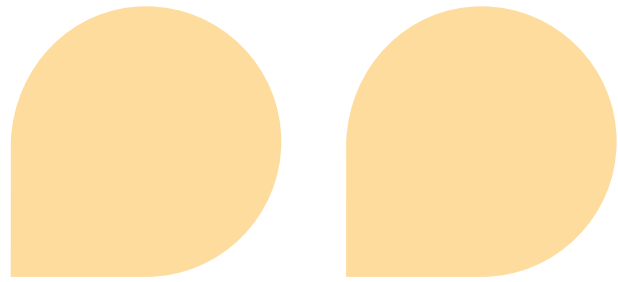
styrelsen och länsstyrelserna i Kronobergs, Västra Götalands och Jämtlands län. Projektet har prövat förenklade handläggningsrutiner kring avverkningsåtgärder som berör fornlämningar. Informationen om hur skogsbruket bör bedrivas i anslutning till fornlämningar har i högre grad förmedlats via Skogsstyrelsen i form av faktablad. Av dessa framgår att om instruktionerna följs vid avverkning av skog behövs inget ytterligare tillstånd från länsstyrelsen. Detta effektiviserar handläggningstiderna hos länsstyrelserna men ökar arbetsbördan hos Skogsstyrelsen. Resultatet av projektet är en rekommendation att utveckla samarbetet mellan länsstyrelser och Skogsstyrelsen i frågor om kulturmiljövård.

2014 var det sista året i ett treårigt projekt där Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen i samverkan utvecklat Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning av skogsbrukets skador på kulturmiljöer (forn- och kulturlämningar). Skadeuppföljningen görs inom ramen för Skogsstyrelsens arbete med uppföljningar av skogsbrukets miljöhänsyn och resultaten kommer även att användas som indikator för miljö kvalitetsmålet "Levande skogar". Riksantikvarieämbetet har ett kompetens- och kvalitetsansvar i projektet som ska utvärderas 2015.

Marina kulturlämningar

Kulturhistorisk värdering av fartyglämningar

Riksantikvarieämbetet har i samråd med bl.a. Statens maritima museer och länsstyrelserna tagit fram en vägledning för kulturhistorisk värdering av fartyglämningar inför eventuell fornlämningsförklaring. Arbetet utfördes i enlighet med regeringens uppdrag (Ku2013/1345/KA) inför ikraftträdandet av lagstiftningen rörande skydd av yngre fartyglämningar. Från och med 2014 är en fartyglämning

fornlämning om den kan antas har förlist före 1850, men länsstyrelsen kan fornlämningsförklara en yngre fartygslämning om det finns särskilda skäl avseende dess kulturhistoriska värde. Med stöd av vägledningen har två län gått igenom befintliga register över fartygslämningar. Två beslut om fornlämningsförklaring har fattats.

Uppdragsarkeologi och fyndfördelning

Insatser för att främja effektivitet och konkurrens på det uppdragsarkeologiska området

I regleringsbrevet för budgetåret 2014 avseende Riksantikvarieämbetet (Ku2013/1914/KA) efterfrågar regeringen att "Riksantikvarieämbetet ska redovisa resultaten av myndighetens arbete för att främja effektivitet och konkurrens på det uppdragsarkeologiska området". Parallellt med föreskriftsarbetet genomfördes därför ett överinseendeprojekt specifikt inriktat på konkurrens och effektivitet inom uppdragsarkeologin. Förväntad effekt av denna utredning var att både få ett resultat som kunde omsättas omgående i arbetet med en revidering av föreskrifterna och att hitta systemfel och saker som behöver utredas vidare eller utvecklas.

Förväntade effekter när det gäller föreskriftsarbetet relaterade till konkurrens och effektivitet är effektivisering av den uppdragsarkeologiska processen, framför allt när det gäller länsstyrelsernas handläggning. Förhoppningen är också att praxis ska bli mer enhetlig.

Under 2013–2014 har ett utvecklingsarbete bedrivits i syfte att öka effektiviteten och stärka kvaliteten inom det uppdragsarkeologiska systemet. Detta arbete har sammanfattats i rapporten *Förstudie inför revidering av föreskrifter för uppdragsarkeologi*.

Vidare har under 2014 en nationell konferens om

arkeologiska metoder anordnats. Vid konferensen samlades 150 deltagare från länsstyrelser, undersökare, museer och universitet. Inom ramen för konferensen diskuterades olika metoder som används och kan komma att användas inom uppdragsarkeologin.

Test av nytt fyndfördelningssystem

Test av ett nytt fyndfördelningssystem påbörjades under 2013. Systemet innebär att det tidigt i den arkeologiska processen inleds en dialog kring fynden mellan länsstyrelsen, undersökaren och det fyndmottagande museet samt att ett förhandsbesked om fyndfördelningen lämnas. Det nya systemet syftar till effektivare hantering och därmed snabbare handläggning.

Tabell 4. Fyndfördelning och fyndinlösen

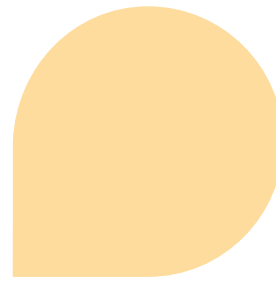
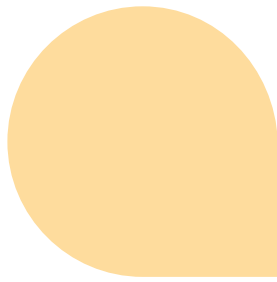
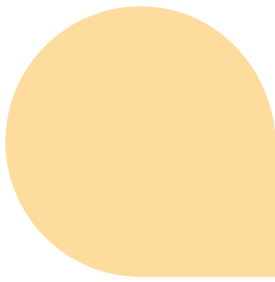
Antal ärenden rörande fyndfördelning och fyndinlösen	2014	2013	2012
Beslutade ärenden KML 2:14 (ersättning)	8	1	3
Beslutade ärenden KML 2:17 (fyndfördelning)	107	257	316
Beslutade ärenden KML 2:16 (fyndinlösen)	15	1	5
Kostnad i tkr	1222	1088	937

Färre ärenden avseende fyndfördelning på grund av omprioriteringar. Underlaget är en delmängd ur tabell 3, ärenden och remisser.

Kyrkliga kulturminnen, enskilda och statliga byggnadsminnen

Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena

Riksantikvarieämbetet fick 2013 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena och dess tillämpning. Vid behov ska myndigheten även föreslå förändringar i lagstiftningen.

Under 2014 har en kartläggning av tillämpningen av det nuvarande regelverket om kyrkliga kulturminnen genomförts. Vissa brister i såväl tillämpning som system har identifierats. I undersökningen har sju länsstyrelser intervjuats. Kartläggningen kommer att ligga till grund för förslag till lagändringar.

Byggnadsminnen

Riksantikvarieämbetet har under året fortsatt att följa upp hur Citybanans uppförande påverkar de statliga byggnadsminnena i Stockholm. De framtagna kontrollprogrammen har bidragit till att påverkan har kunnat minimeras. Samverkan har fortsatt med Trafikverket, Ekerö kommun och Statens fastighetsverk om planering av Ekerövägen som passerar genom det statliga byggnadsminnet/världsarvet Drottningholm.

Riksantikvarieämbetet har vidare fattat beslut om Nationalmuseets ombyggnad, putskulören på Stockholms slott samt samrätt om ombyggnad av Operan och Adelcrantzska palatset.

Förordning (2013:558) om statliga byggnadsminnen

Ny förordning om statliga byggnadsminnen infördes den 1 januari 2014 och förutsätter vissa nya rutiner för Riksantikvarieämbetets handläggning. Bland annat har vissa skyddsformer tagits bort och beslut om skyddsbestämmelser ska i fortsättningen fattas av Riksantikvarieämbetet och inte av regeringen.

En handlingsplan för tillämpningen av de nya bestämmelserna har därför upprättats och kommunicerats med de statliga fastighetsförvaltande myndigheterna. Arbete med att utreda den kulturhistoriska bakgrunden till begreppet kungsgård har påbörjats av en konsult.

Världsarv

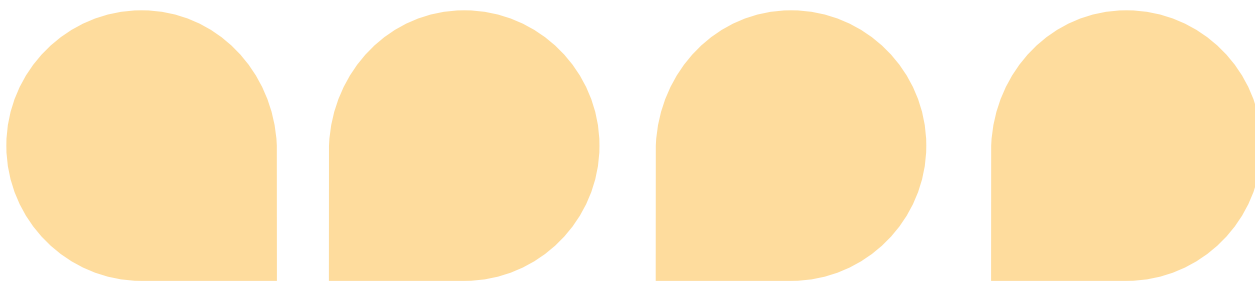
Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket har ett generellt uppdrag att hantera frågan om världsarv. Riksantikvarieämbetets och Naturvårdsverkets roller är bl.a. att följa utvecklingen i världsarvsområdena och vid behov stödja i första hand länsstyrelserna. Dessa myndigheter ansvarar också för att nominera objekt till Unescos Världsarvslista.

Riksantikvarieämbetet driver ett projekt som syftar till att söka klargöra roller, ansvar och mandat när det gäller arbetet som relaterar till världsarven i Sverige. Beslut som kan påverka förvaltning, bevarande och skydd av de svenska världsarven fattas enligt svensk lagstiftning till största delen på lokal och regional nivå. Därför undersöks närmare hur världsarven i praktiken skyddas enligt miljöbalken (1998:808) och plan- och bygglagen (2010:900). Vidare undersöks eventuella oklarheter i ansvar och roller mellan olika aktörer rörande bevarande och skydd av världsarv. Resultaten ska kommuniceras med berörda aktörer med målsättningen att beslut inte fattas som kan påverka världsarvens värde negativt.

Utförsel och export av kulturföremål

Riksantikvarieämbetet har fattat beslut om 52 tillstånd till utförsel av äldre kulturföremål. Majoriteten av besluten rör tillfällig utförsel i samband med museers och kyrkliga församlingars utlån av föremål till olika tillfälliga utställningar utomlands. Riksantikvarieämbetet har också fattat ett flertal beslut om ettåriga allmänna öppna utförseltillstånd för museer med mer frekvent utlåningsverksamhet.

Riksantikvarieämbetet har fortsatt att representera

Sverige i EU-kommissionens kommitté för export och återlämnande av kulturföremål (Committee on the export and return of cultural goods). Riksantikvarieämbetet har även deltagit i EU-kommissionens under 2014 nyinrättade expertgrupp för återlämnande av kulturföremål (Expert Group Return of cultural objects). Expertgruppen har inrättats med anledning av att EU:s nya återlämnandedirektiv 2014/60/EU nu ska implementeras genom inrättande av en särskild modul för kulturföremål i kommissionens så kallade IMI-system (Internal Market Information System).

Tillsyn och överinseende över det nationella kulturmiljöarbetet

Under 2012 och 2013 genomförde Riksantikvarieämbetet ett arbete för att definiera och klargöra den överinseenderoll som myndigheten har enligt KML. Överinseenderollen innebär att Riksantikvarieämbetet självständigt ska granska hur länsstyrelsen

hanterar, bedömer och prövar bestämmelserna i lag KML med tillhörande förordning och föreskrifter samt utövar sin tillsyn enligt samma lag. Arbetet omfattar även tillsyn över Riksantikvarieämbetets eget beslutsfattande, uppsiktsansvar över riksintressena samt tillsynsvägledning över kulturresevärderna. Regelbundet överinseende och tillsyn förväntas resultera i en alltmer enhetlig lagtillämpning och ökad rättsäkerhet.

Under 2014 genomfördes tre förstudier för överinseendeprojekt: Skogsbrukets skador på kulturmiljön – orsaksanalys och förbättringsåtgärder, Konkurrens och effektivitet inom uppdragsarkeologin samt Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena. Rapporterna visar att länsstyrelsernas tillämpning av KML skiljer sig åt och att de har olika förutsättningar att bedriva sitt kulturmiljöarbete. En närmare redovisning av rapporterna finns under respektive rubrik.

Insatsområde: Samhällsbyggnad

Detta görs inom Samhällsbyggnad

Insatsområdet syftar till att integrera kulturmiljöperspektivet i andra samhällssektorer i syfte att påvisa hur kulturarvet kan bidra till en hållbar samhällsutveckling. Arbetet syftar också till att öka kulturmiljömålenas genomslag i andra sektorer. Detta sker t.ex. vid planeringen av bebyggelse och infrastruktur, i det regionala tillväxtarbetet, i landskap- och stadsutveckling eller vid främjande av kulturella och kreativa näringar. Eftersom kulturarvet är allas ansvar, utförs arbetet i samverkan med offentliga, privata och ideella aktörer.

Mål

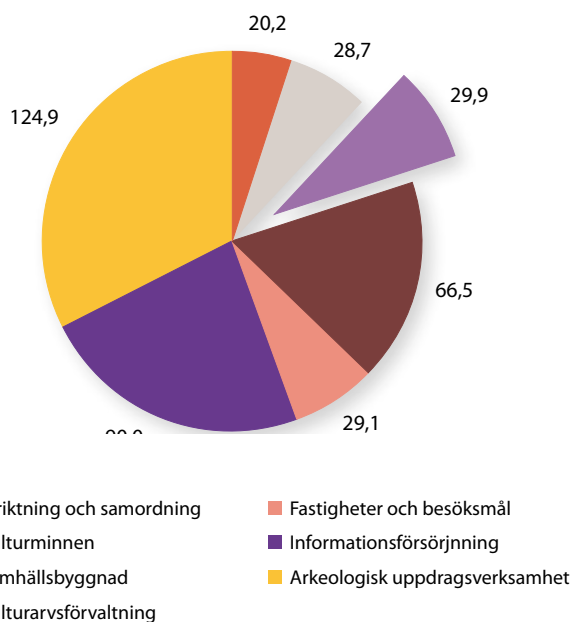
Förutsättningarna för att kulturarvet har tagits tillvara som en resurs i en hållbar samhällsutveckling har stärkts och ett väl fungerande samspel med andra sektorer har vidareutvecklats.

Sammanfattning och måluppfyllelse

Insatser för att utveckla det nationella, regionala och kommunala kulturmiljöarbetet har genomförts under året. Syftet är att kulturmiljöaspekten ska finnas med i tillämpningen av andra myndigheters juridiska, ekonomiska och informativa styrmedel, t.ex. att kulturmiljön beaktas tidigt i olika planeringsprocesser som råder under miljöbalken och plan- och bygglagen. Kulturmiljöperspektivet har blivit tydligare i olika beslutsunderlag såväl på nationell som lokal nivå.

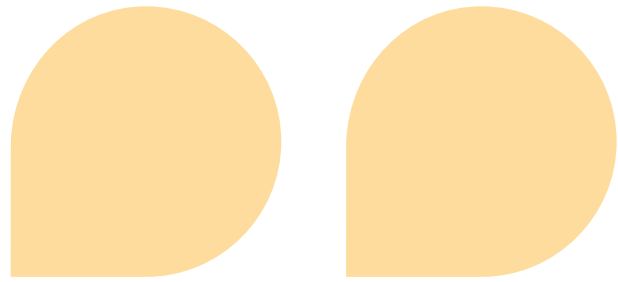
Det totala antalet ärenden och remisser har ökat under de senaste fyra åren. Trots detta har antalet

Diagram 3. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

regeringsremisser minskat under innevarande år. Regeringsremisserna kulminerade under 2013 pga. den dåvarande regeringens ambition att åstadkomma ett ökat bostadsbyggande. Antalet övriga remisser har ökat markant eftersom ärenden gällande ansökan om bidrag till arbetslivsmuseum har diarieförts vart och ett och inte på samma diarienummer. Trots en ökad inströmning av ärenden och remisser har resursåtgången för hanteringen av dessa varit relativt konstant.

Det nationella, regionala och kommunala kulturmiljöarbetet har utvärderats under året. Fokus har legat på kulturmiljöanslagets effekter och uppföljning

av det regionala och kommunala kulturmiljöarbetet. Riksantikvarieämbetet har tagit fram fyra rapporter som underlag till regeringsuppdraget att ta fram en samlande vision för hur kulturmiljöarbetet utvecklas till år 2030. En rapport beskriver det ideella arbete som organisationer inom kulturmiljöområdet utför och betydelsen av Riksantikvarieämbetets bidrag. Rapporten utgår bl.a. från en samhällsekonomisk analys. Mot bakgrund av de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet har en rapport inriktats mot att undersöka hur läns museerna och motsvarande museer arbetar med kulturmiljöfrågor och hur förutsättningarna ser ut för samverkan och verksamhetsutveckling på regional nivå. En kartläggning har gjorts av vad nationella myndigheter och länsstyrelser har genomfört för verksamhet eller avser att göra mot bakgrund av de nya målen för kulturmiljöarbetet. I en annan studie görs en beskrivning av hur dessa aktörer bedriver främjande kulturmiljöarbete i relation till kommunerna.

Målet bedöms uppnått.

Tabell 5. Ärenden och remisser.

Antal ärenden och remisser	2014	2013	2012
Ärenden	292	241	216
Regeringsremisser	6	41	27
Övriga remisser	285	71	87
Kostnad i tkr	3145	2222	2169

Antalet Övriga remisser har ökat markant eftersom ärenden gällande ansökan om bidrag till arbetslivsmuseum har diarieförts vart och ett. Tidigare år har dessa ansökningar diarieförts på ett och samma diarienummer. Kostnaden är högre på grund av omfördelning av resurser från ärenden och remisser i insatsområdet kulturminnen.

Finansiellt stöd till det nationella, regionala, kommunala och civila kulturmiljöarbetet

Riksantikvarieämbetet fördelar årligen cirka 250 miljoner kronor i bidrag till kulturmiljövård.

Från anslagspost 1 har 4.5 mnkr fördelats till 19 ideella organisationer inom kulturmiljöområdet av totalt 39 sökande organisationer. En ny förordning avseende statsbidrag till ideella organisationer inom kulturmiljöområdet (2014:108) trädde i kraft den 1 juni 2014. 10 av de ideella organisationer, som fått bidrag under 2014, har berättat om sin organisation på RAÄ:s K-blogg.

Arbetet med att främja nationella riksintressen för kulturmiljövården

Under 2014 har ett nytt riksintresse pekats ut i Hohults by G36, Uppvidinge kommun, Kronobergs län. Ett annat riksintresse, Gillberga D 9 i Eskilstuna kommun, Södermanlands län, har omprövats och bedöms inte längre vara riksintressant för kulturmiljövården. Riksantikvarieämbetet har därmed upphävt det tidigare beslutet från 1996-08-27 avseende Gillberga D 9.

Möjligheten att via kulturmiljövårdsanslaget finansiera framtagande av kunskapsunderlag för riksintressen har medfört fortsatta kontakter med länsstyrelserna. Ett ökat antal ärenden har lett till nya kunskapsunderlag och revidering av befintliga riksintressen för kulturmiljövården.

Riksintresseprojektet har slutförts under 2014. Syftet med projektet har varit att underlätta länsstyrelsernas tillämpning av miljöbalkens intentioner för

riksintressen för kulturmiljövården. En handbok för arbete med riksintressen har färdigställts och publicerats digitalt på Riksantikvarieämbetets webbsida. Ett utbildningsmaterial har tagits fram för vidare implementering av handboken.

Stöd och samverkan inom ramen för samhällsplaneringsprocessen

Under året har Riksantikvarieämbetet svarat på olika remisser vilket inneburit att kulturmiljöperspektivet har blivit tydligare i olika beslutsunderlag, efterfrågan på kompetens inom kulturmiljöområdet har breddats och kulturmiljöfrågan kommit med tidigt i olika planeringsprocesser. Det är länsstyrelserna som företräder de statliga kulturmiljöintressena vid plan- och byggärenden. Därför avstår Riksantikvarieämbetet från att lämna synpunkter i enskilda ärenden om de inte berör statliga byggnadsminnen, världsarv eller fler än en länsstyrelse.

Tillsammans med Boverket publicerades i februari 2014 en webbaserad vägledning för hur kulturvården hanteras med stöd av plan- och bygglagen och annan lagstiftning. Vägledningen är ett av flera teman inom ramen för Boverkets vägledning PBL-kunskapsbanken. Syftet är att tydliggöra vilka styrmedel det finns för att tillvarata kulturvården i den fysiska miljön och vilka krav plan- och bygglagen ställer på hanteringen av kulturvården. Vägledningen vänder sig främst till kommunala planerare och bygglagshandläggare men även till länsstyrelser och konsulter som hanterar kulturvården i den byggda miljön. Två webbseminarier har sänkts under hösten 2014 för att utbilda i vägledningen och har fram till den 5 december laddats ner 3661 gånger. Jämfört med andra webbseminarier

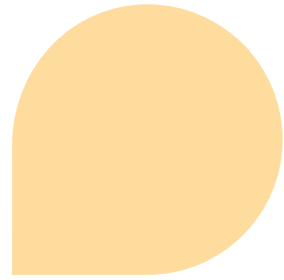
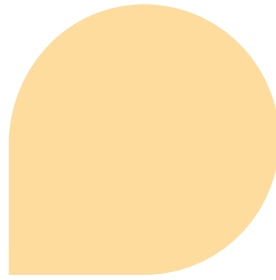
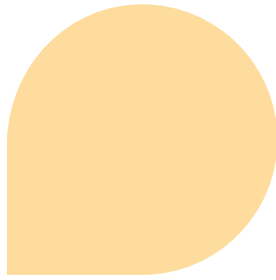
som Boverket har genomfört är det höga siffror. Samverkan med Havs- och vattenmyndigheten har fortsatt under 2014 inom ramen för arbetet med att ta fram havsplaner. Synpunkter på nulägesbeskrivningen har framförts i syfte att tydliggöra inom vilka områden det idag saknas underlag och kunskaper om kulturmiljön till havs. Inom ramen för Havs- och vattenmyndighetens arbete med inriktningen på det fortsatta havsplanearbetet har Riksantikvarieämbetet bl.a. lyft fram de statliga målen för kulturmiljöarbetet som en viktig utgångspunkt.

Hållbar stadsutveckling

Riksantikvarieämbetet arrangerade tillsammans med Tillväxtverket av den europeiska konferensen *The Impact of Culture – creative businesses for sustainable cities* som en del av kulturhuvudstadsåret i Umeå. Seminariet *The Impact of Cultural Heritage – strategies for urban development*, som myndigheten arrangerade, tog upp behovet i planeringsprocessen av att sätta mål för det urbana kulturarvet och vad det kan bidra till samt uppmärksamma utmaningarna för att nå dit. Seminariet visade på betydelsen av ett strategiskt förhållningssätt till kulturarv i stadsbyggande.

Regionalt tillväxtarbete - främjande av kulturella och kreativa näringar

Under 2014 har Riksantikvarieämbetet deltagit i det strategiska samverkansarbetet *kring hållbar destinationsutveckling*. Arbetet har letts av Tillväxtverket och VisitSweden AB med syftet att stärka svensk turism och förutsättningar för svensk besöksnäring. Riksantikvarieämbetet har inom ramen för arbetet drivit "Interpretation som en del i destinationsutveckling – ett pilotprojekt vid världsarvet Birka och

Hovgården” som syftar till att öka den kulturarvs- pedagogiska kompetensen hos de lokala turismak- törerna. Projektet kommer att avslutas under 2015 och det förväntade resultatet är en gemensam idé för interpretationen inom världsarvet där aktörerna har formulerat en pedagogisk strategi för sina verk- samheter.

EU:s sammanhållningspolitik 2014-2020

Riksantikvarieämbetet har under året bistått Reger- ingskansliet genom medverkan i hearing och andra möten relaterade till uppdraget. De regionala aktörer som fick i uppdrag att utarbeta förslag till struk- turprogram eller motsvarande inom ramen för för- beredelserna inför EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020 har fått stöd av Riksantikvarieämbetet.

Myndigheten har även planerat en regional konfe- rens tillsammans med länsstyrelsen i Västernorrland och Landstinget Västernorrland, vilken genomförs i januari 2015. Riksantikvarieämbetet har påbörjat arbetet med att ta fram en långsiktig strategi som ska vägleda myndighetens medverkan i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik under perioden 2014–2020. Riksantikvarieämbetet har medverkat vid ett första möte med myndigheter med samma uppdrag, informerat länsstyrelserna om uppdraget samt hållit en workshop med chefer från läns museerna. Uppdraget rapporteras senast 31 mars 2015

Samverkan med Statens kulturråd

Inom ramen för kultursamverkansmodellen har Riks- antikvarieämbetet samverkat med Kulturrådet, dels i arbetsgruppen om riktlinjer avseende uppföljningen av kultursamverkansmodellen, dels i beredningsprocessen

av regionernas kulturplaner 2014/15.

I beredningen har de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet använts som utgångspunkt för en sammanställning av regionernas kulturplaner. Målen bedöms fungera som stöd och inspiration i utveck- lingen av kulturmiljöarbetet i regionerna.

CAP:s miljöeffekter

Riksantikvarieämbetet har tillsammans med Jord- bruksverket, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket arbetat fram ett förslag till nytt program för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitikens miljöeffekter. Programmet sträcker sig över åren 2015–2019. I programmet föreslås bl.a. en utvärdering av effek- terna av att ersättningar för skötsel av kulturmiljöer i odlingslandskapet har prioriterats bort och att andra åtgärder för kulturmiljövård har prioriterats ned i det nya svenska landsbygdsprogrammet.

Under den gångna programperioden 2010–2014 har Riksantikvarieämbetet medverkat i ett antal studier, bl.a. miljöekonomiska studier inom jord- brukssektorn, auktioner som ett alternativt sätt till enhetliga och förutbestämda ersättningar för miljö- åtgärder och förutsättningarna att använda ett land- skapsperspektiv för styrningen av miljöersättningar.

Den fördjupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen

Riksantikvarieämbetet bidrar till den kommande för- djupade utvärderingen av miljö kvalitetsmålen. Miljö- kvalitetsmålen följs upp med en rapport varje år och en fördjupad utvärdering en gång per mandatperiod till regeringen. Nästa fördjupade utvärdering sker 2015. Inför detta arbete har Riksantikvarieämbetet

lämnat ett antal bidrag till målansvariga myndigheter i de delar myndighetens verksamhet bidragit till måluppfyllelse. Bidrag har exempelvis lämnats till Naturvårdsverket angående målen om begränsad klimatpåverkan, till Skogsstyrelsen om målet levande skogar samt till Havs- och vattenmyndigheten om målet för levande sjöar och vattendrag och målet om Hav i balans samt levande kust och skärgård. Inom ramen för den fördjupade utvärderingen av miljökvalitetsmålen har Naturvårdsverket valt ut tre särskilda fokusområden, bland annat hållbara städer/samhällsplanering. Riksantikvarieämbetet deltar i arbetet med fokusområdet där myndigheten har lämnat underlag enligt Naturvårdsverkets specifikationer samt deltagit i arbetsgruppen för fokusområdet. Genom detta lämnar Riksantikvarieämbetet även bidrag till uppföljningen av målet om God bebyggd miljö samt övriga så kallade naturtypsmål som innefattas i planering för markanvändning och infrastruktur.

Samverkan med andra nationella och internationella aktörer

Riksantikvarieämbetet lämnar löpande stöd och ingår i diverse samverkansprojekt med andra aktörer. Följande relevanta insatser kan nämnas i sammanhanget.

Riksantikvarieämbetet har medverkat i European Association of Archaeologists (EAA) konferens i Istanbul med inlägg om rapportering och förmedling av arkeologins resultat och bevarande av fornlämningar och fynd samt två inlägg om arbetet för

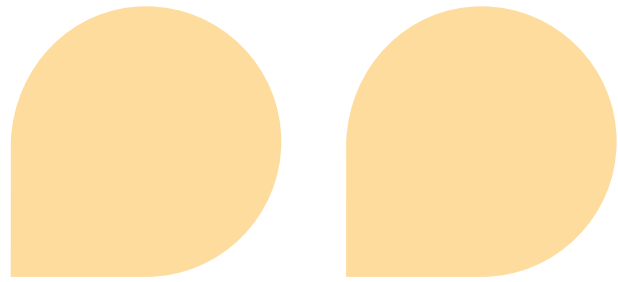
att motverka skador på fornlämningar i skogs- och jordbruk.

Vid möte om arkeologi i Helsingfors med handläggare från de nordiska ländernas motsvarigheter till Riksantikvarieämbetet diskuterades den nya kulturmiljölagen och behovet av föreskrifter och vägledning för arkeologiområdet. Riksantikvarieämbetet medverkade också i ett möte om uppdragsarkeologi i de nordiska länderna som anordnades av Kulturstyrelsen i Danmark.

Den s.k. nationella samordningsgruppen för den europeiska landskapskonventionen gjorde en självutvärdering som resulterade i att gruppen lades ner, och att övergripande diskussioner om landskap utvecklas i andra former. För Riksantikvarieämbetet del har landskap som tema lyfts fram i myndighetens överenskommelser med såväl Skogsstyrelsen, Naturhistoriska riksmuseet och Naturvårdsverket. Riksantikvarieämbetet har medverkat i Europarådets workshop 2014 för implementeringen av Europeiska landskapskonventionen.

Riksantikvarieämbetet har lämnat stöd och samverkat med andra myndigheter inom Energimyndighetens webbplats Vindlov samt bidragit till utvecklingen av en förlängning av forskningsprogrammet VindVal.

Riksantikvarieämbetet har deltagit i Naturvårdsverkets regeringsuppdrag Strategi för storslagen fjällmiljö som syftar till att ta fram en strategi med etappmål, styrmedel och åtgärder för att nå miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö.

Kulturmiljövårdsanslaget

Förutsättningar

Användningen av anslaget 7:2, Bidrag till kulturmiljövård, nedan kallat KMV-anslaget, regleras i förordningen (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer och förordningen (2002:920) om bidrag till arbetslivsmuseer samt genom Riksantikvarieämbetets regleringsbrev för år 2014.

Sammanfattande slutsatser

Anslaget har en grundläggande betydelse för kulturmiljöarbetets måluppfyllelse och har under året bidragit till uppnådda effekter där en mångfald av kulturmiljöer bevarats, använts och utvecklats. Samtidigt medför prioriteringar av objekt som är skyddade enligt lag att det finns begränsade möjligheter att bedriva en verksamhet som bidrar till att uppfylla de nationella målen för kulturmiljöarbetet där bidraget fördelas till en mångfald och bredd av objekt och miljöer. En konsekvens av att anslaget inte ökar är bl.a. att oskyddade objekt och miljöer nedprioriteras. Möjligheten att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet för att fler medborgare på sikt ska kunna erbjudas en ökad delaktighet samt tillgång till en mångfald av kulturmiljöer är begränsad.

Genomfört utvecklingsarbete för ökad effektivitet och ett mer strategiskt arbetssätt

Under året har myndigheten tillämpat den nya fördelningsmodellen. Länsstyrelsernas treårsplaner beskriver inriktningen för KMV-anslagets användning den kommande treårsperioden med koppling till de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Ramarnas storlek prognostiseras för tre år framåt

vilket innebär att förutsättningarna för ett strategiskt och långsiktigt arbetssätt ökar. I syfte att bland annat förbättra länsstyrelsernas hantering av bidragsmedlen har myndigheten haft fördjupade dialoger med tre länsstyrelser. Under våren hölls ett seminarium med samtliga länsstyrelser för att diskutera hur man kan utveckla arbetet med anslaget.

Utbetalade medel

Riksantikvarieämbetet har betalat ut totalt 253,7 mnkr. Årets tillgängliga medel har uppgått till 251,2 mnkr, med tillägg av återbetalning av medel från tidigare år, vilket innebär att en anslagskredit på närmare 2,5 mnkr har tagits i anspråk.

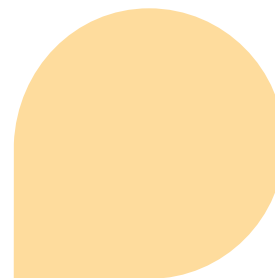
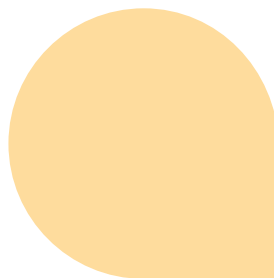
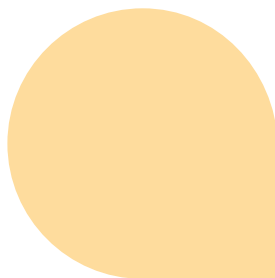
Tabell 6. RAÄ:s och länsstyrelsernas beslut

För RAÄ:s och länsstyrelsernas beslut	Utbetalade medel, mnkr		
	2014	2013	2012
För länsstyrelsernas beslut	233,3	233,9	230,7
varav kunskapsunderlag 9S	24,3	24,9	24,4
För RAÄ:s direkta beslut	20,4	17,7	20,3
varav arbetslivsmuseer enligt ap 2	6	6	5,9
varav bidrag till kulturmiljövård ap 1	14,4	11,7	14,4
Summa	253,7	251,6	251,0
Kostnad	3 065	5 142	4 900

Medel beslutade direkt av Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet har beslutat om 20,4 mnkr varav för anslagspost 1 Bidrag till kulturmiljövård 14,4 mnkr.

Bland annat har 8,4 mnkr använts för DAP (Digital Arkeologisk Process), 2,3 mnkr för utveckling av K-samsök och 1,7 mnkr för fyndinlösen. Under 2014 har sammanlagt 15 ärenden prövats för

inlösensersättning och i 9 fall har inlösen eller hittelön betalats. Två av dessa ärenden har ur ett kulturhistoriskt perspektiv varit mer speciella och den ekonomiska ersättningen hög. Det rör sig dels om en stor skatt av silvermynt från yngre järnåldern som påträffades i Bredsätra socken på Öland, dels om en romersk bronsmask från äldre järnåldern som påträffades i en fornlämning i Hellvi socken på Gotland. Från anslagspost 2 har 6 mnkr fördelats till arbetslivsmuseer för 73 olika projekt.

Medel beslutade av länsstyrelserna

Huvuddelen av medlen som fördelas till länsstyrelsen ingår i den s.k. planeringsramen, en mindre del fördelas enligt tilläggsramar för kostnadskrävande objekt och regionala satsningar. Till kostnadskrävande objekt och regionala satsningar har Riksantikvarieämbetet fördelat 22,4 mnkr till länsstyrelserna, varav 15,7 mnkr för kostnadskrävande och 6,7 mnkr för regionala satsningar.

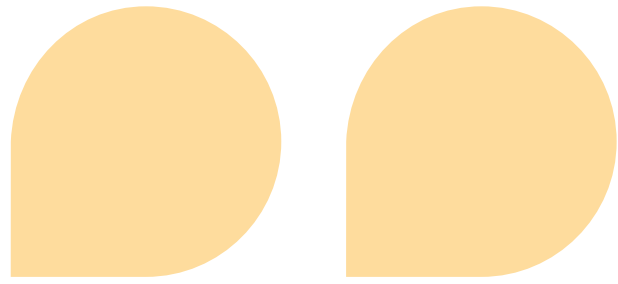
Exempel på kostnadskrävande projekt är byggnadsminnet Muramaris beläget norr om Visby i Gotlands län. Insatserna under 2014 har koncentrerats på restaurering och murningsarbeten på

Muramaris brandskadade huvudbyggnad. Exempel på regionala satsningar är bevarande och utveckling av Glasrikets kulturmiljövården som genomförts av länsstyrelserna i Kronoberg och Kalmar län. Andra större regionala satsningar är den treåriga satsningen Vårda vattendragens kulturarv, ett samarbete mellan nio län. Arbetet syftar bland annat till att ta fram ett informationsmaterial om det vattenanknutna kulturarvet samt genomföra vårdåtgärder av bebyggelse, lämningar och landskap vid vattendrag.

Länsstyrelserna har utbetalat bidrag på 233,3 mnkr. Huvuddelen av medlen, 163,4 mnkr (70 %), har utbetalats till olika vårdåtgärder vilket är en ökning med 3,1 mnkr i jämförelse med 2013. Länsstyrelserna har prioriterat objekt och miljöer som är skyddade enligt lag. Till objekt och miljöer som är skyddade enligt 3 kap. KML (byggnadsminnen) har totalt 80,4 mnkr utbetalats. Det är en ökning med 1,5 mnkr för byggnadsminnen i jämförelse med 2013. Till objekt och miljöer som är skyddade enligt 2 kap. KML (fornlämningar) har totalt 46 mnkr utbetalats, vilket är en ökning med nästan 8 mnkr i jämförelse med 2013. Ökningen består i huvudsak av fler vårdåtgärder av ruiner.

Tabell 7. Länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder

För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder	Utbetalade medel, mnkr			Utbetalade medel %			Antal ärenden		
	Totalt			Totalt			Totalt		
För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder	2014	2013	2012	2014	2013	2012	2014	2013	2012
Kunskapsunderlag	36	36,4	35,2	15	16	15	235	237	203
Varav 9§	24,3	24,9	24,4	10	11	11	92	83	78
Vård	163,4	160,3	157,5	70	68	68	1030	1065	1005
Information/ tillgängliggörande	25,8	33,5	31,5	11	14	14	268	314	343
Arkeologi	5,6	3,7	6,3	2	2	3	98	83	84
Ersättning enligt 2 kap 14§ (fr o m. 2014 direkt via Lst)	2,5			1			8		
Summa	233,3	233,9	230,8	100	100	100	1639	1699	1636

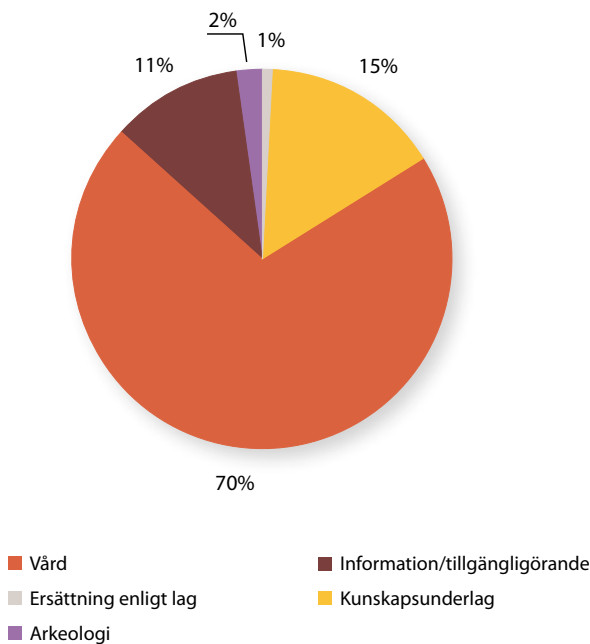

Till objekt och miljöer som saknar formellt skydd har 12,2 mnkr utbetalts vilket är en ökning med 2 mnkr i jämförelse med 2013. Totalt sett har det skett en minskning under de senaste fem åren till objekt och miljöer som saknar formellt skydd. Det är miljöer som ofta har en viktig funktion för landskapets karaktär och är betydelsefulla för länens kulturmiljöprofiler. De som fått medel är framförallt lantbrukets ekonomibyggnader, landskapselement och byggnader i olika industrimiljöer.

Projektet Hus med historia avslutades 2012. Flera län redovisar dock att de i samarbete med läns museer

och lokala hembygdsgårdar även fortsättningsvis medverkat till att hembygdsgårdar uppmärksammas. Utöver konkreta vårdinsatser har ett antal vård- och underhållsplaner tagits fram som specialanpassats till hembygdsföreningarnas behov. Ett län har under 2014 avsatt medel till samarbetsprojektet "Länsunika byggnader" i hembygdsföreningarnas ägo. Projektet syftar till att identifiera länsunika byggnader som ägs av hembygdsföreningar och sådana som hör till det tysta kulturarvet samt att skydda och skapa långsiktiga vårdavtal för dessa. De flesta av dessa byggnader hör till objekt och miljöer som saknar formellt skydd.

Diagram 4. För länsstyrelsernas beslut, olika åtgärder

Tabell 8. Olika skyddsstatus för anläggningar och landskap*

Alla objekttyper Skyddsstatus (ett objekt kan ha flera skydd)	Utbetalade medel %		
	2014	2013	2012
Skydd enligt lag totalt	77	73	72
Varav av Kulturresevat (MB)	11	11	10
Skydd enligt 2 kap KML – Fornlämningar	17	12	15
Skydd enligt 3 kap KML – Byggnadsminne	42	42	39
Skydd enligt PBL	9	8	6
Förslag till skydd utreds	3	4	4
Saknar skydd enligt lag	6	5	9

*Tabellen visar andelen av medel som utbetalats för anläggningar (bebyggelse) och landskap (fornlämningar) med olika skyddsstatus. Utöver dessa medel har medel utbetalats till arkeologiåtgärder.

Beräkningsmetoden för tabellen har ändrats från föregående år. Statistik för år 2012 och 2013 har i årets tabell omräknats enligt den nya principen. För ett objekt kan flera skyddstyper anges. De olika delarna har i den nya beräkningsmetoden ställts i relation till faktiskt utbetalat till anläggningar och landskap i stället för i relation till den totala summan av samtliga skydd. Observera att totalt utbetald summa ej är samma som nedräknad summa av samtliga skydd eftersom flera skydd kan anges.

Vård av bebyggelse

Totalt har 108,3 mnkr, exklusive antikvarisk medverkan, utbetalats till vård av bebyggelse, vilket motsvarar 66 % av alla vårdåtgärder. Av de medel som utbetalats till vård av bebyggelse har 60 % (64,5 mnkr) utbetalats till vård av byggnadsminnen.

Tabell 9. Olika huvudgrupper

Vård av bebyggelse Huvudgrupp	Utbetalade medel %		
	2014	2013	2012
Hantverk/industri	23	18	18
Areella näringar	18	20	25
Slott/herrgårdar	17	14	12
Övrig bostadsbebyggelse	19	19	18
Offentlig bebyggelse	9	16	12
Kultur och föreningsliv	4	5	7
Övrigt	10	8	8
Summa	100	100	100

Andel medel för vård av bebyggelse som utbetalats till objekt och miljöer inom olika huvudgrupper.

Det är framförallt inom huvudgrupperna Hantverk/industri, Areella näringar och Slott och herrgårdar som medel utbetalats till olika byggnadsminnen. Totalt har 19,8 mnkr utbetalats till objekt och miljöer inom Areella näringar, en minskning med drygt 2 mnkr i jämförelse med 2013. Dessa objekt och miljöer saknar överlag lagskydd. 9,6 mnkr har utbetalats till offentlig bebyggelse vilket är en minskning med 8 mnkr sedan 2013. Totalt har 25,5 mnkr utbetalats till huvudgruppen Hantverk och industri, vilket är en ökning med nästan 6 mnkr i jämförelse med 2013. Under 2014 är det fler objekt och miljöer inom huvudgruppen Hantverk och industri som har fått bidrag i jämförelse med 2013. Större utbetalningar har gjorts till bland annat Wira bruk i Stockholms

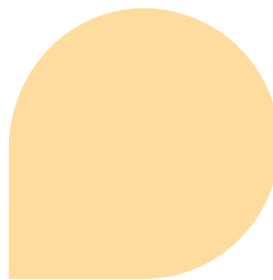
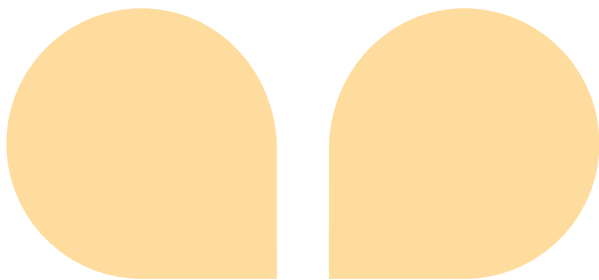
län, Stripa gruva i Örebro län och Älvängens repslagarbana i Västergötlands län.

Under året har 18,5 mnkr utbetalats till objekt och miljöer inom huvudgruppen Slott och herrgårdar, en ökning med 3,8 mnkr i jämförelse med 2013. Länsstyrelserna har fortsatt att prioritera objekt och miljöer som är skyddade enligt 3 kap. KML och som är tillgängliga för allmänheten. Ökningen under 2014 beror bland annat på att flera slott och herrgårdar tilldelats medel, bland annat Jaktslottet i Uppsala län, Tjolöholms slott i Hallands län och Trädgårdsmästarbostaden på Tyresö slott i Stockholms län.

Länsstyrelserna har beslutat om 4,4 mnkr för antikvarisk medverkan, vilket utgör ca 4 % av vad som utbetalats för vård av bebyggelsen. Genom antikvarisk medverkan vid vårdinsatser har åtgärderna kunnat följas upp ur en kulturhistorisk synvinkel och det har kunnat säkerställas att bidragsmedel använts korrekt. Bidragen har lett till att komplicerade antikvariska arbeten, som normalt inte är möjliga för en fastighetsägare att genomföra, har kunnat komma till stånd. Åtgärder har utförts med ändamålsenliga material och metoder under ledning av antikvarisk expertis.

Vård av mark och landskapselement, fornlämningar och ruiner

Totalt har 50,7 mnkr utbetalats till vård av mark, landskapselement, fornlämningar och ruiner vilket är en ökning med 6 mnkr i jämförelse med 2013. Det motsvarar 31 % av de totala vårdåtgärderna. Sammanlagt har 7 mnkr utbetalats för vård av ruiner, vilket är en ökning med 4,4 mnkr i jämförelse med 2013. Större utbetalningar har gjorts till Månstorps Gavlar i Skåne län och Stegeborgs slottsruin i Östergötlands län.

Länsstyrelserna har utbetalt 22,8 mnkr för vård av fornlämningar. För vård av mark och landskapselement har 20,9 mnkr utbetalats. Av dessa har nästan 12 mnkr utbetalats i vårdåtgärder till befintliga kulturresevat och till kulturresevat där fråga om resevatbildande väckts. Totalt har 21,6 mnkr utbetalats till kulturresevat och till kulturresevat där frågan om resevatbildning väckts. Inom de befintliga kulturresevat har till de byggnadsvårdande insatserna utbetalts 6,2 mnkr, vilket är en ökning med 2,2 mnkr i jämförelse med 2013. Till miljöer som utreds som nya kulturresevat har utbetalts 462 000 kr vilket är en minskning med drygt 1,3 mnkr i jämförelse med 2013, vilket indikerar att medlen inte räcker till nya kulturresevat.

Information och tillgängliggörande, Kunskapsunderlag och Arkeologi

Länsstyrelserna har fördelat 25,8 mnkr till olika insatser för att informera om och tillgängliggöra olika kulturmiljöer. Drygt 3,8 mnkr av detta har utbetalats för att tillgängliggöra miljöer fysiskt, en ökning med 0,8 mnkr. Totalt är det en minskning för information och tillgängliggörande med 7,7 mnkr i jämförelse med 2013. Minskningen beror på att det under 2011–2013 genomfördes större satsningar, bland annat informationsinsatser inom kulturresevat samt inom Bergslagssatsningen.

Under 2014 har ett kulturresevatet Fatomakke kyrkstad i Västerbottens län invigts. Bidrag har främst lämnats till informationsinsatser i samband med invigningen

Totalt har 24,3 mnkr utbetalats för att ta fram regionala och kommunala kunskapsunderlag enligt 9 § bidragsförordningen. Exempelvis användes 4,5 mnkr till riksintressen för kulturmiljövården och

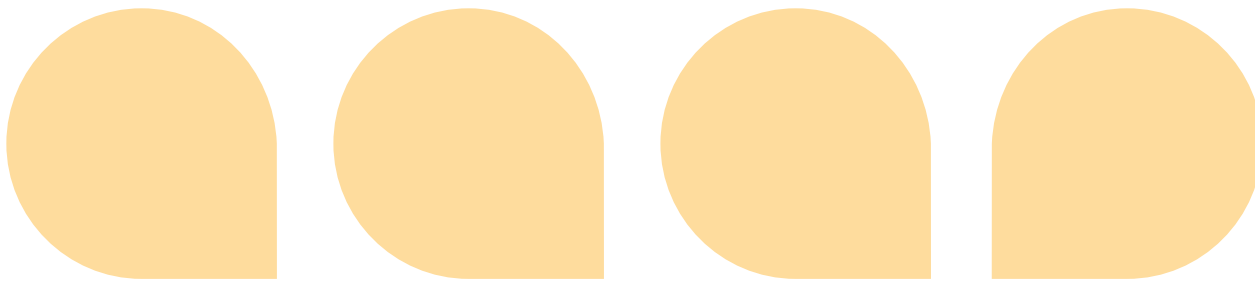
2,9 mnkr för kommunala kulturmiljöprogram, vilket är en väsentlig ökning i jämförelse med 2013. 4 mnkr användes för vattenanknutna miljöer samt 3,4 mnkr för ofinansierade arkeologiska rapporter. Ökningen av utbetalade medel till kommunala kulturmiljöprogram visar på kommunernas behov av nya uppdaterade kunskapsunderlag. Sådana underlättar arbetet med länens kulturmiljöer och förenklar kommunernas möjligheter att tillgodose riksintressena i planeringen.

I övrigt har länsstyrelserna utbetalt 11,7 mnkr till vård- och underhållsplaner samt underlag inför vård av olika objekt enligt 8 § bidragsförordningen. Totalt har 5,6 mnkr utbetalats till olika arkeologiska åtgärder som arkeologi vid bostadsbyggande, mindre arbetsföretag och länsstyrelsens egen verksamhet.

Förutsättningar för ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas

KMV-anslaget gör stor kulturmiljönytta och är i många fall en förutsättning både för enskilda och det civila samhällets möjlighet att bevara, använda och utveckla objekt och miljöer med kulturhistoriskt innehåll. De insatser som görs avseende bevarande och tillgängliggörande innebär att bidragsgivningen på sikt kan skapa förutsättningar för ökad livskvalitet och en hållbar utveckling. Resultat i form av ökad livskvalitet och en hållbar utveckling är däremot svåra att mäta på grund av de oftast långa tidsperspektiven för kulturarvet.

Insatser som genomförs med KMV-anslaget bidrar till att lyfta fram och tillgängliggöra kulturmiljöer, ofta i samverkan med andra aktörer. Länsstyrelserna har möjlighet att främja och stötta konkreta kulturmiljöer, men också projekt för att tillgängliggöra kunskap, öka delaktigheten och bredda

mångfalden av kulturmiljöer. Länsstyrelserna har samverkat med t.ex. kommuner, hembygdsföreningar, läns museer, turistorganisationer, ideella föreningar och fastighetsägare. Samverkan med kommuner i konkreta projekt har bidragit till att berörda aktörer har bättre förutsättningar att ta tillvara olika kulturmiljöfrågor i ett bredare perspektiv. Denna samverkan leder till ökad förståelse och kunskap för kulturmiljövården samt förbättrade möjligheter till samfinansiering.

Skötsel av fornlämningar, restaurerade byggnader och miljöer väcker stort engagemang och kan bidra till att olika verksamheter utvecklas i bygden och utgöra attraktiva besöksmål för det rörliga friluftslivet. Vården av fornlämningar sker genom avtal med kommuner, fastighetsägare eller museer. Enskilda fastighetsägares insatser och kunskaper har betydelse för att inspirera andra att bevara och bruka kulturmiljön. Samverkansprojekten med bland annat ideella föreningar innebär ofta en ökad delaktighet och ett ökat ansvarstagande för kulturarvet.

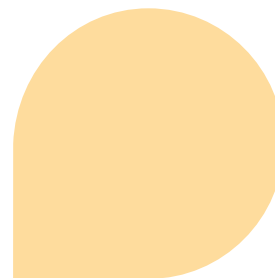
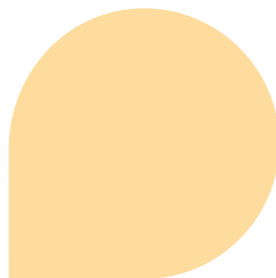
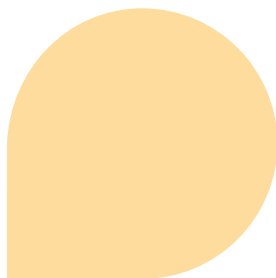
Bidragen kan stimulera fastighetsägare till att utveckla ny publik verksamhet. Detta har också skett i flera fall och därmed har den fysiska tillgängligheten ökat när till exempel privata bostäder öppnats upp eller när nya delar av en anläggning visats för allmänheten. Ökat fokus på framtagandet av vård- och underhållsplaner har lett till ökade kunskaper hos fastighetsägare och den regionala kulturmiljövården. Detta har i sin tur möjliggjort bättre framförhållning och prioritering avseende olika åtgärder för vård och underhåll.

Informationsinsatser bidrar till ökad kunskap och förståelse av olika platser och objekt i länen för flera grupper i samhället. Detta gör kulturmiljöer tillgängliga och ökar människors deltagande i kulturmiljö-

arbetet. Under året har foldrar, böcker, hemsidor, vandringsslingor, skyltar, informationsportaler och guider riktade till olika målgrupper producerats. Ett exempel är informationsarbetet i form av skriftserier, bilder och informationsskyltar för att sprida kunskap kring länens fornlämningar och byggnadsminnen till allmänheten.

Flera av projekten bidrar till att skapa förutsättningar för att fler ska känna delaktighet och förståelse för länens kulturmiljöer. Ett flertal genomförda insatser har bland annat bidragit till ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Många av miljöerna är publika och viktiga besöksmål som gör att fler får tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Länsstyrelserna redovisar att öppna visningar, seminarier och kurser har förekommit i anslutning till olika vårdåtgärder och att allmänheten därigenom fått en ökad kunskap om objekten och vården. Genom kurser, seminarier och nätverksträffar för förvaltare och ägare till olika kulturmiljöer har kunskap om äldre byggnadstekniker lärts ut och kompetensen höjts inom praktisk förvaltning av äldre byggnader.

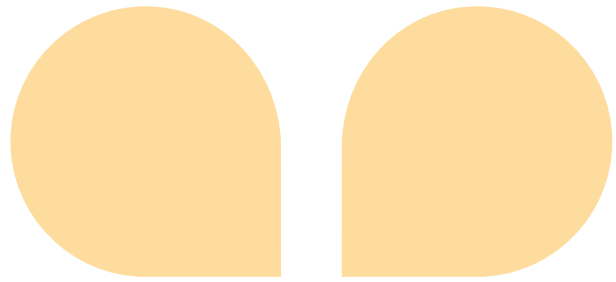
Ett flertal projekt har under året även fokuserat på ökad delaktighet, mångfald och nationella identiteter, barn och unga. Under året har flera projekt genomförts för att engagera och uppmuntra föreningar eller liknande att arbeta och fördjupa sig i sitt lokala kulturarv. Projektet *Tillgängliggöra kulturarvet – av unga, för unga*, har genomförts tillsammans med Östergötlands museum och Kulturarv Östergötland, samt en högstadieskola i Kisa. 12 elever ur årskurs sju och åtta deltog i projektet och resultatet har blivit sex filmer. Projektets mål var att väcka nyfikenhet och intresse för hembygd och vårt kulturarv hos ungdomar mellan 13 och 18 år, genom att närma sig

kulturarvet via kreativt skapande av digitala bildberättelser. I dessa har platser i hembygden och berättelser därifrån använts som inspiration. Temat på filmerna är "Plats där förändring skett". Inom ramen för projektet *Tysta Kulturarv* har flera länsstyrelser lämnat bidrag till olika projekt. Syftet har varit att göra fler människor delaktiga i kulturmiljöarbetet och att lyfta fram fler berättelser som tidigare fått stå utanför den nationella historieskrivningen.

Riksantikvarieämbetet bedömer att kulturmiljö är aktivt och efterfrågat i samband med samfinansiering av projekt. KMV-medel ingår i samfinansieringsprojekt med bland annat medel från kommuner, bolag och stiftelser och EU:s fonder och program, inklusive landsbygdsprogrammet. Fastighetsägare och brukare står dessutom för en del av samfinansieringen. I syfte att nå en bredare målgrupp och fler byggnadskategorier än vad som täcktes av de tidigare

ekonomibygnadsbidragen har några län beviljat bidrag med 50 procent av totalkostnaden, dock maximalt 25 000 kronor, för byggnadsvård. Denna typ av bidrag till vård av i många fall oskyddad bebyggelse inverkar gynnsamt på kulturmiljön i vid bemärkelse. Det bör särskilt framhållas att bidragsformen har en positiv verkan ur miljömålsperspektiv, och genom att en rad objekt som är värdefulla att bevara har vardagslandskapets karaktär kunnat räddas. Bidragen bidrar också till att öka kunskapen om traditionella material och metoder, liksom engagemanget för bebyggelsens kulturvärden bland ägare och förvaltare. Bidragsgivningen till oskyddade objekt är viktiga ur ett delaktighetsperspektiv. Genom dessa bidrag ges möjlighet att stötta och uppmuntra lokalt engagemang kring enskilda kulturmiljöer. Sammantaget har dessa åtgärder lett till att måluppfyllelsen bedöms vara god.

Insatsområde: Kulturarvsförvaltning

Detta görs inom Kulturarvsförvaltning

Riksantikvarieämbetet har ett samordningsuppdrag för vård och konserveringsfrågor för byggnader, fornlämningar, föremål och annat kulturhistoriskt material. Målgruppen är främst professionella aktörer, t.ex. förvaltare och praktiska utförare samt länsstyrelser och museer. Verksamheten omfattar råd och stöd samt utveckling av kunskap, styrmedel och metoder. En unik resurs är det nationella kulturvårdslaboratoriet med metod- och analysstöd. Viktiga uppgifter är också att dels skapa arenor för informations spridning och erfarenhetsutbyte, dels bevaka forskning och trender på regional, nationell och internationell nivå. Verksamheten tillhandahåller också säkra lokaler för föremålsförvaring till i första hand museer.

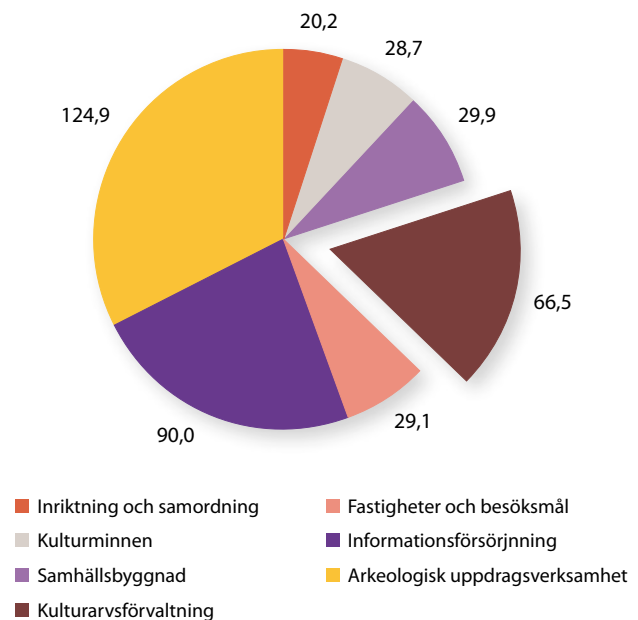
Mål

Insatser för att samordna och vidareutveckla frågor som rör vård och konservering av byggnader, fornlämningar, föremål samt annat kulturhistoriskt material har genomförts.

Sammanfattning och målluppfyllelse

Kulturvårdens aktörer står inför en rad utmaningar som också präglat verksamheten. Året har genomsträvt av arbete med klimatfrågor, klimatanpassningsåtgärder, risk- och katastrofberedskap. Det finns också ett generellt behov av kvalitetssäkrade metoder, rutiner och standarder inom kulturvården. Kulturarvet ska också bli mer tillgängligt, med särskilda krav på att personer med funktionsnedsättning får ökade möjligheter att ta del av kulturarvet.

Diagram 5. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

Utifrån sin samordnande roll för vård- och konserveringsfrågor har myndigheten utvecklat flera strategiska samarbeten och nätverk. Genom internationella utblickar och samarbeten, ett genomgående kvalitetsarbete och tydligt målgruppsfokus har frågorna fått ett ökat genomslag och en positiv respons. I samverkan med professionella aktörer har riktlinjer och kunskapsunderlag tagits fram. Ett ökat antal arrangemang har genomförts mot föregående år. Flera publikationer och informationsblad har givits ut. Totalt har 19 större konferenser och seminarier genomförts med över tusen deltagare. Ytterligare 10 informationsblad i serien VårdaVäl har tagits fram.

Webbforumet Kulturvårdsforum omfattar nu över 1500 medlemmar och 70 grupper, en ökning med närmare 200 medlemmar under året. Forumet ger förutsättningar för branschens aktörer att digitalt bilda nätverk, diskutera aktuella frågor och sprida information.

Ett antal uppskattade aktiviteter rörande klimatanpassning har genomförts och samarbeten med andra myndigheter, har fördjupats. Utifrån funktionshindersuppdraget har flera utbildningar hållits. Genom engagemanget i det europeiska standardiseringsarbetet har nya standarder för kulturvården tagits fram. Kulturvårdslaboratoriet har lyft fram tillämpningen av tekniska och naturvetenskapliga metoder. Konserveringsvetenskapliga undersökningar har genomförts tillsammans med gästkollegor från museer, arkiv och bibliotek. Svensk Museitjänst har tillhandahållit säker föremålsförvaring för museer i klimatanpassade arkiv och med ett ekonomiskt överskott.

Målet bedöms ha uppnåtts.

Klimat och energi

De pågående klimatförändringarna och behovet av klimatanpassningsåtgärder har hög prioritet även i kulturmiljöarbetet. Årets omfattande skogsbränder och skyfall har medfört ett tätare samarbete mellan berörda myndigheter och organisationer. Ett förändrat klimat kommer att, både direkt och indirekt, påverka den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen. Under året har ett förslag till program och handlingsplan för de tre kommande åren tagits fram. Dessa ska leda till att kulturmiljöperspektivet finns med i samhällsplaneringens insatser för riskbegränsning samt att klimatanpassningsåtgärder utförs så att skador undviks på kulturhistoriskt värdefull bebyg-

gelse. Myndigheten ingår också i Nationell plattform för arbete med naturolyckor. Inom ramen för det samarbetet medverkade myndigheten i utgivning av en rapport om havsnivåhöjningars effekt på kulturarv.

Riksantikvarieämbetet leder ett nätverk för brand och kulturarv där ett stort antal organisationer samarbetat för att stärka beredskapen och underlätta arbetet. I nätverket ingår flera myndigheter, centrala museer och större fastighetsförvaltare. Ett seminarium för att belysa brandskyddsfrågan i kulturhistoriska byggnader genomfördes i maj och lockade drygt 120 deltagare. I december genomfördes en konferens om riskhantering inom kulturvården. Under tre dagar träffades närmare 180 personer för att diskutera metoder, verktyg och modeller för värdering av kulturarv. Internationella forskare presenterade aktuell forskning om klimatförändringarnas påverkan, skadedjur och mögel.

Tillsammans med bl.a. Rikspolisstyrelsen, Statens historiska museer och Kammarkollegiet driver Riksantikvarieämbetet också ett nätverk för stölder och kulturarv. Nätverket är en kontaktyta för långsiktig samverkan mellan olika myndigheter. Polisens nya organisation ger förutsättningar för bekämpning av kulturarvsbrott.

Riksantikvarieämbetet deltog i det nordiska forskningsprojektet CERCMA (Cultural Environment as Resource in Climate change Mitigation and Adaptation) där möjliga scenarion togs fram för den nordiska kulturmiljön. Projektet var finansierat av Nordiska ministerrådet och de statliga klimat- och kulturarvsmyndigheterna i de nordiska länderna. Det resulterade i ett expertmöte i Finland med 20 deltagare samt en publikation.

Behovet av forskning inom energieffektivisering

av kulturhistoriska byggnader lyftes vid ett seminarium i maj. Seminariet genomfördes tillsammans med Uppsala universitet Campus Gotland. Resultatet från seminariet kommer att vara ett underlag för nästa programperiod i Energimyndighetens forskningsprogram Spara och Bevara, där Riksantikvarieämbetet medverkar i programrådet. Ett arbete pågår också med att ta fram en ny europeisk standard. Standarden beskriver en beslutsprocess för energieffektivisering i kulturhistoriskt värdefulla byggnader och syftar till att uppnå en hållbar förvaltning med minskad energianvändning.

Tillgängligt kulturarv

Riksantikvarieämbetet är en av 22 strategiska myndigheter med ett särskilt ansvar för funktionshinderspolitiken genom ett regeringsuppdrag för perioden 2011 – 2016. Uppdraget rapporteras årligen i mars. Det sker en positiv utveckling på kulturområdet. Länsstyrelser och läns museer avsätter generellt mer medel och genomför fler insatser för att tillgängliggöra kulturarvet.

Dialog förs kontinuerligt med Kulturrådet och funktionshindersrörelsen genom en etablerad form för samråd. Två samråd har genomförts under året för att belysa aktuella frågor och utveckla samarbeten.

Ytterligare två utbildningar har genomförts för länsstyrelserna tillsammans med Myndigheten för delaktighet och Naturvårdsverket. Tillsammans med andra utbildningsinsatser har i år närmare 200 personer deltagit. Det kvarstår ett fortsatt behov av kompetensutveckling och resurser, i synnerhet avseende tillgänglighet till kulturhistoriska byggnader. Tillsammans med Statens fastighetsverk planeras flera utbildningsinsatser under 2015.

Kulturmiljöarbete

Klimatanpassningsfrågorna berör i allra högsta grad kulturhistorisk bebyggelse och understryker behovet av långsiktig vård och förvaltning. Flera informationsblad i serien Vårda Vål har givits ut, bland annat om underhåll av fasader, hängrännor och stuprör.

Riksantikvarieämbetet driver olika nätverk för förvaltning av kulturlandskap och kulturresevat inom landskapsvården. Informationsblad om parkanläggningar och trädgårdsväxter har givits ut. En vägledning om hantering av träd i offentliga miljöer, "Fria eller fälla?", togs fram tillsammans med Trafikverket, Svenska kyrkan, Naturvårdsverket, Föreningen Sveriges Kyrkogårdschefer, Föreningen Sveriges Stadsträdgårdsmästare och Sveriges lantbruksuniversitet. Vägledningen tar upp hur olika värden kan synliggöras och hur intressekonflikter kan förebyggas. Den vänder sig främst till handläggare vid länsstyrelserna och kommuner men riktar sig även till Svenska kyrkan och andra berörda.

Riksantikvarieämbetet har ordförandeskapet för det svenska engagemanget i det europeiska standardiseringsarbetet Conservation of cultural heritage, CEN/TC346. Totalt medverkar 16 svenska företag, myndigheter och universitet. Under året har tre standarder utgivits, bl.a. rörande ljus i museiutställningar och rekommendationer för utställningsmontrar. Därutöver arbetar myndigheten för ett ökat antal svenska deltagare i arbetet samt en ökad tillämpning av standarder på kulturområdet. Myndigheten är också partner i det internationella initiativet Forum on Conservation Science, som leds av ICCROM. Målet är att ta fram en global agenda för konserveringsvetenskapens framtid.

Riksantikvarieämbetet driver två forskningsprojekt om Sveriges runstenar. Tillsammans med

Uppsala universitet arrangerade Riksantikvarieämbetet också det åttonde internationella runsymposiet. Arrangemanget äger rum vart fjärde år, denna gång i Sverige och Nyköping, med temat Reading Runes: Discovery, Decipherment, Documentation. Symposiet hade ca 90 deltagare från hela världen.

God samlingsförvaltning

Det tematiska området God Samlingsförvaltning syftar till att stärka förutsättningarna för museernas samlingsförvaltning. Ett verktyg med stor internationell spridning, Benchmarks in Collection Care, har översatts till svenska och publicerats på myndighetens hemsida. Ljus i museisamlingar har varit ett genomgående tema under året. En utredning om ljusets påverkan på kulturhistoriskt material har genomförts och en metod för långtidsövervakning av ljus i utställningar togs fram. Ett informationsblad med nya rekommendationer för ljusmätning har publicerats.

Samlingsforum är ett nätverk för alla som arbetar med samlingsförvaltning. En gång per år arrangeras en konferens för erfarenhetsutbyten och aktuella ämnen. Årets Samlingsforum samlade 100 deltagare och genomfördes i Umeå, som en del av kulturhuvudstadsåret, i samarbete med Västerbottens museum och Riksutställningar. Temat var ljus i museer och ljusets påverkan på museisamlingar. Föredragen handlade bland annat om LED-teknik. Konferensen lyfte även ljussättning ur ett tillgänglighetsperspektiv. Bländning, ramper utan märkning och avsaknad av kontraster ställer ofta till problem för personer med nedsatt syn.

I mars arrangerade Riksantikvarieämbetet den femte internationella konferensen kring Architectural Paint Research (APR) eller arkitekturbunden

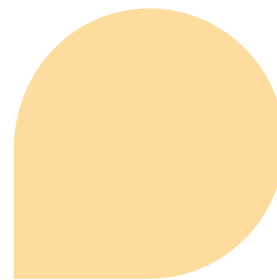
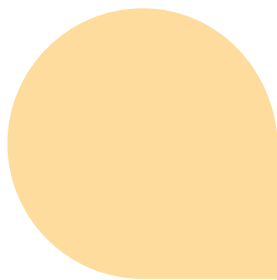
färgarkeologi. Arrangemanget lockade drygt 140 konservatorer, arkitekter, kemister och fastighetsförvaltare från 14 länder och genomfördes i samarbete med flera svenska och utländska partners. Kulturhistoriska byggnader, kyrkor, slott och herresäten bär på dolda hemligheter i form av lager på lager med färghistoria. APR används både i planerings- och i projekteringskedet vid restaurering, liksom vid förvaltning och vård av byggnader, interiörer och föremål. Konferensen mynnade även ut i en publikation samt ett förslag om att initiera ett europeiskt standardiseringsarbete inom CEN.

Myndigheten leder flera nätverk, bland annat om arkeologiskt trä och arkeologisk kemi. Genom nätverket har ett forskarseminarium arrangerats och rekommendationer för vattendränkt trä tagits fram. Genom nätverket PRE-MAL hanteras frågor om skadedjur och mögel, i samarbete med bland andra Naturhistoriska riksmuseet. Myndigheten är också engagerad inom CEN i framtagandet av en standard för att motverka skadedjursangrepp.

Ett seminarium om energieffektiva metoder för kontroll av inomhusklimat i museer och magasin genomfördes med närmare 50 deltagare i maj i samarbete med Nationalmuseum. Problematiken kring gift i museisamlingar har också uppmärksammats. Ett seminarium med drygt 60 deltagare genomfördes i juni i samarbete med Nordiska museet och Medicinhistoriska museet i Göteborg.

Kulturvårdslaboratorium

Genom Riksantikvarieämbetets Kulturvårdslaboratorium förses kulturvården med ett kraftfullt naturvetenskapligt och tekniskt stöd för analys och metodutveckling. Ett koncept för mottagande av gästkollegor har lanserats för utökade samarbeten

med offentliga institutioner t.ex. museer, bibliotek och arkiv. Gästkollegor kan utföra konserveringsvetenskapliga tester och analyser i den avancerade instrumentparken, tillsammans med myndighetens specialister. Samarbetet med Riksantikvarieämbetet omfattar även utformning av projekt, resultatbearbetning, publikationer samt utveckling av samarbeten med andra organisationer. De olika projekten bidrar med kunskap för god samlingsförvaltning och konserveringsvetenskap för hela kulturvården. Under året har kulturvårdslaboratoriet uppgraderats och effektiviserats.

Tabell 10. Resultat – Samordning av kulturvårdsfrågor

Typ av aktivitet	2014	2013	2012
Antal genomförda konferenser/seminarier av Riksantikvarieämbetet	19	17	9
Antal utgivna publikationer (handledningar/ informationskrifter/rapporter, etc.)	46	31	12
Kostnad i tkr	7 131	8 487	11 388

Antalet arrangemang har ökat genom fler utvecklade samarbeten och ett mer utåtriktat arbetssätt. Antalet publikationer har också ökat, främst genom en ökad utgivning av rapporter. Kostnaden har minskat genom högre grad av självfinansiering, effektivisering och ett ökat fokus på resultatförmedling.

Tabell 11. Resultat – Analysarbete

Typ av aktivitet	2014	2013	2012
Antal publicerade studier genom abstracts och "reviewed papers"	4	10	2
Antal avslutade analysförfrågningar	5	12	8
Kostnad i tkr	8 136	12 740	8 610

Antalet analyser och publicerade studier har minskat främst på grund av att utvecklingen av Kulturvårdslaboratoriet har prioriterats.

Svensk Museitjänst

Svensk Museitjänst tillhandahåller lokaler för främst föremålsförvaring till museer. Arbete med att energieffektivisera lokalerna och öka säkerheten har fortsatt under året. Alla lokaler är uthyrda och två större hyresavtal har omförhandlats. Resultatet fortsätter att förbättras tack vare ökade intäkter, kostnadsbesparingar och ett gynnsamt ränteläge.

Tabell 12. SMT:s intäkter och volymer

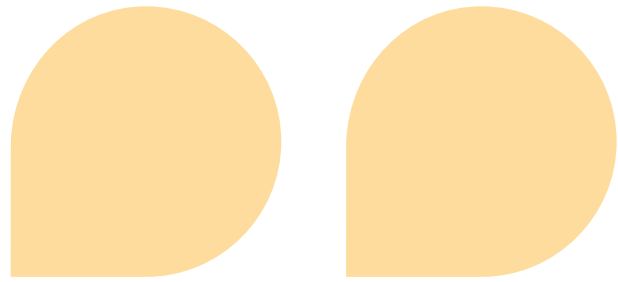
	2014	2013	2012
Hyres- och arrendeintäkter (tkr)	23 758	23 082	22 773
Antal hyresgäster/kunder	52	53	62
Antal sålda timmar för utförda tjänster, t.ex. föremålsvård, gallring, ordna och förteckna m.m.	927	976	2058

Under året har intäkterna ökat, främst genom uthyrning och omförhandling av hyresavtal.

Tabell 13. Ekonomiska nyckeltal för SMT, tkr

	2014	2013	2012
Intäkter	24 913	24 246	24 558
Kostnader	-23 857	-23 556	-24 195
Resultat (intäkter – kostnader)	1 056	689	362
Accumulerat underskott	17 170	18 226	18 915

Det ekonomiska överskottet fortsätter att öka främst tack vare ökade intäkter, kostnadsbesparingar och ett gynnsamt ränteläge.

Insatsområde: Fastigheter och besöksmål

Detta görs inom Fastigheter och besöksmål

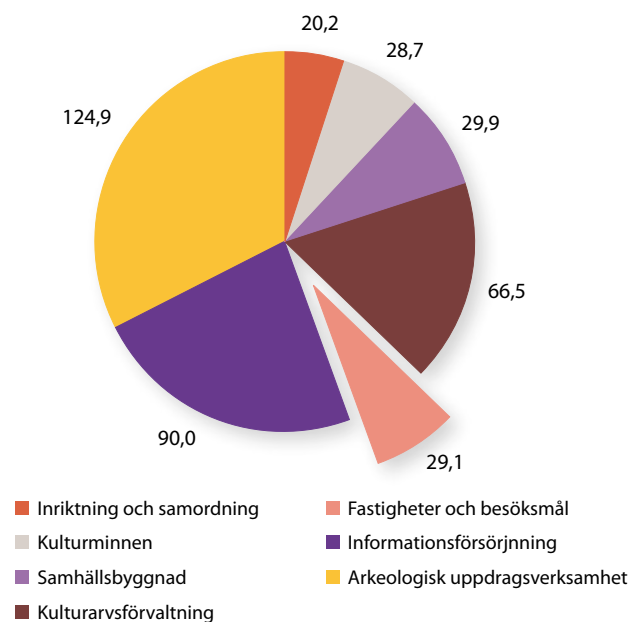
Riksantikvarieämbetet förvaltar cirka 70 kulturfastigheter i Sverige, Förvaltningen innebär ett bevarande av de fysiska platserna och att utvalda platser görs tillgängliga genom samverkan med både offentliga och privata aktörer. Vid Gamla Uppsala och Glimmingehus bedriver Riksantikvarieämbetet publik verksamhet i egen regi.

Till fastighetsförvaltningens huvudsakliga uppgifter hör vårdinsatser på byggnader och mark. Den publika verksamheten är i hög grad inriktad på barn och unga, tillgängligheten till platsen och allas delaktighet. Besöksmålen verksamhet har fortsatt legat på de prioriterade samhällsfrågorna Mångfald och social sammanhållning samt Hållbar tillväxt. Världsarvet Birka och Hovgården förvaltas av Riksantikvarieämbetet, som även ingår i förvaltningsrådet tillsammans med Länsstyrelsen i Stockholm och Ekerö kommun. Förvaltningsrådet har ett övergripande ansvar för bevarande och utveckling av världsarvet och samverkan sker med de aktörer som bedriver verksamhet inom världsarvet. I verksamheten ingår även Birkamuseet som drivs av Strömma Turism & Sjöfart AB.

Mål

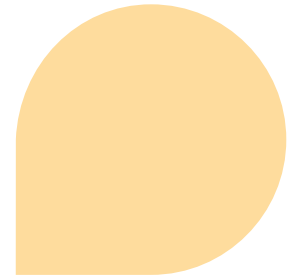
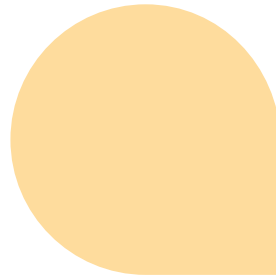
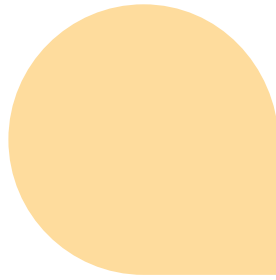
De kulturhistoriska värdena på de fastigheter som Riksantikvarieämbetet förvaltar har vidmakthållits och den publika verksamhet som bedrivs vid besöksmålen har utvecklats.

Diagram 6. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

Sammanfattning och måluppfyllelse

Riksantikvarieämbetet har vårdat och bevarat de fastigheter som myndigheten förvaltar och därigenom vidmakthållit fastigheternas kulturhistoriska värden. Förvaltningen har skett genom egna insatser, avtal och samverkan. Främst har fastighetsförvaltningen fokuserat på forsknings- och utvecklingsprojektet Visby ringmur och EU-projektet Öppna portar. Utveckling och tillgängliggörande har prioriterats i Gamla Uppsala museum, Glimmingehus och världsarvet Birka och Hovgården. Förvaltningsansvaret för fastigheterna har från den 1 januari 2015 gått över till Statens fastighetsverk.

Den publika verksamheten har utvecklats med fokus på mångfald, social sammanhållning och hållbar tillväxt. Perspektiv som barn och unga, tillgänglighet och delaktighet genomsyrar fortsatt verksamheten och är utgångspunkt för genomförande och utveckling av all program- och arrangemangsverksamhet.

Måluppfyllelsen bedöms vara god.

Fastighetsförvaltning

Fastighetsförvaltningen prioriterade under året forsknings- och utvecklingsprojektet Visby ringmur och Öppna portar vid Eketorps borg.

Forsknings- och utvecklingsprojektet Visby ringmur har lett till erfarenhetsutbyte mellan hantverkare och forskare och resulterat i metod- och materialutveckling. Den andra delen av projektet är återuppbyggnaden av det rasade partiet, där muren har rests men visst arbete kvarstår under 2015. I projektet samarbetar forskare från Uppsala Universitet och Tyréns AB med Riksantikvarieämbetet UV Syd, Gotlands Museum, Hantverkslaboratoriet och Byggnadshyttan. De senare utför även byggentreprenaden.

Projekt Öppna portar, som är ett samarbetsprojekt med Statens fastighetsverk och Kalmar läns museum, avslutades under 2014. Eketorps borg på Öland har genom projektet fått en ny entrébyggnad och ett medeltida kök som förbättrar mottagandet och bidrar till utvecklingen av verksamheten. Underhåll av fastigheter och åtgärder för publik utveckling har genomförts på Björkö och markvård av fornlämningsmiljöer har skett. Särskilda vårdinsatser har genomförts vid bland annat Trönö gamla kyrka i Hälsingland och Ismanstorps borg på Öland.

Publik verksamhet

Gamla Uppsala museum och Glimmingehus har

ökat antalet besökare i enlighet med uppsatta mål.

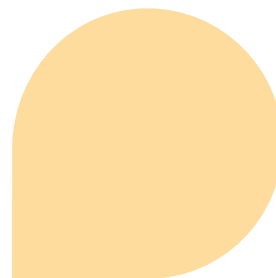
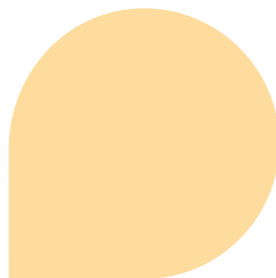
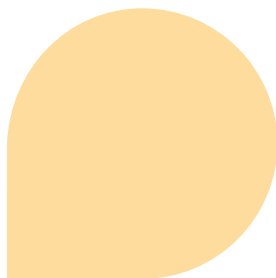
Antalet besök vid Gamla Uppsala museum har ökat med drygt 20 procent till 26 380 personer, vilket beror på satsningen på återkommande helg- och lovaktiviteter, skolverksamhet och utveckling av programverksamheten. Museet har även varit en förmedlande länk mellan aktuell forskning och allmänhet. Det medialt uppmärksammade kremationsexperiment i samverkan med bland andra Uppsala universitet är ett exempel på detta.

Glimmingehus har ökat antalet besökare med 5,5 procent till 43 205 personer. Resultatet stämmer väl överens med utfallet för turistnäringen på Österlen, där antalet gästnätter enligt Visit Ystad Österlen ökade med 6 procent. Satsningen på evenemang med tydligare koppling till kärnverksamheten har varit framgångsrik och är en viktig anledning till att antalet besökare ökat. Det bekräftas av att Stora Bågskyttedagen och Tornerspelet drog rekordpublik med 1 070 besökare. Högsäsongen på sommaren är intensiv och under den perioden kom 54 procent av besökarna till Glimmingehus. Höstaktiviteter som höstlovet och Borgen lever! – de dramatiserade borgvandringarna under Österlen lyser – har genomförts.

Birkamuseet fick inför säsongen en ny utställning "Plats för arkeologi" som tagits fram i samarbete mellan Riksantikvarieämbetet, Strömma Sjöfart och Turism AB, Statens Maritima Museer, Historiska museet, samt Ludwig Boltzman Institute.

Barn och unga

Barnperspektivet är centralt för den publika verksamheten. Gamla Uppsala har erbjudit avgiftsfri pedagogisk verksamhet på helger och skollov. Museet ska vara en självklar del av kulturlivet i Uppsala, en tillgänglig plats dit alla barn och unga, oavsett

förutsättningar, kan komma.

Glimmingehus har satsat på barn och unga. Målsättningen är att det ska finnas aktiviteter och verksamhet som passar alla åldrar, vilket Medeltidsaktiviteter för hela familjen är ett exempel på.

Skolverksamhet

Skolverksamheten riktar sig till både elever och lärare. Målet är att besöket ska uppfylla delar i läroplanen och samtidigt vara en spännande upplevelse för eleverna.

Gamla Uppsala museum har genomfört skolprogram inom ramen för det dialogprojekt som syftar till att möta barn och ungas behov av verksamhet i kulturmiljöer. Efterfrågan har varit stor och drygt 1 600 fler skolelever än 2013 deltog. Skolprogrammen har även nått resurs- och särskolor. I samband med barnkonventionens 25-årsfirande genomfördes en så kallad Takeover Day, då årskurs 3 vid Gamla Uppsala skola tog över museet. Dagen planerades och genomfördes helt av de unga och under en månads tid kopplade skolan all undervisning till projektet. Samverkan har skett med Childrens Commissioner i England. Takeover Day var en framgång med 801 besökare.

Glimmingehus har en bred och omfattande skolverksamhet. En nyhet för i år var ett heldagsprogram för stora elevgrupper som vill stanna under en längre tid. Antalet elever som besökte Glimmingehus minskade med 6 procent jämfört med 2013. Den främsta orsaken är enligt skolorna transportkostnaderna till besöksmålet. Samtidigt ökade bokningarna av de praktiska verkstadsprogrammen, där eleverna är mer delaktiga och har större möjlighet till kunskapsutbyte än vid visning.

Samverkan och hållbar tillväxt

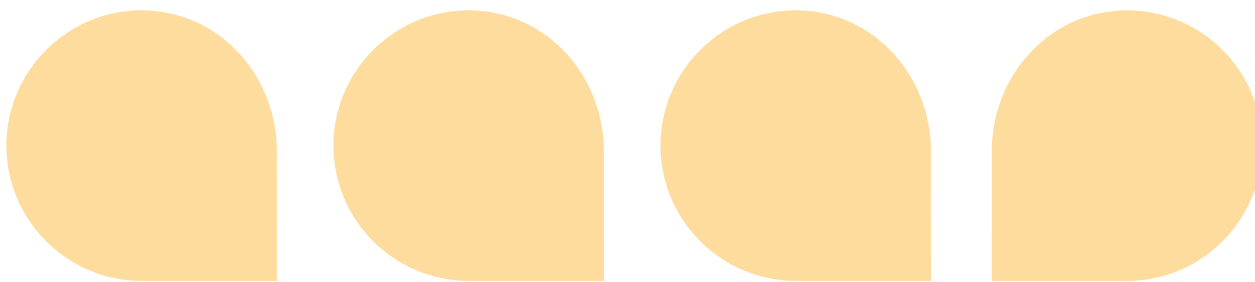
Regional och lokal samverkan är viktig för utvecklingen av verksamheten och hållbara besöksmål. Riksantikvarieämbetet har deltagit i konferensen Tourism, Cultural Heritage and Innovation som syftar till att hitta affärsutvecklande samarbeten mellan besöksnäring, forskning, myndigheter och institutioner. Gamla Uppsala museum har arbetat med att förstärka redan befintliga samarbeten med bl.a. Uppsala universitet och Upplandsmuseet.

Glimmingehus har ingått i Kultur Skånes samverkansmodell och de regionala grupperna för Barn och unga och Tillgänglighet och i det lokala samverkansprojektet Kulturhistorien.

Världsarvet Birka och Hovgården har varit ett pilotprojekt i Nordic World Heritage Foundations projektet Towards a Nordic Baltic Pilot Region for World Heritage and Sustainable Tourism. Projektet har utvecklat ett ramverk och en tillämpande guide för hur världsarv kan utveckla strategier för hållbar turism. Målsättningen är att samtliga världsarv inom regionen år 2016 ska ha påbörjat en plan för hållbar turism.

Tillgänglighet

Tillgängligheten till Riksantikvarieämbetets besöksmål är prioriterad och sker från ett brett och inkluderande perspektiv där verksamheten är till för alla besökare. Tillgänglighetsplan för systematiskt tillgänglighetsarbete vid Glimmingehus och pedagogiskt verkstadsprogram och teaterföreställningar för besökare med intellektuella funktionsnedsättningar under Uppsalas kulturvecka är exempel på åtgärder och verksamheter som genomförts.

Resultatredovisning

Besöksstatistik och resultat är främst hämtade ur kassasystem, verksamhetsplan och dialog med platsledare.

Gamla Uppsala museum

Tabell 14. Antal besökare, Gamla Uppsala museum

	2014	2013	2012
	26 380	21 825	15 340
Kostnad i tkr	4 570	4 314	3 627

Gamla Uppsala museum har jämfört med 2013 ökat med 4 175 besökare (20 %) främst beroende på satsning på återkommande pedagogisk verksamhet under helger samt skolprojekt. Underlaget till tabellen är hämtat ur besöksmålets kassasystem (2007–2009 GEL-kassa, 2010–2013 SoftOne, 2014 ES Kassa).

Tabell 15. Antal besökande barn

	2014	2013	2012
Antal besökande barn i målsmans sällskap	4 946	3 842	2 838
Antal elever	5 570	4 233	1 813
Totalt antal barn	10 516	8 075	4 651

Underlaget till tabellen är hämtat ur besöksmålets kassasystem (2010–2013 SoftOne, 2014 ES Kassa). Antalet är delsummor av Tabell 14.

Glimmingehus

Tabell 16. Antal besökare, Glimmingehus

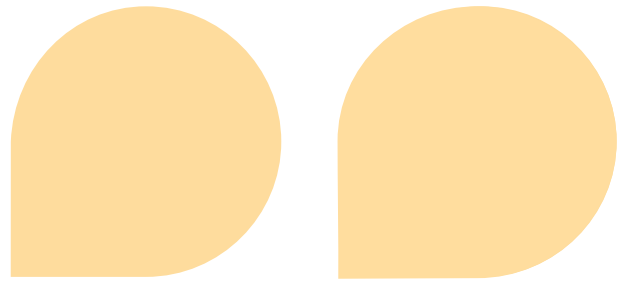
	2014	2013	2012
	43 205	40 948	45 359
Kostnad i tkr	6 549	7 365	7 011

Under 2014 ökade besöksmängden något efter flera år med fallande besökstal. Förklaringen är främst den fina sommaren som ledde till en ökning i antalet gästnätter på Österlen. Statistiken är hämtad ur kassasystemet (2011–2013 SoftOne, 2014 ES Kassa)

Tabell 17. Antal besökande barn

	2014	2013	2012
Antal besökande barn i målsmans sällskap	10 169	8 964	10 130
Antal elever	5 198	5 530	5 362
Totalt antal barn	15 367	14 494	15 492

Underlaget till tabellen är hämtat ur kassasystemet (2011–2013 SoftOne, 2014 ES Kassa) Antalet är delsummor i tabell 16.

Insatsområde: Informationsförsörjning

Detta görs inom Informationsförsörjning

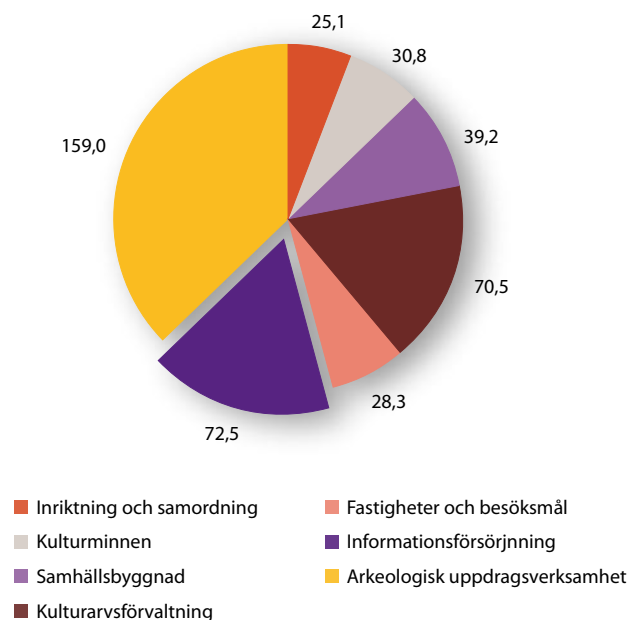
För att bevara, utveckla och bruka kulturarvet krävs det att alla aktörer har tillgång till tillförlitlig information. För att göra kulturarvsinformationen tillgänglig och användbar erbjuder Riksantikvarieämbetet digitala och fysiska mötesplatser och tjänster.

E-tjänsterna är idag dominerande och stödjer såväl det professionella kulturarvsarbetet som medborgarnas möjlighet att vara delaktiga genom att göra det lätt att söka, förstå, ladda hem och tillföra kulturmiljöinformation. En viktig bas för e-tjänsterna är myndighetens egna informationssystem och databaser. Myndigheten utvecklar vidare informationsförsörjningen i hela sektorn genom att verka för att information från olika källor blir lättillgänglig. Information tillhandhålls inte bara som tjänster utan även som programmeringsgränssnitt som gör det möjligt för offentliga och privata aktörer att själva exempelvis bygga appar för att sprida informationen.

Parallellt med den digitala utvecklingen efterfrågas det fysiska källmaterialet. Autenticitet och materialitet är begrepp som återkommer framför allt hos studenterna vid högskolor och universitet. Riksantikvarieämbetets unika sätt att organisera informationen efter geografisk indelning ger många möjligheter att hitta information och se samband.

Arkivet och biblioteket förvaltar landets största fysiska samling inom kulturmiljöområdet. Denna är öppen och tillgänglig för alla. Information och forskarservice erbjuds både via webben och på plats i Stockholm. För större delen av samlingarna finns det digitala sökregister och ingångar och stor vikt läggs vid tillgänglighetsperspektivet.

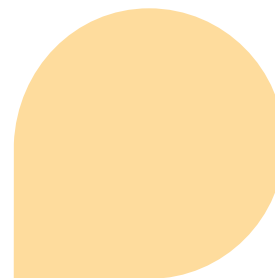
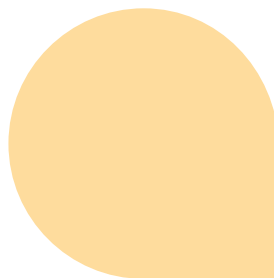
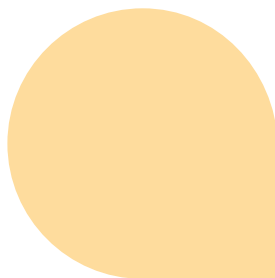
Diagram 7. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

Mål

Efterfrågad, kvalitetssäkrad och användbar information om kulturarvet, från såväl Riksantikvarieämbetet som andra källor har funnits tillgänglig. Det har funnits en känd och användbar infrastruktur för kulturarvsinformation.

Kunskapen om kulturarvet har varit hög hos samhällets aktörer. Riksantikvarieämbetet har upplevts som tydligt, viktigt och aktivt av såväl egen personal som samhällets olika aktörer.

Sammanfattning och måluppfyllelse

Riksantikvarieämbetets upplevs som mycket trovärdigt. Den SIFO-undersökning som gjordes under våren visar med all önskvärd tydlighet detta (se resultatet av undersökningen på sida 58). Kännedomen om vad myndigheten gör är dock förhållandevis låg. Vårt varumärkesarbete fortsätter därför. Hög trovärdighet och kännedom om både kulturarv och myndighetens arbete är avgörande för att nå framgång.

Intresset för information om kulturarvet är fortsatt mycket hög och användningen ökar. Allt fler hittar informationen via sociala medier och Riksantikvarieämbetet strävar efter att vara där användarna är. För att öka användningen och nyttan krävs det att informationen blir mer känd och att Riksantikvarieämbetets roll som informationsförsörjare är tydlig och känd utanför sektorn.

Nyckeln är en bättre behovsanalys. Under året har detta arbete omfattat bland annat ett nytt arbetssätt i Digital Arkeologisk Process och användning av kund-nyttoanalys inom kyrkoantikvarisk information.

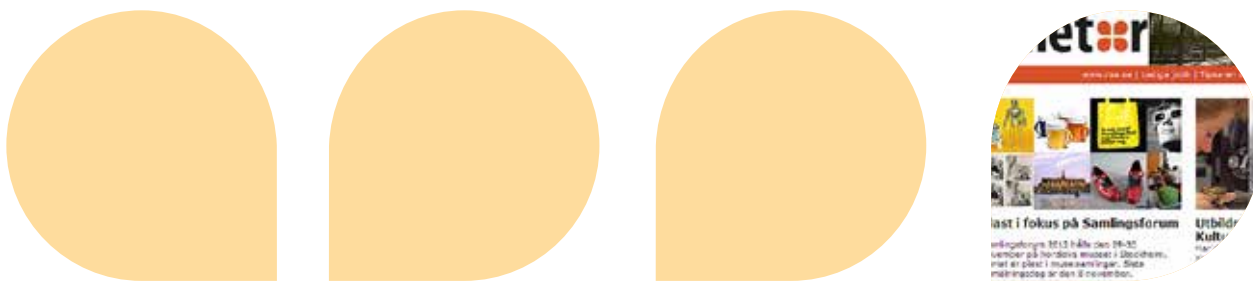
Antal fysiska besök på evenemang och i arkiv och bibliotek är för 2014 oförändrat sedan i fjol. Över åren har de dock minskat som en konsekvens av informationsresursernas ökade digitala tillgänglighet.

En ny generation med vana att snabbt söka och få information över nätet betyder nya sökmönster även för det analoga materialet. Framtagningstider och service i arkiv och bibliotek har därför trimmats för att möta efterfrågan. Tillgängligheten till samlingarna har också förbättrats genom omfattande förteckning och katalogisering, vilket gör materialet sökbar.

Målet bedöms ha uppnåtts.

Tabell 18. Översikt över informationssystem och e-tjänster

Bebyggelseregistret BeBR	Information om det byggda kulturarvet i Sverige. www.bebyggelseregistret.raa.se
Extern webb	Myndighetens externa webb. www.raa.se
FMIS/Fornsök	Information om fornlämningar i Sverige. www.fmis.raa.se
Katalog 74	Digitalt sökreger till den äldre delen av bibliotekssamlingen. http://katalog1974.raa.se
Kringla	Mobil söktjänst för telefoner med operativsystemet Android
Kringla.nu	Söktjänst som samsöker i K-samsök, Europeana (cirka 30 miljoner föremål), Libris samt stödjer semantisk länkning med och presentation av ovanstående samt Wikipedia, Wikimedia Commons och Platsr.se. www.kringla.nu
K-samsök webbservice	En teknisk plattform som skördar och tillgängliggör information från RAÄ:s system samt från museer. Levererar data till Europeana. www.ksamsok.se
Kulturmiljöbild KMB	Digital plattform för administration och presentation av bilder ur ett urval av RAÄ:s bildsamlingar. www.kmb.raa.se
Platsr.se	Öppen e-tjänst för alla att dela med sig egna berättelser och media om en plats. www.platsr.se
Ritningsregistret	Digitalt sökreger till ritningar i arkivsamlingen. www.ritreg.raa.se
Samla	Digital förmedlingsplattform för fulltextmaterial. samla.raa.se
Visual Arkiv/ATA	Digitalt sökreger till arkivsamlingen. www.visualarkiv.se
Vitalis	Digitalt sökreger till, samt administration av, bibliotekssamlingen. www.vitalis.raa.se

Kommunikation

Varumärke

Istället för en nöjdhetsundersökning deltog myndigheten i maj 2014 i SIFOs anseendeundersökning som mäter allmänhetens förtroende för myndigheten. Denna visar att myndighetens anseende är högt (index 47 att jämföra med snittet 25), vilket är det fjärde högsta i undersökningen. Anseendet är störst hos dem som har hög kännedom om myndigheten. Det höga anseendet beror på förtroende, sju av tio svenskar litat på myndigheten. Kännedomen om myndigheten är dock låg hos allmänheten.

Implementering och komplettering av varumärkesplattformen har drivits verksamhetsnära. Möten har genomförts med i stort sett samtliga medarbetare där myndighetens uppdrag har diskuterats och tydliggjorts.

Evenemang

Det annars årligen återkommande Höstmötet ersattes av ett gemensamt evenemang tillsammans med Riksförbundet Sveriges museer. Målet 400 deltagare överträffades då 479 personer deltog. Samverkan hade flera syften. Dels att visa hur frågor om kulturarv, museer, kulturmiljö och konst hör samman och

kan befrukta varandra. Dels att visa för museerna vad Riksantikvarieämbetet gör som är av betydelse för deras såväl inre som yttre arbete. Programmet skapades i samverkan och täckte flertalet av myndighetens kärnområden. Utvärderingen av helhetsintrycket gav bra siffror med 4,58 i snitt av 6 möjliga.

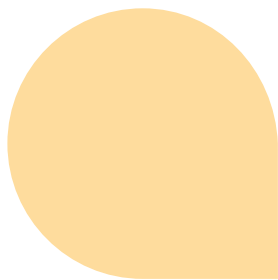
Som ett led i att skapa förståelse och intresse för kulturarv och kulturmiljöer arrangerar Riksantikvarieämbetet årligen Kulturarvsdagen och Arkeologidagen för allmänheten. Evenemangen är en arena för lokala aktörer. Kulturmiljöer, kulturlandskap, och kulturhistoriskt intressanta byggnader och anläggningar respektive utgrävningsplatser och fornlämningsmiljöer visas upp och historierna kring dessa berättas. Riksantikvarieämbetet står för central marknadsföring och publicering av alla arrangemang på en gemensam webbplats.

Kulturarvsdagen, en del av European Heritage Days, arrangerades söndagen den 14 september i samarbete med Sveriges hembygdsförbund och ArbetSam. Temat var "I krigens spår" och besöktes av dubbelt så många som 2013 års arrangemang. Arkeologidagen 2014 genomfördes den 31 augusti. Båda evenemangen är mycket uppskattade av arrangörerna och 85 % respektive 97 % vill delta igen.

Tabell 19. Kulturarvsdagen och arkeologidagen, antal arrangemang och besökare

Kategori	2014		2013		2012	
	Arrangemang	Besökare	Arrangemang	Besökare	Arrangemang	Besökare
Kulturarvsdagen	197	30 000	135	15 255	150	15 000
Arkeologidagen	45	4 635	43	5 160	49	5 733

Antal besökare är beräknat utifrån de uppgifter som arrangörerna uppgivit i myndighetens utvärdering. Den stora ökningen av besökare på kulturarvsdagen beror på det intressanta temat "I krigens spår".

Media

Målet i mediarbetet har varit att öka närvaron i media för att tydliggöra Riksantikvarieämbetets uppdrag. Strategin har varit att driva utvalda frågor samt att ha en hög aktivitetsnivå i mediarbetet med löpande frågor. Riksantikvarien har stått bakom tre debattartiklar som fått tio publiceringar. Sociala medier har kompletterat och förstärkt mediarbetet. Riksantikvarieämbetets nyhetsbrev har utkommit 10 gånger under 2014. Alla kan prenumerera på nyhetsbrevet som är gratis. Antalet prenumeranter ökade med 23 procent under året.

Sociala medier är en stor del i myndighetens webbnärvaro och ett sätt att möta målgrupperna där de finns. Under 2014 har Riksantikvarieämbetet använt sig av Facebook, Twitter, YouTube, Instagram, Flickr och de internt drivna K-blogg, Kulturvårdsforum, den arkeologiska uppdragsverksamhetens bloggar, Kringla och Platsr. Användningen av sociala medier ökar. Detta avspeglas i sociala hänvisningar; från 19 000 besök till 24 000 besök, en ökning med 26 procent. Troligen är detta resultatet av den generella trenden, i kombination med metodiskt ökande användning av sociala medier i Riksantikvarieämbetets kommunikation.

Informationsutveckling

Digital arkeologisk process

Information om fornminnen är viktig. Den behöver vara lätt att hitta och använda, då många samhällsaktörer är beroende av den i sitt arbete. För att höja kvaliteten krävs ett ordnat helhetsgrepp för informationen där vi utgår från aktörernas behov.

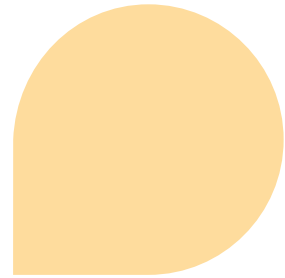
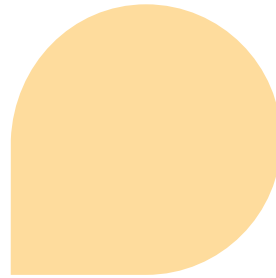
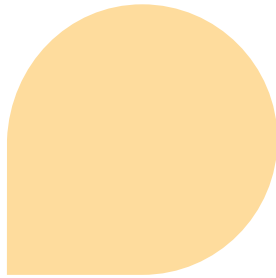
Ett program har etablerats inom Riksantikvarieämbetet: DAP-programmet (Digital Arkeologisk Process). En vision och ett uppdrag har utformats

och brutits ned till konkreta mål och leveransformuleringar. Programmet syftar till att ta ett helhetsgrepp runt informationshanteringen inom arkeologin rörande kvalitetsfrågor, regelverk och handläggningsprocesser. Programmet ser över och moderniserar de digitala tjänster och verktyg som används för att tillgängliggöra fornminnesinformation i Sverige. DAP-programmet syftar även till att se över informationsinnehåll och öka användbarheten av den information som skapas inom arkeologin, främst för aktörer inom samhällsbyggnadsprocessen.

Samverkan med prioriterade aktörer har inletts. Programgruppen har initierat dialog om framtida behov med intressenter såväl inom samhällsbyggnad som med aktörer och informationsproducenter inom arkeologin. Förslag till processförändringar har tagits fram som effektiviserar informationsflödet, gör informationen mer transparent och lättillgänglig samt tydliggör ägarskap och informationsansvar.

Ett tiotal konkreta projekt har startats inom programmet, bland annat kring kvalitetsförbättringar. En inventering har genomförts för att kartlägga kvalitetsbrister i informationen i fornminnesregistret, FMIS. Detta som en följd av ändringen av kulturmiljölagen med föreslagna korrigeringsåtgärder. Möjligheten att använda så kallade fjärranalysmetoder för att kvalitetsförbättra fornminnesinformation har undersökts. Arbetet har påvisat en stor potential i bl.a. laserdata som underlag vid kvalitetsrättningar eller som underlag vid planering av fältinsatser.

En ny teknisk plattformarkitektur har arbetats fram. Denna kommer att ligga till grund för Riksantikvarieämbetets kommande register och tjänstebud.

Distriktsindelning

Tillsammans med Lantmäteriet har myndigheten på uppdrag av regeringen tagit fram underlag till en ny distriktsindelning som ska ersätta församling i folkbokföringen från och med 2016. Indelningen baseras på församlingarna från 1999. Distrikten kommer att bli en stabil indelning av landet som inte påverkas av ändringar av andra administrativa gränser, vilket blir en stor fördel för framtidens forskning.

Digitalisering

Digisam är fortsatt en viktig samarbetspartner. Riksantikvarieämbetet har bidragit med underlag till Digisams rapport till regeringen inom uppdraget Digit@lt kulturarv - *Nationell strategi för arbetet med att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation.*

Med delfinansiering av Vitterhetsakademien drivs ett projekt för att digitalisera bokverken Sveriges kyrkor – Konsthistoriskt inventarium och rapporterna från forskningsprojektet Sockenkyrkorna. De digitaliserade publikationerna publiceras i Riksantikvarieämbetets öppna arkiv Samla.

För att skapa en effektivare sökväg till bland annat äldre kulturmiljöärenden, internt och på sikt även för allmänheten, har myndighetens analoga diarium före 1995 digitaliserats.

Europeana

Genom K-samsök är myndigheten en av de största leverantörerna inom Europeana-samarbetet. Under 2014 ökade leveransen med 50 %, till 1,7 miljoner objekt. Riksantikvarieämbetet är den institution i Europa som levererar störst mängd öppna dataobjekt till Europeana.

Riksantikvarieämbetet är partner i flera strategiska utvecklingsprojekt inom Europeana. Exempel på det är långsiktig utveckling av Europeanas infrastruktur, skapandet av ramverk för datakvalitet ur ett vidareanvändningsperspektiv samt storskalig uppladdning av fotografier till Wikimedia Commons.

Projektet *Europeana Awareness*, som syftar till att skapa kännedom om Europeana, pågick under 2014. Riksantikvarieämbetet samarbetade med Wikimedia Sverige och arrangerade fem fotoworkshops i Sverige för att skapa kännedom om Europeana och locka till att bidra med bilder till Europeana. En jury valde ut vinnande bilder som ställdes ut på Västerbottens museum. Vi nådde Europeanas publicitetsmål.

Myndigheten har även deltagit i ett pilotprojekt tillsammans med Europeana och Google för att visa kulturarvsinformation i Google Field Trip, en global mobilapplikation för främst turister.

Informationsförvaltning

Nationell infrastruktur för kulturmiljödata

Kulturmiljödata utgör en del av en nationell infrastruktur för geografiska data. Arbetet baseras på Sveriges internationella åtaganden, bland annat på regelverken i EG-direktiven Inspire (Infrastructure for Spatial Information in Europe) och PSI (Public Sector Information) samt regeringens handlingsplan för e-förvaltning och på användarkrav.

Geodatasamverkan

Tillsammans med ett trettiotal myndigheter och andra organisationer samt 195 kommuner deltar Riksantikvarieämbetet i Geodatasamverkan. Genom samarbetet bidrar parterna till att bygga en nationell infrastruktur för geografiska data. Denna infrastruktur ska långsiktigt gynna såväl åtkomst och

användning som vidareutnyttjande och medborgarinflytande.

Fokus under året har varit att kontinuerligt aktualisera metadata i geodataportalens metadatakatalog och ta fram tjänster enligt Inspire-direktivets genomförandebestämmelser.

Ärendehandläggning

Informationssystemet för fornminnen (FMIS) omfattar information om nyupptäckta lämningar samt information som framkommit vid undersökningar av redan kända lämningar. Huvuddelen av införandet av ny information görs av Riksantikvarieämbetet. Under 2014 inkom cirka 2 500 ärenden och cirka 2 200 ärenden handlades, vilket är fler än tidigare år. För att stoppa ökningen av ärendebalansen har extra resurser för handläggning tillförts och ett kortsiktigt arbete för att effektivisera handläggningen startats. Vidare ses hela flödet av information över som en del i DAP-programmet.

Arkiv och bibliotek

Arkivet och biblioteket, som en öppen fysisk mötesplats, är viktig. Detta tillsammans med god service och rimliga öppettider, är det som framhålls som uppskattat vid besökarundersökningar. De senaste årens trend mot ett minskat antal besök verkar ha brutits. Under året har struktur och innehåll på hemsidan setts över för att också skapa ett bättre digitalt möte med användarna.

Användningen av arkivet och biblioteket präglas av att materialet i ökad utsträckning blivit digitalt tillgängligt och sökbart över nätet. Detta gäller särskilt på bibliotekssidan.

Antalet fysiska lån ur biblioteket har minskat under ett antal år och fortsätter att göra så. Däremot

ökar användandet av de elektroniska resurserna. Tillgången till e-tidskrifter och databaser har under året förbättrats genom att registrerade låntagare nu har tillgång till materialet hemifrån. Antalet sökningar i Kulturmiljöbild, VisualArkiv och Samla visar på ett aktivt användande av arkiv- och biblioteksresurserna.

En tidigare nedåtgående trend vad gäller utlåning av arkivmaterial och antalet inkomna ärenden/förfrågningar har brutits. Ett ärendehanteringsstöd har införts vilket ökat servicen till användarna.

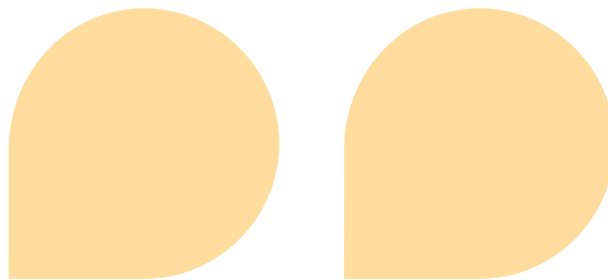
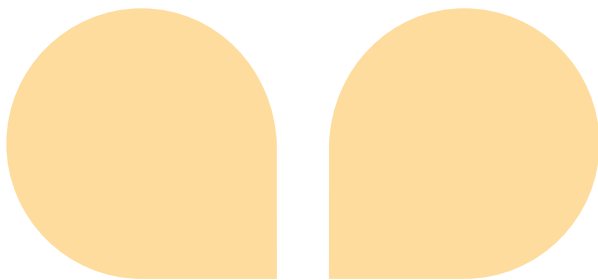
Kunskapen om de historiska källorna har sjunkit bland grundutbildningens studenter, vilket gör information om arkivets och bibliotekets resurser och sökingångar vid besök viktig. Under året har forskarstödet utvecklats

Samverkan inom biblioteksområdet är fortsatt stark. Riksantikvarieämbetet är representerad i olika grupper bland forskningsbiblioteken som arbetar med bland annat Open access och metadatafrågor.

Tabell 20. Användning av arkiv och bibliotekssamlingar

	2014	2013	2012
Inkomna ärenden (förfrågningar) till arkivet	740	771	768
Nya låntagare registrerade i bibliotekssystemet	293	314	316
Utlånade volymer varav arkivmaterial	11 418	11 133	10 883
varav biblioteksmaterial	33 045	34 919	39 768
Beställda kopior av fotografier via KMB och Informationstorget	920	857	899
Tillväxt samlingarna	1 695	1 959	2 431
Antal volymer bibliotek			
Periodica, antal häften	1 501	1 396	1 554
Accession arkiv, antal hyllmeter	36 hm	35 hm	69 hm

Antalet fysiska lån ur biblioteket minskar i jämn takt under åren men de digitala besöken ökar genom e-resurserna. Arkivet används i ungefär samma utsträckning som tidigare år.

Tabell 21. Antal öppettimmar och besök på informationstorget

	2014	2013	2012
Öppettimmar	1270	1 272	1 278
Besök	6300	5 800	6 600
Kostnad i tkr	18 996	15 737	17 784

Östra stallets funktion som en öppen fysisk mötesplats är viktig. Denna funktion samt god service och rimliga öppettider är framförallt det som brukar framhållas som viktigt vid besökarundersökningar. Antalet besök räknats enligt en stickprovs- metod som tillämpas i Kungliga Bibliotekets officiella biblioteksstatistik.

Exempel på system och e-tjänster

Kringla

Genom Kringla kan användarna söka bland 35 miljoner kulturarvsobjekt samt få presenterat objektens sammanhang i form av länkar till andra objekt, forskningspublikationer, media i Wikimedia Commons eller encyklopedisk information i Wikipedia. Användarna kan även själva länka samman relaterade objekt.

Näst efter Fornsök är Kringla Riksantikvarieämbetets mest använda söktjänst och hade 2014 i genomsnitt ca 450 besök om dagen (en ökning med 40 % jämfört med 2013). Objekt som söks fram i Kringla delas i hög utsträckning på sociala nätverk som Facebook och Pinterest och når därigenom en större publik.

Platsr

När det gäller Platsr har två särskilda insatser skett under året. En har behandlat temat migration och skett i samarbete med Forum för levande historia och Sörmlands Museum.

”Jag tänkte först vad vill ni på myndigheten oss invandrare? Sen förstod jag ni ville faktiskt lyssna”
(Man, Rumänien)

”Tack för den utmärkta möjligheten du gav oss att bidra med vårt sandkorn till folkhistoria. Nu känner jag mig som en riktig antikvit!”

(Kvinna, Latinamerika)

”Det är alltid roligt att få jobba med berättelser som vill bli berättade och som känns angelägna både för avsändare och mottagare.”

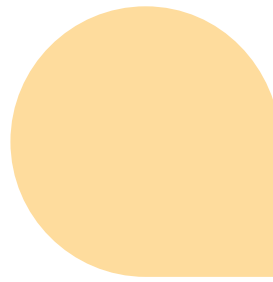
(Kursledare, Kulturskolan)

Den andra insatsen har varit inriktad på släktforskare som användargrupp. Dessa har mycket lättare att ta till sig och använda öppna digitala plattformar. Bland släktforskare finns en jämförelsevis stor datormognad och en vana att dela med sig av innehåll på webben.

Tabell 22. Platsr, registrerade platser och nyregistrerade användare

Volym i antal	2014	2013	2012
Antal nyregistrerade platser	432	913	511
Antal nyregistrerade användare	205	229	442
Kostnad i tkr	1 315	1 508	2 485

Tabellen visar antal registrerade användare och antal skapade platser. En förklaring till minskningen av nyregistrerade platser och användare kan vara att myndigheten har arbetat mindre aktivt mot museerna. En annan förklaring är att de nytillkomna släktforskarna väljer att fylla på redan skapade platser. Kostnaden omfattar förvaltning av Platsr samt del av kostnad för kartserver.

Kulturmiljöbild (KMB) och Flickr commons

Efterfrågan på digitala sökingångar ökar. För att förbättra användbarheten har digitaliserat material märkts upp och licentierats. De restriktiva reglerna kring upphovsrätt till redan publicerade bilder i digitaliserade publikationer gör dock arbetet tidsödande. Genom att KMB:s bilder ofta går att knyta till en specifik plats är de mycket användbara. Delar av bildsamlingarna tillgängliggörs även på Flickr Commons i syfte att nå nya användare och låta dem bidra med information. Aktiviteten på Flickr Commons har resulterat i cirka 10,2 miljoner visningar/sökträffar sedan starten, varav 4,6 miljoner under 2014. Riksantikvarieämbetet hade i mars 2014 varit på Flickr Commons i 5 år.

Samla

Publiceringsplattformen Samla var år 2014 inne på sitt andra år. Vid årets slut hade Samla haft 69 300 besökare, vilket är en kraftig höjning jämfört med föregående år. Därtill fanns 7 500 PDF-publikationer att tillgå, vilket var en ökning med 1 300 sedan föregående år. Merparten av ökningen utgjordes av uppdragsarknologiska rapporter. Under 2014 digitaliserades bokverket Sveriges kyrkor, vilket resulterade i 127 PDF-publikationer.

BeBR, FMIS och Platsr

En ny lösning för bakgrundskartan i Fornsök/FMIS, BeBR och Platsr har börjat användas under året. Via geodatasamverkan kan nu aktuell information hämtas direkt från Lantmäteriet, vilket har gjort att tidigare resurskrävande mellanlagringslösning för kartor har ersatts. Detta innebär att informationen får högre kvalitet och blir mer enhetlig för användarna.

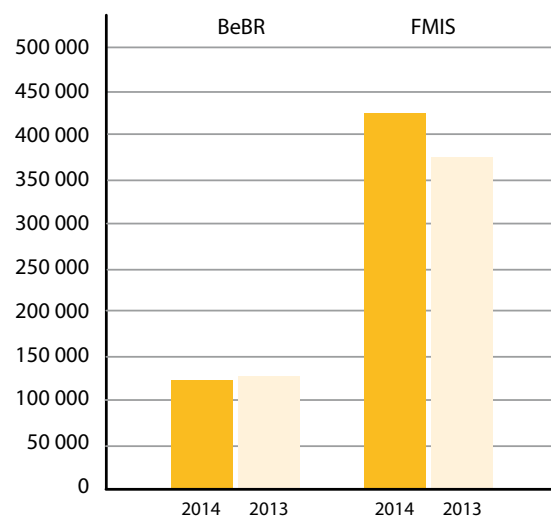
I BeBR finns nu möjlighet att lägga in ytor på inven-

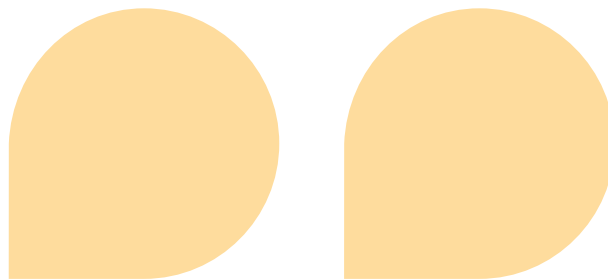
teringar och anläggningar. Det innebär bland annat att skyddsområden för byggnadsminnen kan visas upp i kartan på söksidan. Drygt 30 % av ytorna för statligt och enskilt ägda byggnadsminnen har hittills lagts in.

Det är nu möjligt att upprätta länkar mellan poster i BeBR och andra websidor. Genom att använda de länkar som finns i K-samsöks databas för användargenererat innehåll, har det under året kunnat skapas länkar mellan ett antal objekt i BeBR (främst kyrkor och byggnadsminnen) och relevant artikel i Wikipedia, bilder i Wikimedia commons och/eller bilder i Riksantikvarieämbetets databas Kulturmiljöbild.

Besöksfrekvensen i FMIS fortsatte att öka med drygt 10 % samtidigt som många användare arbetar med datauttag. Vad gäller BeBR har antalet besök minskat marginellt i jämförelse med föregående års toppnotering. Men det kan noteras att BeBR står för omkring 10 % av sidvisningarna i Kringla och 50 % av sidvisningarna i det material som Riksantikvarieämbetet tillgängliggör via Kringla.

Diagram 8. Antal besök i informationssystemen BeBR och FMIS

Tabell 23. Antal registrerade objekt. Respektive år visar ackumulerade värden.

Volym i tusental	2014	2013	2012
Fornlämningar	673	665	657
Byggnader	97	95	84
Bilder	188	186	98
Kostnad i tkr	14 415	17 746	19 673

I kostnaden ingår även förvaltning av informationssystemen samt kartserver till FMIS och BBR. Licenskostnad för FMIS, 585 tkr, ingår inte i beräkningen. Finansieras med anslag 7:2.

Det finns ytterligare 24 000 objekt i BeBR, information om dessa är dock under arbete och därför är informationen inte tillgänglig publik.

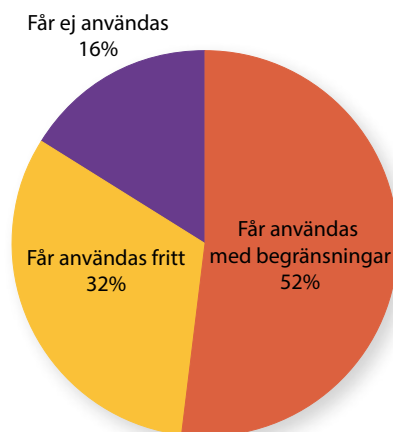
K-samsök

K-samsök är en infrastruktur för kulturmiljö- och museiinformation som samlar, tillgängliggör och länkar ihop kulturarv från svenska museer och andra minnesinstitutioner. K-samsök gör det möjligt för museer att på ett effektivt sätt leverera kulturarvsdata till den europeiska kulturarvsportalen Europeana.

Under 2014 anslöt sig sex nya institutioner till K-samsök, vilket innebär att 48 institutioner finns representerade med sammanlagt 5,6 miljoner kulturarvsobjekt. Trots mängden information utgör detta endast en bråkdel av den samlande museiinformationen i Sverige.

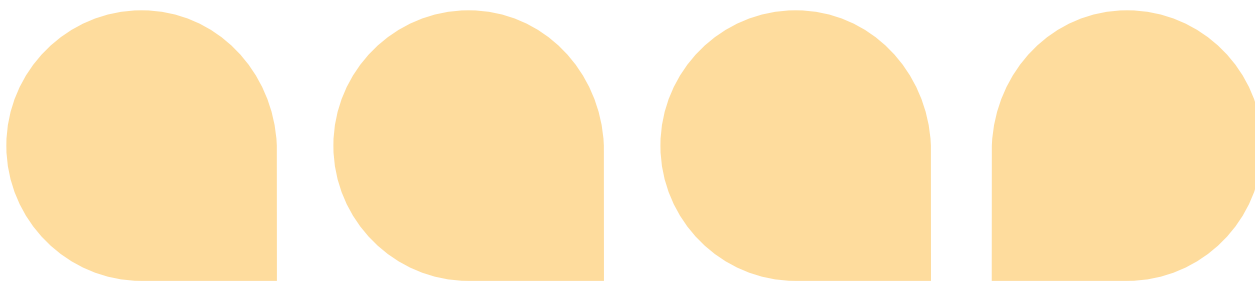
En viktig del av K-samsökssamarbetet är att det ska vara enkelt för vem som helst att vidareanvända digital information. Det har gjorts på litet olika sätt. Vid utgången av 2014 fick bara 16 % av bilderna i K-samsök vidareanvändas, en andel som stadigt sjunker.

Diagram 8. Antal besök i informationssystemen BeBR och FMIS

Ett annat sätt att utveckla dataanvändning och datakvalitet är så kallade hackathons. Ett sådant genomfördes med deltagare från Kungliga biblioteket, Svensk Nationell Datatjänst, UmU/Miljöarkeologiska laboratoriet, Trafikverket, HUMlab på UmU, Västerbottens museum och Riksantikvarieämbetet. Utöver att skapa helt nya kopplingar mellan olika datamängder, samt nya sätt att presentera data, resulterade det i nära 11 080 nya länkar i K-samsök. Länkarna kopplar runinskrifter från FMIS till litteratur som beskriver dessa i den nationella bibliografin Libris på Kungliga biblioteket. Länkarna skapades automatiskt utifrån befintlig (ostrukturerade) data från olika håll.

I K-samsöks databas för användargenererat innehåll finns länkar mellan olika kulturarvsobjekt

i K-samsök samt mellan K-samsök och Wikipedia-artiklar, Wikimedia Commons och forskningspublikationer i Libris. Att just dessa källor använts beror på att de är hållbara över tid, till skillnad från exempelvis olika institutioners hemsidor. Ett exempel på länkad information är runstenar i FMIS som länkats till relevant forskningslitteratur i Libris och till Wikipediasidor som beskriver runstenarna. Denna digitala länksamling har gjorts öppen, tillgänglig för externa användare att vidareanvända fritt. Vid slutet av 2014 fanns närmare 70 000 länkar i databasen.

Kulturarvs-IT

Antalet institutioner och anställda

Under året har Riksantikvarieämbetet fördelat 9 950 tkr till 19 regionala och kommunala kulturinstitutioner som bidrag till lönekostnader för arbetsledare inom verksamheten kulturarvs-IT – en arbetsledare inom varje institution. Hela det disponibla beloppet blev fördelat.

Vid institutionerna har 126 personer med lönebidrag varit anställda. I tabell 24 redovisas belopp, ändamål med mera för respektive bidragsmottagande institution. En stor del av arbetet består, liksom tidigare år, av digitalisering och registrering av olika typer av fotografiskt material och föremål från samlingarna. Vårdinsatser sker ofta i samband med registrering av fotografiskt material eller föremål, och omfattningen varierar mellan institutionerna. Under året har drygt 330 070 poster hanterats, varav mer än hälften är fotografiskt materia. Antalet är en minskning jämfört med 2013 med ca 260 000.

Bedömning av effekterna för kulturarvet och för de anställda

Genom det registrerings- och digitaliseringsarbete som bidraget möjliggör har tillgängligheten till sam-

lingarna ökat. Åtkomsten till samlingarna har förenklats och förbättrats avsevärt, inte minst tack vare att mycket av materialet nu finns tillgängligt via Internet eller interna databaser.

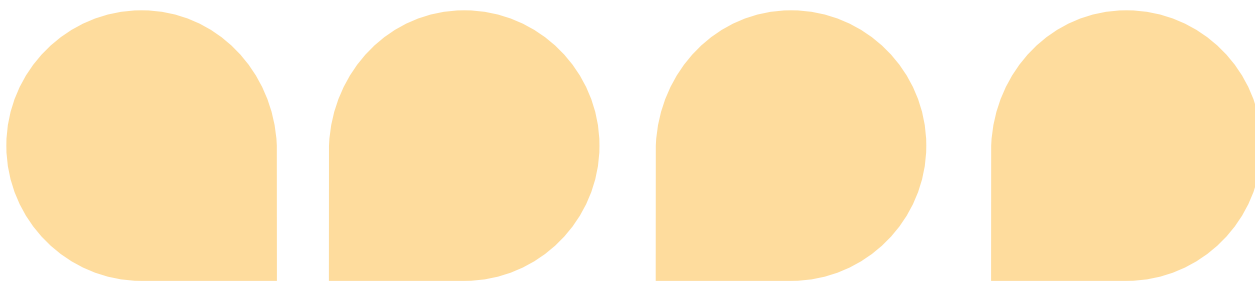
Tillgängligheten har ökat och har därigenom skapat kunskap om och förståelse för kulturarvet. Insatserna har lett till en ökad kännedom om samlingarnas innehåll hos museets egen personal genom att de nya databaserna ger helt nya sökmöjligheter. Samlingarna kan därför utnyttjas bättre i utställningsverksamheten.

Genom att museerna tillgängliggör sitt material via Internet har allt fler människor börjat använda sig av museernas tjänster. Detta har visat sig genom ökat antal besök till databaserna, ökat antal bildbeställningar samt frågor och kommentarer. Att samlingarna blivit mer kända har också fått den effekten att alltmer material lämnas in till museerna. Interaktionen med omvärlden/användarna har ökat markant.

Institutioner framhåller att de lönebidragsanställda genom Kulturarvs-IT ges möjligheter att utföra ett meningsfullt och värdefullt arbete. Detta leder till ökad självkänsla, personlig utveckling och livskvalitet. De ingår i arbetsgemenskapen och har i många fall lämnat ett isolerat liv tack vare ett ökat socialt umgänge via arbetet.

Sammanfattande bedömning

Riksantikvarieämbetet bedömer att merparten av de insatser som möjliggörs via Kulturarvs-IT inte skulle komma till stånd utan dessa medel. Kulturarvs-IT har stor betydelse för museernas möjligheter att kunna registrera och digitalisera samlingarna i ökad utsträckning. För att det ska komma till så stor nytta som möjligt är det viktigt att det koordineras med K-samsök och den nationella strategin för digitalisering, digital tillgänglighet och digitalt bevarande.

Tabell 24. Bidrag och verksamhet inom ramen för Kulturarvs-IT 2014

Institutioner	Erhållet bidrag,tkr	Ändamål, åtgärder	Arbetsledare	Antal anställda med lönebidrag	
				Personer	Tjänster
Jönköpings läns museum	498	Registrering, digitalisering, skanning, bearbetning av utställningsmaterial	1	5	3,75
Kulturparken Småland AB	451	Fotografering, skanning, registrering och vård	1	6	4
Dalarnas museum	520	Rengöring av glasplåtar, kuvertering, registrering, skanning, vård av textilier, registervård av databasen, textinmatning	1	5	4,25
Kalmar läns museum	554	Skanning, registrering, rengöring, ompackning av påsiktsbilder, negativ/glasplåtar/ dior/arkivalier	1	8	6
Stiftelsen Jamtli	489	Digitalisering, skanning, registrering i databasen Sofie, avfotografering, ompaketering och granskning av negativ, inventarieförteckningen har digitaliserats	1	12	6
Östergötlands läns museum	533	Inventering, uppordning av museiföremål och fotografier, Digital registrering, skanning, fotografering	1	5	3
Hallands kulturhistoriska museum	433	Skanning, digital fotografering, dataregistrering	1	5	3
Murberget, Läns museet Västernorrland	496	Registrering, skanning, fotografering, ljuddigitalisering och vård av material	1	5	3,75
Stiftelsen Upplandsmuseet	495	Rengöring och ompackning, skanning, registrering i Primus. Registrering och rättning.	1	7	6,5
Norrbottens museum	641	Digitalisering, bildskanning, fotografering, ljudbandstranskribering och föremålskatalogisering	1	9	7,25
Sundsvalls kommunarkiv	507	Registrering, renskrift, skanning och OCR-behandling, komplettering av material, kontroller o publicering på internet	1	5	3
Läns museet på Gotland	568	Registrering, skanning, fotografering, vård, uppordning, bokregistrering, katalogisering, rengöring, sortering	2	7	6
Västerbottens museum	577	Digitalisering, skanning, retuschering, bildinventering, fotografering, omkuvertering, rengöring av originalbilder, om- och nykatalogisering, märkning av föremål, tillståndsbedömning av konst	1	8	5
Regionmuseet Kristianstad	547	Rengöring, numrering, registrering och skanning	1	7	4,2
Mölnåls stadsmuseum	465	Fotografering, digitalisering, registrering o digitalisering av bilder och föremål till utställning, utbildning i den nya databasen Primus, nyregistrering och omscanning, publicering på olika webbplatser, sociala medier och blogg	1	5	3,75
Läns museet Gävleborg	597	Registrering i databas, digitalisering, skanning, fotografering, rengöring, kuvertering, arkivering. Tillgängliggörande på Flick'r, History Pin, blogg och hemsida	1	8	6
Västmanlands läns museum	499	Skanning, registrering, vård samt deltagande vid framtagande av registreringsrutiner m.m.	1	6	4,25
Kulturen	468	Registrering, skanning, bildbearbetningar, rättningar, kompletteringar, magasineringar och kontroll samt registrering och katalogisering av ett par mindre samlingar	1	5	3
Blekinge museum	611	Vård, skanning och registrering av fotografier, föremål, kart- och arkivmaterial	1	8	7,25
SUMMA	9 950		20	126	89,95

Insatsområde: Arkeologisk uppdragsverksamhet

Detta görs inom Arkeologisk uppdragsverksamhet

Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet (UV) utför arkeologiska utredningar och undersökningar i Sverige. På uppdrag utförs även analystjänster inom osteologi, paleontologi, metallurgi samt arkeologisk prospektering med icke förstörande metoder – georadar och magnetometer. UV arbetar med samtliga arkeologiska perioder, från äldre stenålder till sen historisk tid och ofta med tvärvetenskapligt arbetssätt. Förutom vanliga rapporter presenteras många resultat i olika populärvetenskapliga och vetenskapliga publikationer samt på seminarier och föreläsningar m.m.

Den arkeologiska uppdragsverksamheten överfördes 1 januari 2015 till Statens historiska museer.

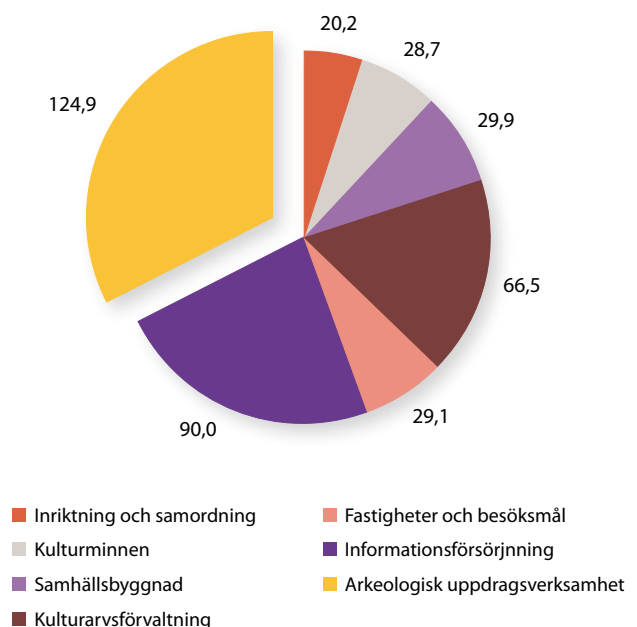
Mål

Arkeologiska uppdrag har genomförts med god antikvarisk och vetenskaplig kvalitet och kostnadseffektivitet. Verksamheten har genererat en vinst med 3 mnkr.

Sammanfattning och måloppfyllelse

Fokus har fortsatt varit att arbeta för en ekonomi i balans och att nå full kostnadstäckning. De sista återstående åtgärderna i den handlingsplan som framtoggs i årsskiftet 2012–2013 har genomförts. Detta innebar nedläggning av bokhandeln och även vissa personalneddragningar. Det gångna året har också präglats av förberedelser för övergången till ny huvudman, vilket i synnerhet mot slutet av året tagit resurser i anspråk.

Diagram 10. Insatsområdets andel av det totala kostnadsutfallet

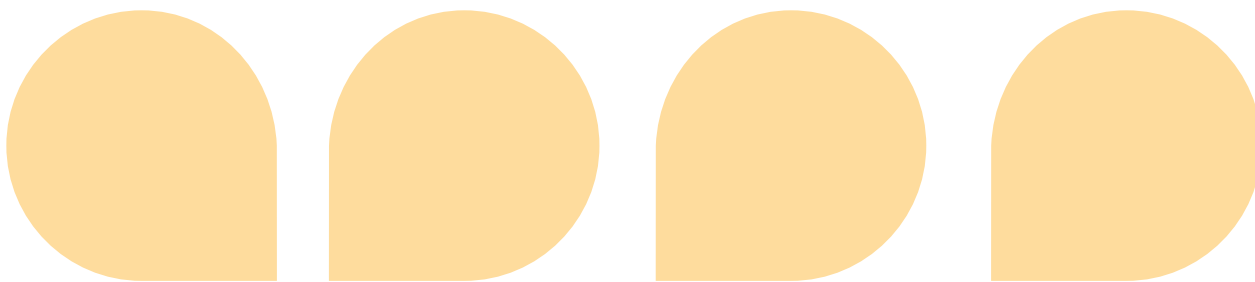

Överklagade eller uppskjutna uppdrag har tillsammans med generellt låg efterfrågan inneburit att UV haft den lägsta uppdragsvolymen sedan 2009. Detta har gjort att resultatmålet inte kunnat nås.

Antikvarisk och vetenskaplig kvalitet har inte i något fall ifrågasatts.

Ekonomiskt resultat

Det ekonomiska resultatet för UV 2014 blev en förlust med 1 mnkr inklusive omställningskostnader på cirka 1 mnkr. Huvudskälet till att UV visar ett underskott för 2014 är den låga uppdragsvolymen. Den motsvarande 116 000 debiterbara timmar, vilket

är ungefär 18 % under fjolårets volym. Detta medförde, trots ökad genomsnittstaxa, att intäkterna sjönk med cirka 17 mnkr jämfört med 2013. Utöver generellt låg nivå har uppdrag inte kunnat genomföras pga överklagaden eller att de av annan anledning skjutits upp.

Under andra halvan av 2014 har omkring 3 500 timmar lagts ned på förberedelser inför överflyttning till ny huvudman. Av dessa har 1 700 timmar gällt debiterbar personal, vilket motsvarar 1,2 mnkr i uteblivna intäkter. Om årets verksamhet inte omfattat överföring till Statens historiska museer hade resultatet således blivit en vinst med 1,2 mnkr.

Årets debiterbara timmar ligger på samma nivå som 2009, som var ett utomordentligt dåligt år för UV. Det året visade UV en förlust på ca 20 mnkr att jämföra med årets preliminära nollresultat (båda åren exkl omställningskostnader). Att årets resultat blev omkring 20 mnkr bättre än vid motsvarande uppdragsvolym 2009 visar att de åtgärder

som genomförts haft stor effekt. De fasta kostnaderna kan dock inte omedelbart anpassas till stora uppdragsfluktuationer. År 2015 och åren framöver förväntas bli gynnsammare, bland annat på grund av Ostlänken.

Arkeologiska resultat

2014 blev ett svagt år vad gäller upphandlingar. UV lämnade 17 anbud och av dessa vanns 10, varav 4 överklagats och därför inte kommit igång. Några av de vunna anbuden har dessutom kommit att bli vilande. Utvecklingen från 2013, med mer överklagade och uppskjutna upphandlingar, har alltså fortsatt under 2014.

I ett längre tidsperspektiv ser det dock ljus ut. Trafikverket har nu satt igång projekteringen av Ostlänken. Under året genomfördes en etapp 1-utredning i norra delen av Östergötland. Tanken är att etapp 2-utredningarna ska vidta under 2015/2016, förundersökningar under 2016–2017 och

Tabell 25. Nyckeltal arkeologisk uppdragsverksamhet.

Nyckeltal	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Omsättning mnkr	128,3	169,5	142	130,1	146,2	104,9
Omsättning tim debitering	84,2	101,5	92,2	93,6	104,6	74,9
Resultat mnkr	-1,0	5,2	-6,9	-2,9	6,7	-37,4
Debiterade timmar	115 710	143 472	135 773	142 388	166 448	114 635
Fälttimmmar	36 263	69 912	68 087	74 602	118 995	50 584
Snittaxa kr/tim	723	707	679	657	628	653
Debiteringsgrad all personal	67%	70%	64%	64%	68%	53%
Lönekostnad mnkr	64,9	73,3	75,3	71,4	75,5	70,6
Lönekostnad andel av timintäkt	77%	72%	82%	76%	72%	94%

Trenden från de senaste åren med vikande uppdragsvolym bröts 2013. Antalet debiterbara timmar minskade med 18 procent till 116 tusen timmar. De taxehöjningar som genomförts, i kombination med att flera äldre uppdrag med lägre timpris avslutats, har lett till att den genomsnittliga faktiska taxan ökat med cirka 30 kronor eller 5 procent jämfört med föregående år.

slutundersökningar 2017–2018. Beräkningar har visat att byggandet av Ostlänken kommer att resultera i uppdragsarkeologiska undersökningar för 100–200 mnkr enbart i Östergötland, och 500–600 mnkr för hela sträckningen.

Utveckling av arbetsätt metoder, utökad tjänsteutbud och service till uppdragsgivarna

UV har under året aktivt sökt nya typer av uppdrag. Detta har resulterat i flera uppdrag i form av kulturhistoriska planeringsunderlag och miljökonsekvensbeskrivningar. Likaså har nya affärsområden utvecklats, exempelvis trädgårdsarkeologi.

Det fyraåriga projektet för Vetenskapsrådet ”Samhällskrisens arkeologi och ekologi: social och agrar förändring i digerdödens spår”, avslutades vid årsskiftet. UV har varit representerat i ett byggnadsarkeologiskt projekt om Visby ringmur. Vidare har medarbetare från UV ingått i klimat- och miljöprojektet BECC och MEGGE som drivs av bland andra flera universitet och SMHI.

UV är samarbetspartner i LBI archpros (Ludwig Boltzmann Institute, Archaeological Prospection and Virtual Archaeology) och därigenom projektägare i de tre största prospekteringsuppdrag som utförts i Sverige, Birka och Hovgården, Uppåkra och Gamla Uppsala. Samarbetet med LBI har gjort det möjligt för UV att utföra och delta i storskaliga mätningar med motoriserad magnetometer- och georadarutrustning för att utveckla och testa nya

metoder för landskapsanalys. UV har därmed ett bättre utgångsläge för att få ytterligare uppdrag av liknade art.

Utvecklingen av Intrasis 3 slutfördes under våren och försäljningen av licenser till såväl befintliga som nya kunder går som planerat. För en trygg framtid måste dock nya marknader till. Under hösten har riktade marknadsföringsinsatser gjorts.

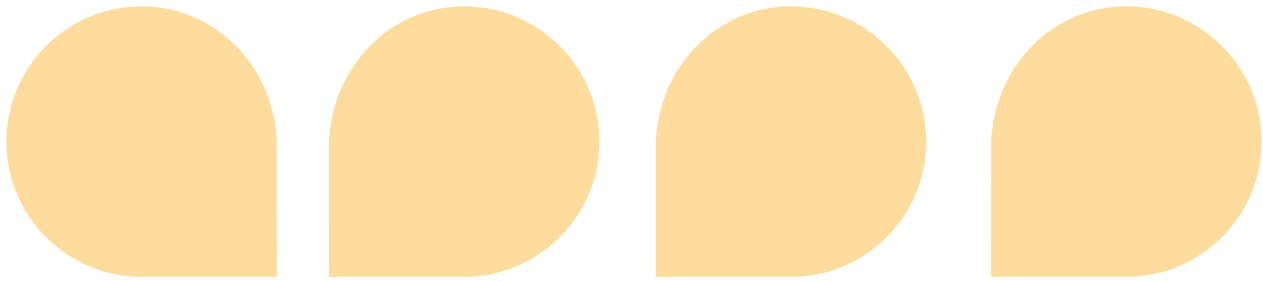
Inför 2014 beslutades att några nya tjänsteområden ska utvecklas, varav ”Trädgården som kulturhistorisk kunskapskälla” har kommit längst. En pilotstudie har identifierat lovande affärsmöjligheter. Arbetet fortsätter våren 2015 med produktutveckling och paketering av tjänsten.

Tillgängliga resultat

Under året har ett stort antal föredrag hållits, och UV har också förmedlat resultat vid konferenser och seminarier.

I samband med kulturnatten i Lund 2014 berättade arkeologer för 700–800 personer om resultaten från undersökningarna inför utbyggnaden av ESS och Science Village.

Myntskatterna från de dansk-svenska krigerna från sent 1600- till tidigt 1700-tal, från Todarps gamla bytomt, ställdes i februari ut på Dunkers kulturhus i Helsingborg. Därefter kommer de att vara utställda på Lunds universitets historiska museum i Lund. Utställningar av andra resultat sker på flera olika platser i landet.

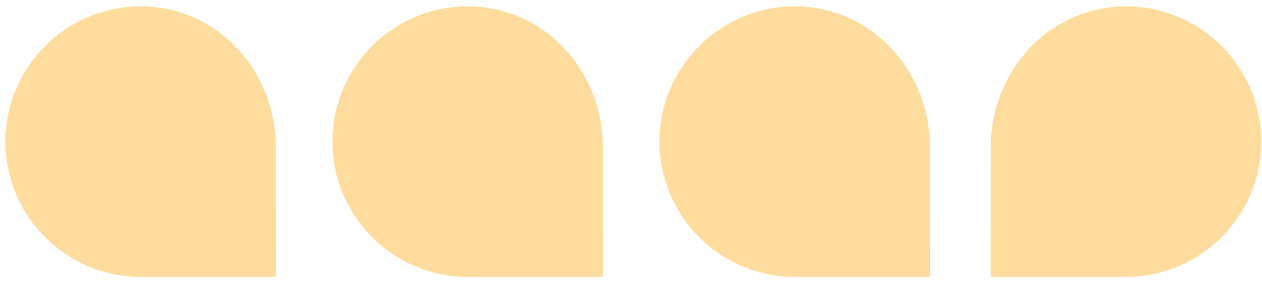

Intäkter och kostnader per insatsområde

Tabell 26. Redovisning av intäkter och kostnader per insatsområde

Insatsområde	2014				2013				2012			
	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa	Anslag	Övriga intäkter	Kostnader	Summa
Inriktning och samordning	20 210	204	-20 226	187	26 445	814	-25 079	2 181	26 562	525	-25 315	1 772
Kulturminnen	30 056	691	-28 744	2 003	32 792	985	-30 775	3 003	31 311	1 264	-29 741	2 834
Samhällsbyggnad	29 958	357	-29 879	436	38 599	1 448	-39 247	800	36 427	1 676	-37 711	392
Kulturarvsförvaltning, exkl SMT	36 152	3 001	-43 043	-3 890	39 793	3 145	-47 417	-4 479	41 759	2 981	-47 559	-2 819
Fastigheter och besöksmål	19 214	10 656	-27 813	2 056	20 916	7 808	-26 917	1 808	18 331	9 040	-25 559	1 812
Informationsförsörjning	82 801	3 785	-89 977	-3 391	61 946	4 770	-72 555	-5 840	58 016	5 186	-69 420	-6 218
Avgiftsbelagda verksamheter												
Arkeologisk uppdragsverksamhet	0	123 961	-124 927	-966	0	164 200	-159 032	5 168	0	140 936	-147 820	-6 884
Svensk Museitjänst	0	24 515	-23 460	1 056	0	23 829	-23 140	689	0	24 191	-23 828	363
Butiksförsäljning besöksmål	0	1 249	-1 313	-64	0	1 158	-1 385	-227	0	1 272	-1 431	-159
Summa	218 390	168 419	-389 382	-2 573	220 491	208 158	-425 546	3 103	212 406	187 071	-408 384	-8 907

Avvikelse mellan ovanstående sammanställning och resultaträkningen i årsredovisningens finansiella del förklaras av intern kostnadsfördelning mellan anslagsfinansierad och avgiftsfinansierade verksamheter. Delar av verksamheten har full kostnadstäckning som ekonomiskt mål och ska bära delar av gemensam ledning och administration. Totala summeringsbelopp för respektive år motsvarar årets kapitalförändring. Anslag och kostnader kopplade till transfereringar återfinns inte i ovanstående uppställning.

Övrig redovisning

Kompetensutveckling

Riksantikvarieämbetet arbetar för att säkerställa att kunskap och kompetens finns för att nå verksamhetens mål. För att lyckas med myndighetens uppdrag är förmågan att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla, ställa om och avveckla kompetens avgörande. Därför har flera insatser genomförts inom ramen för området kompetensförsörjning.

Attrahera

Under året har Riksantikvarieämbetet sett över rekryteringskedjan och uppdaterat rekryteringspolicy, beslutat om ett nytt rekryteringsverktyg, sett över annonstexter och även sett över information om nya anställningar på hemsidan. För att säkerställa att rekryteringen sker i linje med myndighetens kompetensbehov tas kravprofil fram i samverkan med personalenheten och de fackliga företrädarna. Kravanalysen bygger på en kompetensbaserad rekrytering och intervjumetodik.

Centrala introduktionsutbildningar har genomförts för nya chefer och medarbetare.

Femtio rekryteringar, varav sex chefsrekryteringar, har genomförts under 2014.

Behålla – utveckla

Riksantikvarieämbetet har under ett antal år satsat på ett chefs- och medarbetarskapsprogram där syftet har varit att stärka chefs- och medarbetarskapet. Syftet är att i högre utsträckning nå myn-

dighetens vision och mål i enlighet med den gemensamma värdegrunden. Förtydligande av roller, mål och sammanhang, förståelse för grupprocesser och vad som kännetecknar bra kommunikation har varit hörnstenar. Nya chefer och medarbetare har introducerats efter hand.

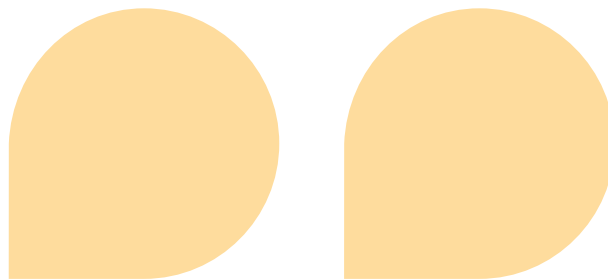
Myndighetens värdeord – samverkan, öppenhet och professionalism – har förtydligats och under 2014 har ett stort arbete med att levandegöra dem gjorts. Ett verktyg i form av en värderingsdialog har tagits fram och alla medarbetare inom hela myndigheten har genomfört dialog och diskussion kring hur myndighetens värdeord ska tolkas och följas. Det arbetet fortsätter under 2015.

Myndigheten blev under 2014 uttagen att delta i programmet för statliga myndigheter "Medarbetarskap i samverkan". Myndigheter utbyter erfarenheter om ett aktivt medarbetarskap i syfte att utveckla detta område inom staten. Programmet påbörjades under 2014 och pågår under hela 2015.

Omställa – avveckla

Årligen avsätts särskilda partsöverenskomna medel för kompetensutvecklings- och kompetensväxlingsåtgärder, medel som ska användas i ett aktivt omställningsarbete. Under 2014 har 81 medarbetare beviljats sådana medel genom att delta i myndighetens upphandlade utbildningar inom livs- och karriärplanering eller klar kommunikation.

Under året har medelantalet anställda varit 398, beräknat i årsarbetskrafter 348.

Jämställdhet, mångfald, arbetsmiljö och hälsa

Riksantikvarieämbetets interna arbete med jämställdhet och mångfald sker bl.a. genom kontinuerlig utveckling och efterföljning av interna styrdokument. I samband med rekrytering och lönebildning tas alltid hänsyn till jämställdhets- och mångfaldsperspektivet.

Tillsammans med cirka 240 andra organisationer mäts Riksantikvarieämbetet varje år i vad som kallas JÄMIX. Detta jämställdhetsindex sammanfattar hur jämställdheten ser ut i den egna organisationen och gör det möjligt att jämföra sig med övriga medverkande organisationer. Indexet bygger på nio nyckeltal som är centrala aspekter av jämställdheten i en organisation. De nio nyckeltalen behandlar könsfördelning inom yrkesgrupper och högsta ledningen, karriärmöjligheter, lön, ohälsa, föräldraskap, arbetstider, anställningstrygghet och om det bedrivs ett aktivt arbete med jämställdhetsplanen. Med stöd av mätningen förs en kontinuerlig dialog om utveckling och uppföljning av myndighetens interna arbete med jämställdhet och mångfald.

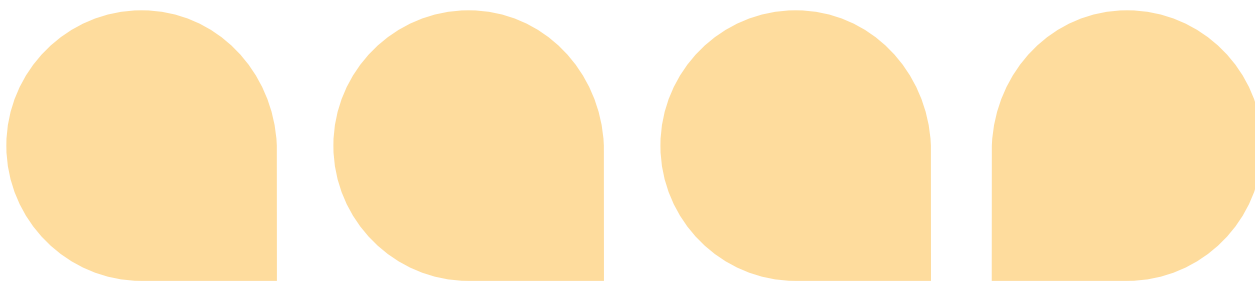
Mätningen genomförs av Nyckeltalsinstitutet. Riksantikvarieämbetet hade vid 2014 års mätning 113 poäng av maximalt 180. Organisationen med högst poäng hade 160. Medianvärdet var 121 poäng.

Årets mätning indikerar att det finns skillnader mellan kvinnor och män i ett antal av parametrarna. En analys av resultatet har påbörjats. Det är viktigt att få till en bra grund för fortsatt dialog om jämställdhet och mångfald med fokus på en verksamhetsutveckling där alla medarbetares kompetens tas till vara på bästa sätt.

Tabell 27. Sjukfrånvaro

	2014	2013	2012
Total sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,9	3,5	2,7
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	32,0	36,0	19,6
Kvinnors sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	3,2	4,4	3,4
Mäns sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid	2,5	2,4	1,8
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 29 eller yngre i procent av tillgänglig arbetstid	4,2	1,1	0,9
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 30–49 i procent av tillgänglig arbetstid	3,0	3,2	2,7
Sjukfrånvaro för åldersgruppen 50 år eller äldre i procent av tillgänglig arbetstid	2,5	4,1	2,8

2014 var sjukfrånvaron 2,9 procent av ordinarie arbetstid. Siffran för samma period 2013 var 3,5 procent. Långtidssjukfrånvaro står för en stor del av sjukfrånvaron. Myndigheten har under 2014 arbetat aktivt med långtidssjukskrivningar genom att tidigt i processen kalla till regelbundna rehabiliteringsmöten. Där har en aktiv dialog förts kring lösningar och tidiga rehabiliteringsinsatser.

Lokalkostnader

Tabell 28. Hyreskostnader inklusive uppvärmning samt elkostnad och övrig skötsel av hyrda lokaler (tkr)

	2014
Lokalhyror	49 214
Elkostnad	1 760
Reparationer och underhåll	888
Övriga driftskostnader	3 245
Summa	55 107

Tabell 29. Lokalkostnader fördelade per respektive hyresvärd (tkr)

	2014
Statens Fastighetsverk	17 906
RBS nordisk Renting AB	13 982
Fastighetsbolaget Reglaget AB	7 431
Realia Fastighets AB	6 622
Väderholmen (Stockholm)	2 311
KB Platzer Forsåker 1:196 (Möln dal)	1 235
Cineasten AB (Lund)	2 221
Klövern Ström AB (Linköping)	1 685
Övriga	1 714
Summa	55 107

Anpassningar av verksamheten till följd av uppdragsverksamhetens avskiljande

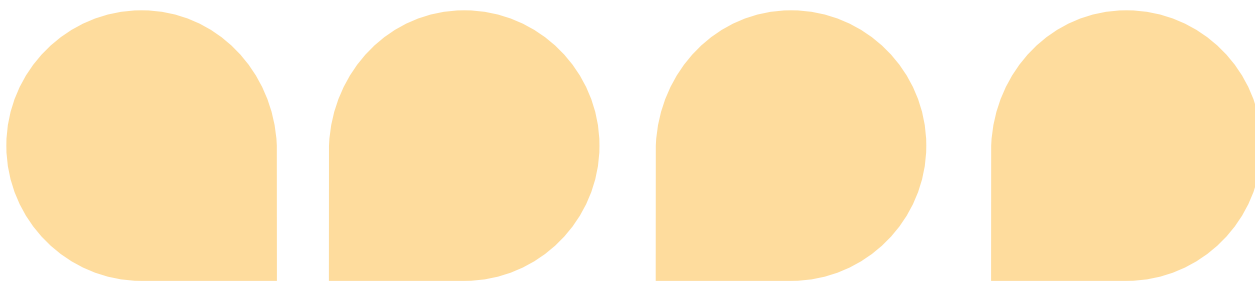
Vid årsskiftet 2014/15 överfördes Riksantikvarieämbetets arkeologiska uppdragsverksamhet (UV) till Statens historiska museer och fastigheterna till Statens fastighetsverk. Särskilda åtgärder har vidtagits inom främst den administrativa verksamheten på Riksantikvarieämbetet för att hantera effekterna av detta. I samband med UV:s avskiljande

krävdes besparingar på ca 7 mnkr. En genomgång av arbetssätt, system och metoder har genomförts och åtgärder på både kort och lång sikt har vidtagits. Förutom personalminskningar så har vissa av ekonomiadministrationens uppgifter förts över till Statens servicecenter och delar av IT-supporten har upphandlats externt. Till följd av anpassningen av verksamheten till dessa nya förutsättningar har omställningskostnader belastat 2014 års anslagsutfall med 5,1 mnkr.

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamhetens (UV) lönsamhet försämrades under 2000-talet. UV hade svårt att anpassa verksamheten till en ökad konkurrens och en tidvis sjunkande uppdragsvolym. Förutom känslighet för konjunktursvängningar präglas arkeologiverksamheten av stora säsongsvariationer. Under vintersäsong kan inte de fasta kostnaderna täckas och endast med en uppdragsmässigt bra sommarsäsong kan detta tas igen. Under 2009 gjordes ett större förändringsarbete i syfte att förbättra UV:s lönsamhet.

Regionkontoret i Örebro stängdes och antalet chefer halverades. Det visade sig att dessa åtgärder inte var tillräckliga utan en ny handlingsplan togs fram som beslutades i december 2012. Handlingsplanens fokus var att minska kostnaderna på kort och lång sikt och att öka debiteringsgraden. Effekten av handlingsplanen var ett positivt resultat för 2013. Uppdragsvolymen 2014 blev 20 procent lägre än 2013 och intäkterna för direkt tid i projekten blev totalt 17 mnkr lägre än 2014. Detta till trots redovisas endast ett mindre underskott för 2014. Utsikterna att uppnå en ekonomiskt stabil situation för UV bedöms vara goda. UV:s marknadsposition är stark. Arbetet enligt handlingsplanen fortgår och

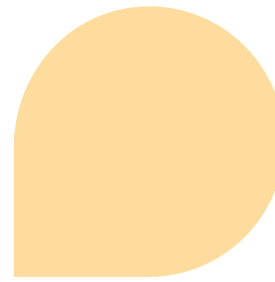
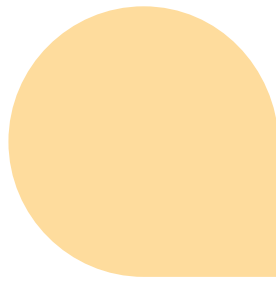
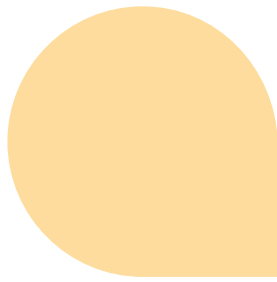
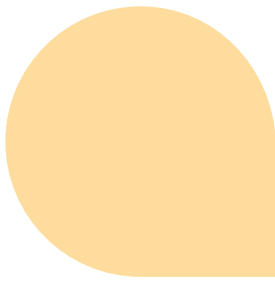
ekonomin står kontinuerligt i fokus. Det ackumulerade underskottet är dock så stort att det kommer att ta många år att eliminera det. UV har, enligt regeringsbeslut, förts över till Statens historiska museer per den 1 januari 2015.

Svensk Museitjänst överfördes från Riksarkivet till Riksantikvarieämbetet 2010. Verksamhetens ackumulerade underskott uppgick vid överföringstillfället till 19,7 mnkr. Trots att verksamheten delfinansierades med anslagsmedel hade den sedan starten på 1990-talet inte visat positivt resultat något år. Ett arbete påbörjades omedelbart med att genomlysna verksamheten i syfte att vidta åtgärder för att uppnå det ekonomiska målet på kort och lång sikt. Hyresättningen och verksamhetens kostnader har stått i fokus och sedan 2011 har resultaten varit positiva. Från och med 2012 är det inte möjligt att tillföra anslagsmedel. Bedömningen är att verksamheten är ekonomiskt stabil och att det finns goda möjligheter att höja hyrorna efter hand för att i ökande takt kunna minska det ackumulerade underskottet.

Butiksförsäljningen vid Riksantikvarieämbetets besöksmål har redovisats som ett separat avgiftsområde sedan 2010. Verksamheten har sedan dess visat underskott. Besöksmålen är relativt små och det har varit svårt att anpassa verksamheten till det ekonomiska målet i kombination med vikande besöksantal. Vid flera tillfällen har genomlysning gjorts av butiksytor, bemanning och inköp. En ny handlingsplan har nu tagits fram där genomlysning av sortiment, målgrupp, inköpsrutiner, prisättning, marknadsföring och försäljningsmetoder har genomförts. Målsättningen är att minska det ackumulerade underskottet med 200 tkr på tre år. De stora ackumulerade underskotten belastar myndighetens räntekonto. På räntekontot finns också myndighetens förutbetalda intäkter och oförbrukade bidrag varav de sistnämnda i allt väsentligt inte är hänförliga till den avgiftsbelagda verksamheten. Detta innebär att behovet av en räntekontokredit inte är så stort som de ackumulerade underskotten annars skulle kräva.

Tabell 30. Avgiftsbelagd verksamhet, utfall (tkr)

Verksamhet	+/- t o m 2012	+/- 2013	Int. 2014	Kost. 2014	+/- 2014	Ack. +/- utgå. 2014
Avgiftsbelagd verksamhet med full kostnadstäckning						
Arkeologisk uppdragsverksamhet	-57 822	5 168	123 961	124 927	-966	-53 620
Museitjänster	-18 915	689	24 913	23 857	1 056	-17 170
Butiksförsäljning besöksmål	-776	-227	1 249	1 313	-64	-1 067
Summa	-77 513	5 630	150 123	150 097	26	-71 857

Kvalitativa aspekter

Kvalitativa aspekter definieras utifrån i vilken grad insatsområdenas mål uppfyllts. Belägg för resultaten fås genom NKI (Nöjd Kund Index) som genomförs vart tredje år, liksom i form av årliga utmärkelser och liknande.

2014 ersattes planerad NKI-undersökning av SIFO:s undersökning av anseendeindex, i samband med myndighetens arbete med varumärket. Resultatet visar att myndighetens anseende är högt (index 47 att jämföra med snittet 25), vilket är det fjärde högsta resultatet i undersökningen. Anseendet är störst hos dem som har hög kännedom om myndigheten. Det höga anseendet beror på förtroende, sju av tio svenskar litar på myndigheten. Kännedomen om myndigheten är dock låg hos allmänheten.

Analysen efter senaste NKI-undersökningen 2011 visade att det framförallt är informationsförmedlingen som behöver förbättras för att höja NKI. Analysen av anseendeindex gav samma slutsats: det som behöver förbättras är att leverera tydliga resultat från verksamheten.

Tre styrkor att behålla och förstärka är att:

- Hålla vad man lovar
- Bidra positivt till och spela en viktig roll i samhället
- Ha duktiga medarbetare

Diagram 11. Anseendeindex för svenska myndigheter 2014

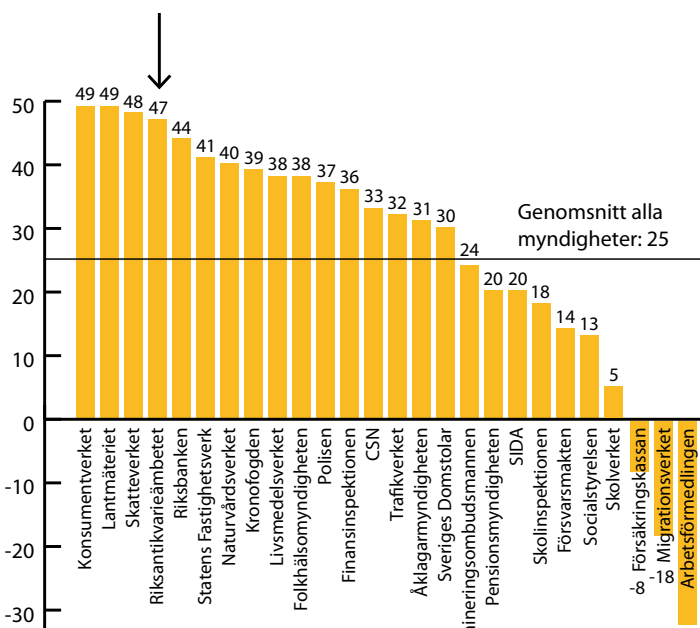
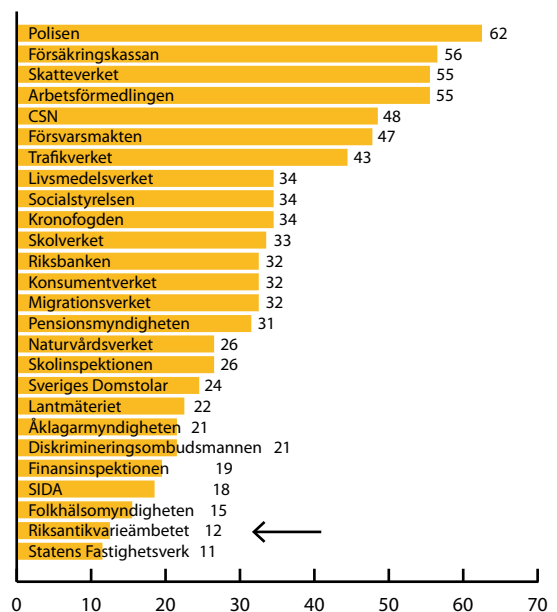
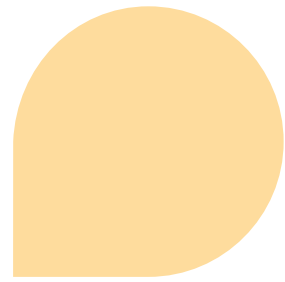
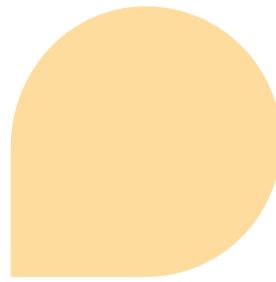
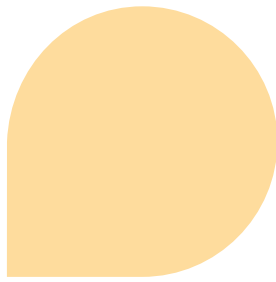
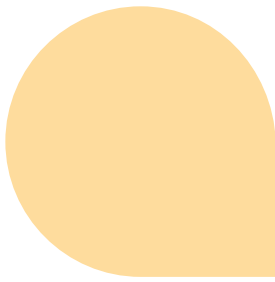

Diagram 12. Kännedom för svenska myndigheter 2014. Siffrorna avser "känner ganska/mycket bra till" i procent.

Övriga uppdrag

Tabell 31. Särskilda uppdrag

Regleringsbrevets uppdrag	Redovisat
Farokonventionen	2014-03-31
EU:s strukturfonder	2014-06-30
Vidareutnyttjande av handlingar	2014-08-01
Uppdrag utöver regleringsbrevet	Redovisat
Hur kulturarvet tas tillvara i nya och befintliga gruvmiljöer	2014-12-15
Kulturhistorisk värdering av fartygslämningar	2014-03-24
Samverkan om gestaltning. Redovisat av Statens Konstråd.	2014-02-19
Storslagen fjällmiljö	2014-10-27

Riksantikvarieämbetets instruktion och redovisning av prestationer

- 1 § Riksantikvarieämbetet ansvarar för frågor om kulturmiljön och kulturarvet.
- 2 § Myndigheten ska särskilt
 1. verka för att kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet tas till vara samt bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande. Sid 13, tabell 3 ärenden och remisser kulturminnen. Sid 41, evenemang, vårmöte.
 2. verka för ett försvarat och bevarat kulturarv samt ett hållbart samhälle med goda livsmiljöer. Sid 19, tabell 5 ärenden och remisser samhällsbyggnad. Sid 41, evenemang, vårmöte.

3. leda och samordna arbetet med att bygga upp kunskapen om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål.

Sid 45, tabell 22 Platsr.

Sid 41, evenemang, vårmöte.

4. vårda och visa de kulturmiljöer som står under myndighetens förvaltning.

Sid 38, tabeller besöksmål,

5. samordna frågor om konservering och vård av byggnader, föremål och annat kulturhistoriskt material.

Sid 34, tabell 10 samordning av kulturvårdsfrågor.

Sid 34, tabell 11 resultat av analysarbete.

6. utföra arkeologiska undersökningar.

Sid 51, tabell 25 arkeologisk uppdragsverksamhet

7. besluta om förvaltning av fornfynd.

Sid 15, tabell 4 fyndfördelning och fyndinlösen.

8. följa det regionala kulturmiljöarbetet samt stödja länsstyrelserna och de regionala museerna.

Sid 23, tabell 6 kulturmiljövårdsanslaget.

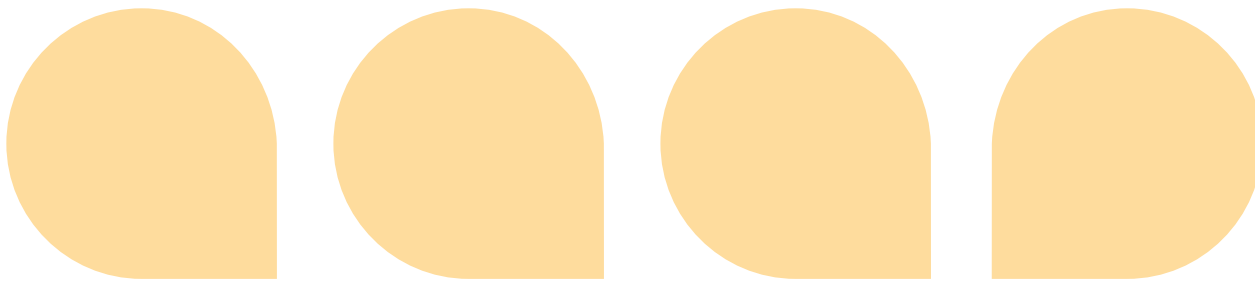
Sid 13, tabell 3 ärenden och remisser.

9. verka för ökad kunskap grundad på forskning och samverkan med andra, exempelvis universitet och högskolor, och förmedla kunskap inom sitt verksamhetsområde. Förordning (2009:1564).

Sid 9, tabell 2 forskning och utveckling

Sid 45, tabell 22 Platsr.

Sid 41, evenemang, vårmöte.

3 § Myndigheten ska även

1. bedriva informations- och rådgivningsverksamhet samt främja utbildning om kulturmiljön, kulturminnen, kulturföremål och om vård av dessa.

Sid 41, evenemang, värmöte.

2. verka för att resultat från forsknings- och utvecklingsverksamhet utnyttjas inom kulturvården.

Sid 9, tabell 2 forskning och utveckling.

3. verka för att kulturhistorisk värdering och urval utvecklas samt att kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål av särskild betydelse skyddas och vårdas.

Sid 13, tabell 3 ärenden och remisser

Sid 41, evenemang, värmöte.

4. verka för att det finns ändamålsenliga system och metoder för arbetet med kulturmiljön och kulturarvet.

Sid 9, tabell 2 forskning och utveckling.

5. följa upp och utvärdera kulturmiljöområdets styrmedel och arbetssätt.

Sid 23, tabell 6 kulturmiljövårdsanslaget.

6. förvalta nationella databaser för kulturhistorisk information.

Sid 47, diagram FMIS, BeBR, tabell 23 FMIS, BBR.

Sid 45, tabell 22 Platsr.

7. integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv samt ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete. Förordning (2009:746).

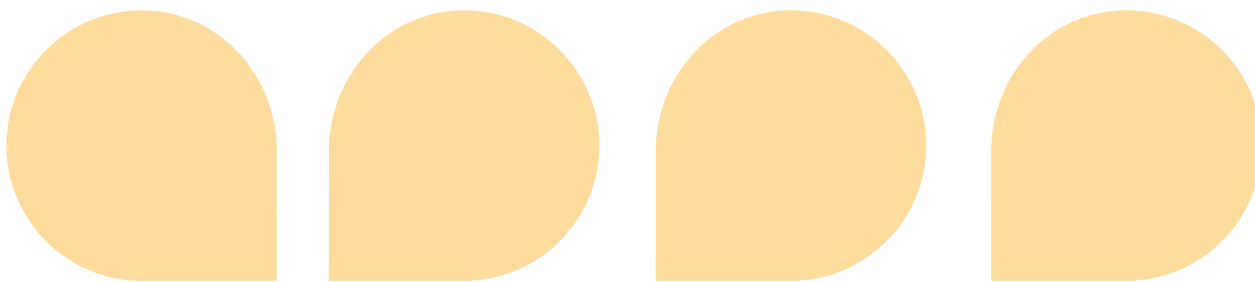
Sid 38, tabeller besöksmålen.

4 § Utöver de uppgifter som myndigheten har enligt 1–3 §§ får den tillhandahålla varor samt åta sig att utföra undersökningar, utredningar och andra tjänster inom sitt verksamhetsområde. Sid 51, tabell 29 arkeologisk uppdragsverksamhet. Sid 34, tabell 12–13 SMT.

5 § Myndigheten ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås, och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Sid 21. Beskrivning av fördjupad utvärdering av miljökvalitetsmål.

6 § Myndigheten har ett samlat ansvar, sektorsansvar, för handikappfrågor med anknytning till ämbetsverksamhetsområde. Myndigheten ska inom ramen för detta ansvar vara samlade, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter. Sid 38, tabell 17 + 20 besöksmålen. Redovisas därutöver årligen. Redovisning för 3013 "Kulturarv för alla" med diarienummer 4813-2011 lämnades i mars. I årsredovisningen ingår två utbildningsinsatser avseende funktionshinder i tabell 10.

7 § Riksantikvarieämbetet ska för myndigheter och andra som förvaltar kulturarv tillhandahålla vissa museitjänster som förvaring och förebyggande föremålsvård. Förordning (2009:1564). Sid 34, tabell 12–13 SMT.

8 § Myndigheten ska ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom områdena kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik. Myndigheten förvaltar Kungl. Vitterhets Historie- och Antikvitets Akademiens arkiv från tiden före den 1 juli 1975 och dess bibliotek. Sid 44, tabell 20–21 bibliotekssamlingar och informationstorg.

Transparens

Redovisning av prestationer

För beräkning av overheadkostnad för respektive prestation har personår använts som fördelningsnyckel. Antal personår per prestation är uppskattade. För beräkning av hyra per prestation har kostnaden fördelats utifrån faktiskt utnyttjad yta.

De kvalitativa aspekterna av verksamhetens resultat redovisas genom bedömning av i vilken grad insatsområdenas mål uppfyllts. Här används Kulturdepartementets promemoria om kvalitet. Belägg för resultaten fås genom NKI eller någon

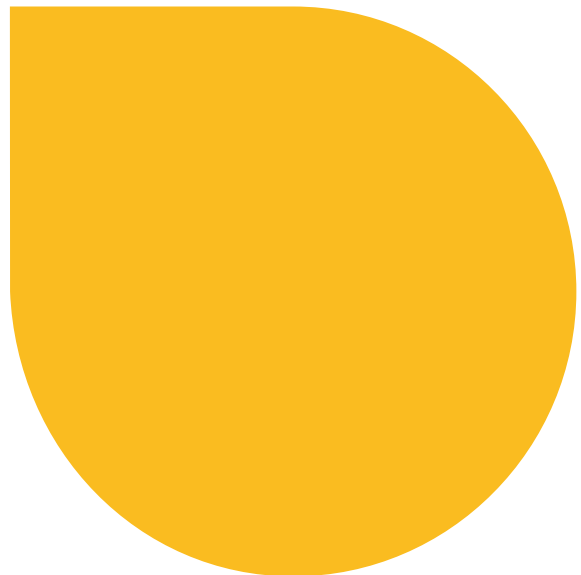
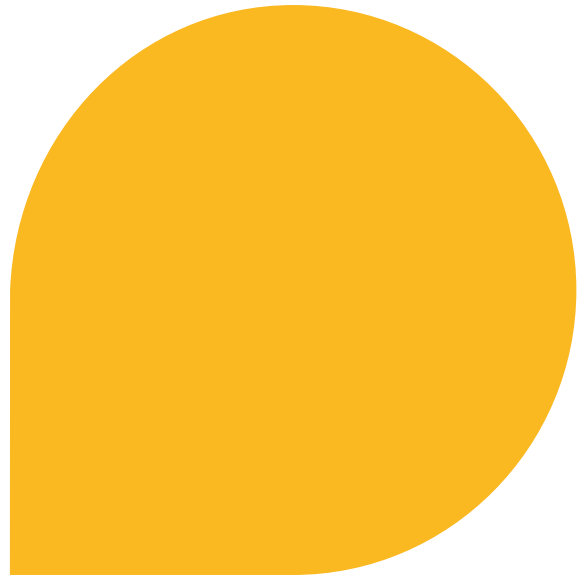
liknande metod som genomförs vart tredje år, samt genom årliga utmärkelser och liknande.

Resultatredovisningen indelning

Resultatredovisningen indelas i kapitel per insatsområde. Insatsområde är den dimension som myndigheten valt som bas för redovisning av verksamhet och som är fast över tid. Varje kapitel inleds med en beskrivning av vilken verksamhet som genomförs inom insatsområdet, målet samt en sammanfattning med bedömd måluppfyllelse

Finansiell redovisning

perioden januari till december 2014

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2014	2013	2012	2011	2010
Låneram i Riksgäldskontoret					
- beviljad	155 000	155 000	155 000	155 000	155 000
- utnyttjad	124 471	131 864	133 350	137 310	134 789
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret					
- beviljad	30 000	30 000	45 000	45 000	34 380
- maximalt utnyttjad	-	6 258	6 593	19 851	20 588
Räntekonto hos Riksgäldskontoret					
- räntekostnader	-	-	-	6	15
- ränteintäkter	91	144	145	16	7
Avgiftsintäkter och andra ersättningar					
- disponerar	158 673	199 815	177 964	163 909	177 770
<i>Arkeologisk uppdragsverksamhet</i>					
- beräknade intäkter	140 000	123 000	132 000	120 000	110 000
- verkliga intäkter	123 961	164 200	140 936	125 647	144 155
Anslagskredit					
<i>Anslag 17 01 004 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet ¹⁾</i>					
- beviljad	462	446	446	442	440
- utnyttjad	-	-	-	-	-
<i>Anslag 17 07 001 Riksantikvarieämbetet</i>					
- beviljad	6 585	6 457	6 410	6 315	6 291
- utnyttjad	-1 426	-2 505	-	-	-
<i>Anslag 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård</i>					
- beviljad	7 541	7 552	7 552	7 552	7 552
- utnyttjad	-2 425	-1 111	-1 704	-2 366	-1 089
Utgående överföringsbelopp					
17 07 001 ap 1 och 2 Riksantikvarieämbetets, förvaltningskostnader (ram)	-1 426	-2 505	3 479	4 302	1 764
17 07 002 ap 1 och 2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-2 425	-1 111	-1 704	-2 366	-1 089
17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	438	247	84	278	148
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Utestående bemyndiganden	67 810	70 750	73 277	81 696	88 951
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-2 573	3 103	-8 907	-2 876	3 321
Balanserad kapitalförändring	-69 451	-74 194	-66 643	-65 082	-68 391
Personal					
Medeltal antal anställda	398	420	419	416	437
Antal årsarbetskrafter	348	371	394	377	398
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 060	1 092	984	959	936

¹⁾ Tidigare 17 01 005 ap 10.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2014	2013
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	218 390	220 491
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	158 673	199 815
Intäkter av bidrag	3	9 566	8 179
Finansiella intäkter	4	180	164
Summa verksamhetens intäkter		386 809	428 649
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-226 745	-234 792
Kostnader för lokaler		-55 107	-59 051
Övriga driftkostnader	6	-86 918	-111 645
Finansiella kostnader	7	-683	-1 401
Avskrivningar och nedskrivningar		-19 929	-18 656
Summa verksamhetens kostnader		-389 382	-425 546
Verksamhetsutfall		-2 573	3 103
Uppbördsverksamhet			
	8		
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		0	30
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		0	-30
Saldo uppbördsverksamhet		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		282 519	283 194
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		2 465	0
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		0	0
Lämnade bidrag	9	-284 984	-283 194
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring			
	10		
Årets kapitalförändring		-2 573	3 103
SUMMA ÅRETS KAPITALFÖRÄNDRING		-2 573	3 103

Balansräkning

(tkr)	Not	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	11	11 639	15 751
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		3 077	4 887
Summa Immateriella anläggningstillgångar		14 716	20 638
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	12	30 821	30 477
Förbättringsutgifter på annans fastighet		63 351	66 868
Maskiner, inventarier, installationer mm		18 149	21 902
Pågående nyanläggningar		91	0
Summa Materiella anläggningstillgångar		112 412	119 247
Varulager mm			
Varulager och förråd		456	812
Summa Varulager mm		456	812
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		6 836	17 876
Fordringar hos andra myndigheter		10 894	10 009
Övriga fordringar		787	377
Summa Kortfristiga fordringar		18 517	28 262
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	11 708	13 495
Upplupna bidragsintäkter		603	1 105
Övriga upplupna intäkter		19 513	20 771
Summa Periodavgränsningsposter		31 824	35 370
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	14	4 992	7 854
Summa Avräkning med statsverket		4 992	7 854
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	15	24 434	24 647
Kassa, postgiro och bank		26	11
Summa Kassa och bank		24 460	24 658
SUMMA TILLGÅNGAR		207 377	236 841
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	16	4 421	6 036
Donationskapital		291	290
Balanserad kapitalförändring		-69 451	-74 194
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-2 573	3 103
Summa Myndighetskapital		-67 312	-64 764
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelse	17	4 175	5 705
Övriga avsättningar		6 625	4 330
Summa Avsättningar		10 800	10 035

Balansräkning

(tkr)	Not	2014-12-31	2013-12-31
Skulder mm	18		
Lån i Riksgäldskontoret		124 471	131 864
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		12 882	11 892
Leverantörsskulder		14 016	19 975
Övriga skulder		3 665	3 551
Summa Skulder mm		155 034	167 282
Periodavgränsningsposter	19		
Upplupna kostnader		12 301	14 574
Oförbrukade bidrag		45 271	46 895
Övriga förutbetalda intäkter		51 283	62 819
Summa Periodavgränsningsposter		108 855	124 289
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		207 377	236 841

Ansvarsförbindelser

Myndigheten har inga utestående ansvarsförbindelser.

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
UO 14 01 004 ap 2 Lönebidrag och samhall m.m.	103 789	73 800		-103 789	73 800	-15 369	58 431 ¹⁾
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (ram)	247	15 399			15 646	-15 208	438 184
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader (ram)	-2 639	209 560			206 921	-208 348	-1 426
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT (ram)	133	9 950		-133	9 950	-9 950	0
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	-1 111	245 355			244 244	-246 694	-2 450
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till arbetslivsmuséer (ram)		6 000			6 000	-5 975	25
Summa	100 420	560 064	0	-103 923	556 562	-501 544	55 017

¹⁾ Satsningen Kulturarvslyftet har inte fått det genomslag som förväntades. Antalet ansökningar och påbörjade projekt har inte svarat mot de medel som tilldelats.

Redovisning av beställningsbemyndiganden i årsredovisningen

Anslag	Tilldelat bemyndigande (ram)	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år		
				2015	2016	2017
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	100 000	70 750	67 810	61 451	4 903	1 457

Villkor för anslag

Anslag	Finansiellt villkor	Utfall
UO 17 07 001 Riksantikvarieämbetet (ram)		
ap 1 Riksantikvarieämbetet förvaltningskostnader		
Bidrag till organisationer inom kulturmiljövårdens område, högst	4 500	4 500
UO 17 07 002 Bidrag till kulturmiljövård (ram)		
ap 1 Bidrag till kulturmiljövård		
Bidrag till kulturmiljövård enligt 2–5, 7–9 och 13 §§ enl förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av kulturmiljöer	-	237 526
Arkeologiska undersökningskostnader i samband med bostadsbyggande enl 10§ bidragsförordningen, högst	15 000	259
Ersättning enl 3 kap 10§ lagen (1988:950) om kulturminnen mm	-	-
Bidrag enl 2 kap 14§ samt 2 kap 7, 8 och 15 §§ lagen (1988:950)	-	3 420
Konserveringsinsatser enl 13 § förordningen(2010:1121)	2 000	793
Intrångsersättning får betalas ut vid beslut om kulturresevat	-	-
Utveckla fornminnesinformation DAP	15 000	8 436
Förvaltning och utveckling av K-samsök	2 500	2 258
UO 14 01 004 Lönebidrag och samhäll m.m. (ram)		
ap 2 Kulturarvslyftet		
Bidrag enligt förordningen (2011:1560) om statsbidrag till kostnader för verksamheten Kulturarvslyftet	72 000	14 408
Varav projekt som anordnas av Riksantikvarieämbetet	5 000	84
Administration av Kulturarvslyftet	1 800	961

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp redovisas i tkr där ej annat anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad efter den uppställning som anges i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdag för löpande redovisning har varit den 5 januari 2015.

Fordringar har upptagits till belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Som periodavgränsningsposter har belopp över 20 tkr bokförts. Skulderna har tagits upp till det nominella värdet på bokslutsdagen.

Lagret består av souvenirer, böcker och linoljefärslikaren "Lino". Lagren av souvenirer har värderats till beräknat

inköpsvärde för kuranta varor. Lager av linoljefärslikaren har beräknats till försäljningsvärdet.

Materiella och immateriella anskaffningar med en beräknad ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr, eller immateriella anläggningstillgångar till ett värde av minst 100 tkr, har redovisats som anläggningstillgångar. På anskaffningsvärdet har linjär avskrivning gjorts utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas

Balanserad utveckling, rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3–5 år
Byggnader, mark och annan fast egendom	20–40 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet, SMT	3–30 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3–7 år

Övriga upplysningar

Uppgift om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret redovisas i resultatredovisningen.

Uppgifter om insynsråd och ledande befattningshavare enligt FÅB 7 kap2§

Ledning

Ersättning utbetald under år 2014, tkr

Lars Amréus	1 112
Knut Weibull	1 014

Ledamöter i insynsrådet

Ersättningen fördelas enligt följande

Siv Holma	3
Gunnar Wetterberg	2
Karin Perers	2
Anders Ekegren	5
Annika Sjöberg	5
Robert Andréén	5
Summa	2 148

Riksantikvarieämbetet har under 2014 överskridit beloppsgränsen för direktupphandling, enligt lagen (2007-1091) om offentlig upphandling (LOU), från 39 leverantörer till ett belopp om drygt 43 mnkr.

Styrelseuppdrag 2014

Lars Amréus	Insynsrådet för Länsstyrelsen Gotland
Gunnar Wetterberg	Sveriges Radio AB Länsförsäkringar Liv AB Ackum & Wetterberg AB
Anders Ekegren	Ordförande för Filmregion Stockholm-Mälardalen AB Vice ordförande i Locum AB Suppleant i Söderhalls Renhållningsverk AB
Annika Sjöberg	Gullers Grupp AB Sveriges Kommunikatörer AB PRECIS Service AB

De flesta anskaffningar har skett enligt LOU. De som avviker är de underkonsulter som enligt tidigare fleråriga överenskommelser anlitas i samband med KML-undersökningar."

Noter till resultaträkningen

Not 1

Intäkter av anslag	2014	2013
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader	203 213	206 330
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård	11 878	9 791
UO 14 01 004 ap 2 Lönebidrag och samhall m.m.	961	1 644
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	2 338	2 726
Summa intäkter av anslag	218 390	220 491

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2014	2013
Avgiftsbelagd verksamhet		
Arkeologiska undersökningar	121 772	163 522
- varav tjänstexport	1 535	1 775
Övrig avgiftsbelagd verksamhet		
Svensk Museitjänst	24 515	23 829
Entrémedel	2 788	2 849
Transportavgifter	3	0
Butiksförsäljning vid besöksmål	1 249	1 158
Övriga avgifter avgiftsbelagd verksamhet	672	474
Sponsring	800	0
Intäkter av avgifter enligt avgiftsförordningen (1992:191) – enligt 4§		
Publikationer	20	67
Konferenser/kurser	1 105	1 372
Hysesintäkter	2 345	2 132
Resurssamodning	2 980	4 324
Övrigt	104	27
- enligt 15§		
Fotostatkopior	13	13
Andra ersättningar		
Andra ersättningar	307	49
Summa	158 673	199 815

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har minskat i jämförelse med 2013. Förklaringen är främst att intäkterna för den arkeologiska uppdragsverksamheten har minskat. Sponsring har mottagits från Cementa AB för renoveringen av Visby ringmur.

Not 3

Intäkter av bidrag	2014	2013
Statliga myndigheter	2 468	1 741
Mellanstatliga organ (EU projekt)	23	464
Icke statliga bidrag	7 075	5 973
Summa intäkter av bidrag	9 566	8 179

Not 4

Finansiella intäkter	2014	2013
Ränteintäkter räntekonto hos RGK	91	144
Övriga finansiella intäkter	89	20
Summa finansiella intäkter	180	164

De höga finansiella intäkterna 2014 kan hänföras till retroaktiv ränta som erhållits från Statens pensionsverk.

Noter till resultaträkningen

Not 5

Kostnader för personal	2014	2013
Lönekostnader exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier mm	149 463	154 720
Övrigt, arbetsgivaravgifter, pensionspremier m.m.	77 282	80 072
Summa kostnad för personal	226 745	234 792

Not 6

Övriga driftkostnader	2014	2013
	86 918	111 645

Minskningen av de övriga driftkostnaderna 2014 relativt 2013 förklaras av den arkeologiska uppdragsverksamhetens lägre omsättning.

Not 7

Finansiella kostnader	2014	2013
Räntekostnader lån hos RGK	621	1 327
Övriga finansiella kostnader	62	74
Summa finansiella kostnader	683	1 401

Not 8

Uppbördsverksamhet	2014	2013
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten	0	30
Medel som tillförts statens budget för uppbördsverksamhet	0	-30
Saldo uppbördsverksamhet	0	0

Beloppet 2013 avser en intäkt vid förrättning vid ett marksskifte.

Not 9

Lämnade bidrag	2014	2013
Bidrag har fördelats från följande anslag:		
UO 14 01 004 ap 2 Lönebidrag och samhall m.m. <i>Avser arbetsmarknadsstatningen Kulturarvslyftet. Kulturarvslyftet redovisas utförligt i en separat rapport.</i>	14 408	16 366
UO 17 01 004 ap 10 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet <i>Se ytterligare info om bidragsfördelningen i tabell 1 samt tabell 2 (sid 9).</i>	15 334	11 970
UO 17 07 001 ap 1 Riksantikvarieämbetet, förvaltningskostnader <i>Avser bidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet.</i>	4 500	4 500
UO 17 07 001 ap 2 Kulturarvs-IT <i>Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt Kulturarvs-IT (sid 48).</i>	9 950	9 627
UO 17 07 002 ap 1 Bidrag till kulturmiljövård <i>Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt Kulturmiljövårdsanslaget (sid 23-29).</i>	234 816	234 731
UO 17 07 002 ap 2 Bidrag till arbetslivsmuseer <i>Se ytterligare info om bidragsfördelningen i avsnitt Kulturmiljövårdsanslaget (sid 23-29).</i>	5 975	6 000
Summa lämnade bidrag	284 984	283 194

Not 10

Årets kapitalförändring	2014	2013
Avskrivning av invärderade anläggningstillgångar	-871	-887
Avskrivning av tidigare anslagsfinansierade tillgångar	-1 726	-1 640
Resultat av arkeologisk uppdragsverksamhet	-966	5 168
Resultat av butiksförsäljning besöksmål	-64	-227
Resultat Svensk Museitjänst	1 056	689
Avsättning ränta donationskapital	-2	1
Årets kapitalförändring	-2 573	3 103

Noter till balansräkningen

Not 11

Immateriella anläggningstillgångar	2014-12-31	2013-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		
IB anskaffningsvärde	45 587	44 002
Årets anskaffningar	582	2 744
Nedskrivning pågående anläggning	-194	-
Årets utrangeringar	-6 090	-1 159
Anskaffningsvärde UB	39 885	45 587
IB ack avskrivningar	-29 836	-27 330
Årets avskrivningar	-4 501	-3 665
Årets utrangeringar	6 090	1 159
Ack avskrivningar UB	-28 247	-29 835
Bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	11 639	15 751
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	19 771	19 093
Årets anskaffningar	344	1 055
Årets utrangeringar	-	-377
Anskaffningsvärde UB	20 115	19 771
IB ack avskrivningar	-14 884	-13 420
Årets avskrivningar	-1 669	-1 842
Årets nedskrivningar	-485	0
Årets utrangeringar	0	377
Ack avskrivningar UB	-17 038	-14 884
Bokfört värde rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3 077	4 887
Summa Immateriella anläggningstillgångar	14 716	20 638

Som ett resultat av arbetet med den Digitala Arkeologiska processen (DAP) beslutades att vidare utveckling av verktyget för registrering i FMIS skulle upphöra. Anläggningen skrevs därför ner med 194 tkr. I samband med överförandet av den arkeologiska uppdragsverksamheten till Statens historiska museer har behovet av licenser för datorprogram (Microsoft Office, Windows 8 och Qlickview) och nedskrivits med 485 tkr. I det bokförda värdet finns det pågående anläggningar med 522 tkr.

Not 12

Materiella anläggningstillgångar	2014-12-31	2013-12-31
Byggnader, mark och annan fast egendom		
IB anskaffningsvärde	64 948	61 465
Årets anskaffningar	2 622	3 483
Anskaffningsvärde UB	67 570	64 948
IB ack avskrivningar	-34 471	-32 061
Årets avskrivningar	-2 278	-2 410
Ack avskrivningar UB	-36 749	-34 471
Summa byggnader, mark och annan fast egendom	30 821	30 477
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	85 787	85 440
Årets anskaffningar	506	389
Årets utrangeringar	-228	-42
Anskaffningsvärde UB	86 065	85 787
IB ack avskrivningar	-18 918	-14 795
Årets avskrivningar	-4 023	-4 165

Noter till balansräkningen

Årets utrangeringar	228	42
Ack avskrivningar UB	-22 713	-18 918
Bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	63 351	66 868
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	94 132	92 715
Årets anskaffningar	3 010	5 103
Årets utrangeringar	-6 809	-3 685
Anskaffningsvärde UB	9 033	94 132
IB ack avskrivningar	-72 411	-69 521
Årets avskrivningar	-6 080	-6 575
Årets nedskrivningar	-708	0
Årets utrangeringar	6 809	3 685
Ack avskrivningar UB	-72 390	-72 411
Bokfört värde maskiner, inventarier, installationer mm	17 943	21 722
Konst och andra ej avskrivningsbara tillgångar		
IB anskaffningsvärde	180	180
Årets anskaffning	76	0
Avslutade inlösensärenden	-50	0
Anskaffningsvärde UB	206	180
Bokfört värde	206	180
Pågående nyanläggningar		
Årets anskaffning	91	0
Anskaffningsvärde UB	91	0
Bokfört värde	91	0
Summa materiella anläggningstillgångar	112 412	119 247

RAÄ ansvarar för ca 150 fastigheter och ett 70-tal kulturmiljöer. Fastighetsbeståndet består av ruiner, runstenar, forngravar och kyrkor m.m. Det finns fastigheter som inte är upptagna i balansräkningen som saknar anskaffningsvärde. Något krav på invärdering av tillgångar som anskaffats tidigare än 2003 finns inte. RAÄ har därför inte invärderat dessa tillgångar vilka följaktligen inte har något värde i bokföringen. Fastigheternas taxeringsvärde uppgår till 10 574 tkr. I det bokförda värdet finns det pågående anläggningar med 7 101 tkr.

Riksantikvarieämbetet har lämnat lokaler i Visby plan 1. Inventarier som finns i dessa skrivs ner med 708 tkr.

Not 13

Periodavgränsningsposter – fordringar	2014-12-31	2013-12-31
Förutbetalda kostnader		
Hyreskostnader	10 175	11 647
Övriga förutbetalda kostnader	1 533	1 847
Summa	11 708	13 495
Upplupna bidragsintäkter		
Fordringar projekt RAÄ exkl. UV	603	1 105
Summa	603	1 105
Upplupna intäkter		
Projektfordringar UV	19 513	20 463
Övriga upplupna intäkter	0	307
Summa	19 513	20 771
Summa periodavgränsningsposter – fordringar	31 824	35 370

Noter till balansräkningen

Not 14

Avräkning med statsverket	2014-12-31	2013-12-31
Uppbörd		
<i>Ingående balans</i>	0	0
Redovisat mot inkomstitel	0	-30
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	0	30
<i>Skulder avseende uppbörd</i>	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	3 739	1 688
Redovisat mot anslag (bidrag)	268 039	269 085
Medel hänförliga till transfereringar mm som betalats från icke räntebärande flöde (utbetalningar)	-268 996	-267 034
<i>Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	2 782	3 739
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	2 259	-3 563
Redovisat mot anslag utgifter	233 505	235 655
Anslagsmedel som tillförs räntekonto	-234 909	-230 099
Återbetalning av anslagsmedel	133	266
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	989	2 259
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	1 857	2 360
Redovisat under året enligt undantagsregeln	-635	-503
<i>Fordran av semesterlöneskuld som inte redovisats mot anslag</i>	1 222	1 857
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
<i>Ingående balans</i>	0	-432
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	1 992	1 306
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-270 987	-267 877
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	268 996	267 004
<i>Saldo</i>	0	0
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	0	0
Totalt avräkning med statsverket	4 992	7 854

Not 15

Kassa och bank	2014-12-31	2013-12-31
Behållning på Räntekonto	24 434	24 647
Kassa Bank	26	11
Summa	24 460	24 658

Noter till balansräkningen

Not 16

Myndighetskapital

	Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Kapitalförändringar enligt resultaträkningen	Summa
Föregående års UB	6 036	290	77 049	2 855	3 104	-64 764
Rättelser	25					26
Ingående balans	6 062	290	77 049	2 855	3 104	-64 738
Föregående års kapitalförändring	-1 640	1	6 681	-1 938	-3 104	0
Årets kapitalförändring					-2 573	-2 573
Summa årets förändring	-1 640	1	6 681	-1 938	-5 677	-2 573
Utgående balans	4 421	291	-70 868	917	-2 573	-67 312

2013 års kapitalförändring har 2014 disponerats enligt följande: -1 640 tkr har förts mot statskapital avseende avskrivningar av anslagsfinansierade anläggningstillgångar, 0,5 tkr har förts mot donationskapital avseende ränta som ska tillföras donationskapitalet och resterande, 4 743 tkr, som avser utfall i avgiftsfinansierade verksamheter samt avskrivning av invärderade anläggningstillgångar har förts mot den balanserade kapitalförändringen. Anslagsfinansierade anläggningstillgångar utgörs av informationssystemen Platser, K-samsök och Kringla vilka har finansierats med anslag 7:2, ap 1.

Not 17

Avsättningar

	2014-12-31	2013-12-31
Avsättningar för pensioner		
Ingående avsättning	5 705	5 314
Årets pensionskostnad	727	2 967
Årets pensionsutbetalningar	-2 257	-2 576
Utgående avsättning	4 175	5 705
- varav särskild löneskatt	815	1 114
- kortfristig del av utgående avsättning	1 530	1 540
Övriga avsättningar		
Avsättning lönekostnader avseende personal i omställning		
Ingående avsättning	1 150	2 176
- årets förändring	1 802	-1 026
- utgående avsättning	2 952	1 150
- kortfristig del av utgående avsättning	2 584	1 150
Engångspremier särskild pensionsersättning		
- årets förändring	1 864	0
- utgående avsättning	1 864	0
- kortfristig del av utgående avsättning	0	0
Avsättning för särskild kompetensutveckling		
Ingående avsättning	3 180	3 190
- årets förändring	-1 371	-10
- utgående avsättning	-1 809	3 180
- kortfristig del av utgående avsättning	0	0
Summa	10 800	10 035

Noter till balansräkningen

Not 18

Skulder m.m.	2014-12-31	2013-12-31
Lån i Riksgäldskontoret		
Låneram enligt 20§ lag (1996:1059) om statsbudgeten	155 000	155 000
Ingående skuld	131 864	133 350
Upptagna lån under året	8 296	21 291
Amorteringar	-15 690	-22 777
Utgående låneskuld	124 471	131 864
Räntekontokredit i riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	30 000	30 000
Utgående skuld	0	0
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
Leverantörsskuld statliga	6 921	5 968
Övriga skulder, statliga	5 962	5 924
Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter	12 882	11 892
Leverantörsskuld övriga	14 016	19 975
Övriga kortfristiga skulder	3 665	3 551
Summa skulder m.m.	155 034	167 282

Not 19

Periodavgränsningsposter – skulder	2014-12-31	2013-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inkl sociala avgifter	10 347	12 924
Upplupna löner inkl sociala avgifter	575	1 018
Övrigt	1 379	632
Summa	12 301	14 574
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag statliga	38 579	40 208
Förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
- inom tre månader	-	0
- mer än tre månader till ett år	367	2 089
- mer än ett år till tre år	100	6
- mer än om tre år	38 112	38 112
Oförbrukade bidrag utomstatliga	6 692	6 688
- varav donationer	5 184	3 306
Summa	45 271	46 895
Övriga förutbetalda intäkter		
Förutbetalda intäkter UV:s projekt övriga projekt	7 917	12 790
Förutbetalda intäkter UV:s projekt statl projekt	37 080	44 257
Befarade projektunderskott UV	559	306
Förutbetalda hyresintäkter statliga	3 382	3 275
Förutbetalda hyresintäkter utomstatliga	2 345	2 192
Summa	51 283	62 819
Summa periodavgränsningsposter – skulder	108 855	124 289

Jag bedömer att Riksantikvarieämbetet utifrån givna resurser och genom att genomföra de prestationer som redovisas i huvudsak har nått målen för 2014.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2015-02-19

Lars Amréus
Riksantikvarie

